

Gheorghe Rafael Ștefănescu

**AMINTIRI DIN
ROMÂNIA SOCIALISTĂ**

Editura Mirador

Gheorghe Rafael Ștefănescu

Amintiri din România socialistă

www.amintiridinromania.com

© Editura Mirador
Arad , 2005

Prefață

Au trecut decenii de gestație până când m-am hotărât să-mi aștern pe hârtie amintirile și gândurile.

De remarcat că, deși am fost prigonit de către regimul comunist, am fost totuși adeptul regimului de-a-lungul a multor ani, indus fiind în eroare de "dezvoltarea economiei", reformele sociale, influența propagandei ideologice, lipsa de acces la surse de informație străine, lipsa perspectivei istorice și naivitatea tinereții.

Astazi, nedreptățile ce mi s-au făcut și greutățile prin care am trecut personal, mi se par neînsemnate față de anvergura catastrofei naționale.

Ceea ce m-a preocupat în mod special în ultimele decenii, a fost înțelegerea mecanismelor care au dus la această catastrofă.

Vreau să precizez că, deși sunt multe aspecte autobiografice, nu este vorba de o autobiografie completă.

Am prezentat doar aspectele istorice, economice, sociale și relațiile dintre oameni, oglindite prin ochii unui individ, cu "origine nesănătoasă", destul de naiv, care a avut "norocul" să trăiască 35 de ani sub regimul comunist, în variate medii sociale.

Comentariile (cu caractere italice) cu care se încheie fiecare capitol, reprezintă datele istorice din literatură și opinia mea actuală.

"Criza generală a economiei țărilor comuniste", a durat o lungă perioadă istorică, manifestându-se, în final, prin pierderea competiției cu economiile capitaliste și prăbușirea acestor regimuri.

Scopul prezentei scrieri este prezentarea evoluției în etape (sau faze) istorice a fenomenelor economico-sociale sub regimul comunist din România, în mersul lor spre faliment.

De-a-lungul anilor, am ajuns în mod treptat la concluzia ca aceste fenomene au evoluat în patru etape:

a) “Jaful”

Etapa a avut 3 caracteristici:

a. *Trecerea întregii bogății a țării în mâna statului*: naționalizarea, reformele monetare, deposedarea de valută și metale prețioase a populației, cooperativizarea meseriașilor, colectivizarea țăranilor.

b. *Prigoana* – împotriva membrilor partidelor de opoziție, a “exploataților”, a foștilor intelectuali, a țăranilor care se opun colectivizării, a celor suspectați că posedă aur sau valută, sau a oricui era suspectat că se opune regimului.

c. *Importante reforme sociale* ca: învățământul și asistența medicală gratuite, asigurarea dreptului la muncă și pensia de vârstă, lichidarea analfabetismului.

b) “Înflorirea”

A durat aproximativ două decenii și jumătate și a dus la o impresionantă creștere a producției industriale.

A avut loc o mai bună aprovizionare a populației și o anumită creștere a nivelului de trai.

Din păcate, este vorba de o **înflorire falsă**, forțată:

a. *Resursele financiare investite nu proveneau din rentabilitatea economică* ci, în ordine istorică, predominant din: trecerea bogățiilor țării în mâna statului, credite externe, iar - mai târziu - prin forțarea exportului peste limitele raționale (ceea ce va produce mari suferințe poporului).

La acestea se adaugă acumulările de capital intern, prin menținerea nivelului de trai scăzut (puterea de cumpărare a salariatului fiind printre cele mai mici dintre țările comuniste europene).

b. *În noile întreprinderi, de la început s-a semănat "sămânța pieirii", prin mecanisme monopoliste ineficiente, incompetență, hoție, etc, care a dus, inexorabil, la criza sistemului.*

c. *Durata lungă a perioadei de "înflorire" se explică prin faptul că procesele economice se desfășoară de-a-lungul a multor ani. În condițiile economiei de stat pierderile se pot acoperi timp de decenii.*

Istoric și politic, etapa "înfloririi" se poate împărți în trei:

a. *Dominația sovietică*

b. *"Liberalizarea" lui Gheorghiu-Dej*

c. *Prima parte a guvernării lui Ceaușescu*

Încercarea reglementării tuturor aspectelor vieții cetățeanului de către stat, a fost unul din dezideratele regimului comunist, pe toată perioada existenței sale.

Niciodată nu s-au respectat drepturile omului, dreptul la asociere, s-a falsificat istoria, s-a impus realismul socialist în literatură și artă, materialele publicate în mijloacele de informație în masă erau cenzurate și erau prigoniți toți care se opuneau sau erau suspectați că se opun regimului.

Nepromovarea după criterii profesionale, lipsurile în aprovizionarea populației și în prestarea serviciilor, a dus la apariția unei economii "subterane", la înflorirea corupției, a mitei, a hoției.

c) Decăderea

Mecanisme economice asemănătoare au existat în toate țările comuniste, care au dus în final la pierderea întrecerii economice cu țările capitaliste și prăbușirea regimurilor respective (criza generală a comunismului).

În România, guvernarea lui Ceaușescu a constituit un factor agravant de prim rang, prin politica de centralizare excesivă a economiei, incompetență, gigantomanie, rigiditate în gândire, îngustime de vedere, neînțelegerea realităților economice.

În această perioadă, orbit de cultul personalității (care va lua apoi proporții tragi-comice), investit cu puteri absolute, înconjurat de

“Dinastia Ceaușescu” și de oameni incompetenți sau care nu aveau curajul să i se opună, s-au luat o serie de hotărâri dezastruoase pentru economie.

Spre mijlocul anilor 70, aceasta a început să capoteze.

Materiile prime autohtone nu mai ajungeau să aprovizioneze uriașele complexe industriale, fiind necesar importul lor la prețuri ridicate.

În schimb, mărfurile românești se exportau la prețuri scăzute.

Dezvoltarea industrială se baza pe angajarea de noi muncitori și nu pe creșterea productivității muncii.

Timp de decenii, forța de muncă industrială se recruta din sectorul rural, ducând la scăderea rezervelor de brațe de muncă disponibile de la țară, unde au rămas în special femeile și bătrânii.

Pentru prima dată, "dezvoltarea industrială" a fost frânată de o lipsă marcantă a forței de muncă.

Muncitorimea și țărănimea era lipsită de motivație.

Țara avea datorii externe, pentru care cu greu putea plăti dobânzile.

Conducerea centralizată - incompetentă - și aparatul birocratic greoi nu erau în stare să stăpânească o economie complexă și diversificată.

Au fost și o serie de factori defavorabili internaționali și naturali ca: ridicarea prețurilor materiilor prime, sistarea livrării petrolului din Iran din cauza războiului, cutremurul din 1977, anii de secetă.

Au apărut tot mai des probleme de aprovizionare a populației.

Serviciile, care nu erau bune nici înainte, s-au înrăutățit și mai mult.

d) Falimentul

A apărut, când statul n-a mai fost în stare să-și achite nici măcar dobânzile datoriilor externe și s-a luat hotărârea dezastruoasă de reducere drastică a importului și forțarea exportului.

Aceasta a dus la accentuarea degradării utilajului industrial, și așa în mare parte învechit și prost întreținut.

Nivelul de trai s-a prăbușit la nivelul țărilor lumii a treia, ne mai putându-se asigura în mod satisfăcător, nici necesitățile de bază ale populației: căldura, curentul electric, combustibilul, alimentele și alte produse de larg consum, ceea ce a produs mari suferințe poporului.

Prăbușirea regimurilor comuniste (pe plan extern) și nemulțumirea crescândă a populației (pe plan intern) au fost factorii principali care au dus la răsturnarea regimului în decembrie 1989.

Din păcate, dezastrul economic a României comuniste a fost total, lovind nu numai în toate sectoarele de bază ale economiei dar și în mentalitatea oamenilor. Va fi necesară o apreciable perioadă istorică, pentru a recupera rămânerea în urmă față de țările avansate.

1. Primele amintiri

(1942-1947)

Războiul

În timpul celui de al doilea război mondial, am locuit la Deva.

Tatăl meu, avocat, a decedat de atac de cord în 1942, în aceeași lună când împlineam vârsta de 4 ani.

Printre amintirile legate de război, a fost pâinea neagră, necrescută, acră, care uneori conținea resturi necomestibile (pietricele, paie).

Împreună cu prietenii, obișnuiam să mergem la gară să vedem descărcarea răniților din trenuri.

Ne-a impresionat profund vederea acestor soldați tineri, aduși de pe frontul de răsărit, coborâți din tren cu ajutorul târgilor, mutilați, palizi, gemând de dureri și transportați cu camioanele la spitalul orășenesc.

În timpul alarmelor aeriene ne adăposteam în grădină, sub un nuc umbros.

Deși aveam o tranșee săpată conform dispozițiilor, nu ne puteam folosi de ea din cauza apei ce se aduna pe fundul ei.

În anul 1944, de Paște, s-a sunat alarma și deasupra au apărut zeci de avioane americane, care zburau la mare înălțime.

La un moment dat, am auzit bubuituri continue și, ridicând capul, am văzut cum se ridicau nori negri de fum dinspre Simeria. Gara Simeria, nod de cale ferată, a fost distrusă de un "covor de bombe".

După încetarea alarmei, am găsit zeci de fâșiute de staniol aruncate din avioane și a căror funcție am aflat-o mulți ani după aceea: derutarea radarului.

Ocupația sovietică

Din septembrie 1944 trupele sovietice au început să treacă prin Deva, spre frontul de apus.

Treceau convoaie lungi de camioane de fabricație americană, tancuri, catiușe, dar și căruțe trase de cai, soldați călări și am văzut și o cămilă cu două cocoșe, a cărei vedere m-a impresionat. Era pentru prima dată când vedeam un astfel de animal.

La intersecții erau postate soldate care dirijau circulația cu ajutorul stegulețelor.

Trecerea trupelor sovietice a fost în general pașnică și populația a dat dovadă de o atitudine binevoitoare.

Apoi, am auzit de rechiziționări de mașini, cai, alimente.

Soldatul sovietic era un înfocat "colecționar" de ceasuri de mână. Printre "victime" au fost și sora mea cu soțul ei, fiind opriți pe stradă de doi soldați care, prin semne, au cerut să-și scoată ceasurile și să i le înmâneze.

Se vorbea și de fapte mai grave ca violuri, jafuri de magazine, beții.

Într-un depozit de băuturi, după ce au tras cu armele în butoaie, găurindu-le, câțiva soldați s-au înecat în vin.

În afara faptului că niște soldate au sustras o pereche de pantofi de ai mamei, contactul meu direct cu soldații, încartiruiți temporar la noi, nu a fost neplăcut.

Copil fiind, m-au servit cu mâncare luată din cămara vecinei și cu carne din oaia pe care au tăiat-o la noi în curte. În plus au dăruit mamei o bucațică de impermeabil, din care ea mi-a croit un șorțuleț.

În timpul războiului, noaptea se păstra camuflajul; străzile nu erau iluminate iar geamurile erau acoperite cu hârtie colorată - ca nici o rază de lumină să nu se strecoare afară. În nopțile înnoirate era întuneric beznă.

În toamna anului 1944, în timp ce eram în vizită în oraș, la cuscri (părinții soțului surorii mele), s-a sunat alarma aeriană.

De cum am ieșit, se auzea deja zgomotul avioanelor, care au lansat baloane luminoase iluminând toată zona.

De jos se trăgea cu mitraliera cu cartușe trasoare.

Cuscra a intrat în panică și am fugit, repede, într-o grădină unde erau tranșee și soldați sovietici.

S-au auzit bubuituri și s-au văzut străfulgerări în zare. Bubuiturile au continuat încă multă vreme după ce avioanele s-au îndepărtat.

Era aviația germană, care a bombardat Simeria, iar bubuiturile care au continuat după raid, cum s-a spus mai târziu, proveneau de la un tren încărcat cu muniții, care a fost atins.

Viața la țară

În toamna aceluiași an ne-am mutat la Geoagiu, unde părinții mei posedau avere (pământuri, livezi, case etc.).

Condițiile de trai erau primitive. Nu exista curent electric (se ilumina cu lampa cu petrol), apa se scotea din fântână, closetul era afară, făceam foc cu lemne, baie în troacă (copaie), nu aveam telefon, radio, sau orice alt aparat – așa cum există astăzi aproape în fiecare casă.

Mama, văduvă, nu mai era tânără (m-a născut la 41 ani), suferea de artrită reumatoidă, cânta frumos la pian, scria poezii, picta, vorbea limbi străine, dar nu avea experiență în conducerea gospodăriei.

Pentru a o ajuta în acest domeniu, a invitat să locuiască la noi o pereche de rude îndepărtate, vârstnici și fără copii.

Pământul a fost dat în arendă. Proprietarul dădea pământul și sămânța, iar cel care-l lucra primea jumătate din recoltă.

Deși se lucra cu mijloace primitive, fără mașini agricole ci cu plugul tras de boi, semănatul cu mâna, etc., țăranul se descurca destul de bine, datorită sânguinței și terenului fertil din câmpia Ardealului.

Marea majoritate celor necesare traiului se obțineau din resursele locale.

Toate alimentele se produceau în gospodărie.

Chiar și cei săraci creșteau păsări, porci, capre sau oi.

Astfel se acoperea necesarul de carne, ouă, lapte și derivate.

Grâul se măcina la moara de apă, pâinea se cocea în cuptorul situat în curte, după ce se încingea bine cu tulei de porumb sau crengi uscate. Concomitent, din coca de pâine se pregăteau și "vărzările".

Uleiul se extrăgea din semințe de floarea soarelui sau dovleac.

Se mai preparau prune și alte fructe uscate, magiun.

Țuica se distila - mai ales din prune.

Oțetul se făcea din mere pădurețe.

Cânepa deasă ca "peria", creștea peste un stat de om. Se recolta, se lega în snopi și se scufunda "la topit" într-un iaz. Femeile, cu fustele prinse-n brâu, fixau snopii de țărui și puneau pietre peste ei ca să se scufunde sub apă.

La școală am învățat că "topitul cânepii" este un proces microbian, care produce desprinderea fibrelor de tulpina lemnoasă.

După ce cânepa era scoasă de la "topit", se usca și se melița. Melița era compusă dintr-o scândurică cu un mâner la un capăt, capătul celălalt rotindu-se în jurul unui ax. Această parte mobilă glisa între alte două scândurele, fixate pe un stativ de înălțime convenabilă.

Prin melițat, se zdrobea partea lemnoasă a tulpinei, fibrele rămânând intacte. După ce se îndepărta partea lemnoasă prin scuturare și lovire, fibrele se pieptăneau la un "pieptene" format din cuie lungi, forjate, fixate de o scândurică.

Fibrele de calitate, (fuiorul), se torceau, apoi se țeseau la războiul de țesut - care se găsea în majoritatea caselor.

Din cânepa sădită mai rar (hăldani), deobicei de-a-lungul lanurilor de porumb, se obțineau fibre mai grosolane, folosite la confecționarea frânghiilor.

Mai puțin se foloseau țesăturile din in, deși erau mai fine.

Lâna era o materie de bază pentru confecționarea locală a hainelor.

Se mai creșteau viermi de mătase, care furnizau borangicul pentru țesături și fine lucrături de mână.

Vara, majoritatea oamenilor umblau desculți. Iarna se purtau bocanci, mai rar cizme, dar cei mai în vârstă și mai săraci erau încălțați în opinci cu nojițe din piele.

Practic, se cumpăra puțină marfă de la "boltă" (prăvălie) – sare, zahăr, drojdie, petrol, lumânări, chibrituri, tutun, sticlă de lampă, cuie, etc.

Materialele de construcție se obțineau tot din resurse locale.

Cărămizile erau fabricate de către țigani.

Varul nestins, se obținea prin "arderea" pietrei de var de către moșii din Ardeu.

Nisipul și pietrișul se aduceau de pe malurile Mureșului.

Lemnul, adus din pădure, era fasonat în grinzi cu ajutorul "bardei".

Scândurile se "țaiu la joagăr", acționat prin putere hidraulică.

Multe case bătrânești erau acoperite cu paie sau șindrilă.

Meseriași ca: fierari, rotari, dogari, cojocari, pantofari (cizmari), etc., completau necesitățile săteanului.

Pentru mine, cei aproape 8 ani petrecuți la țară, au fost o revelație, și unii din cei mai frumoși din viață.

Am fost fermecat de natura - în veșnica ei schimbare - și mereu descopeream lucruri noi.

Mai ales în timpul vacanțelor de vară, hoinăream desculț, cu prietenii, ne urcam în duzi, cireși și alți pomi fructiferi, uneori furam fructe văratice de la gospodari, mâncam fel de fel de verziciuni (caise verzi, fasole, mazăre, măcriș, fructe sălbatice), căutam ciuperci în pădure, ouă în cuiburile de păsări, pescuiam, băteam mingea făcută din păr de vacă, puneam "cozi" la trecători (confectionate din ciulini în care înfigeam câte o pană), "pușcam" cu carbid sau amestec de clorat de potasiu și sulf, mă băteam cu berbecul vecinului și câte alte jocuri și năzbâtii n-am făcut.

Săraca mama se plângea că plecam de dimineață și mă întorceam murdar, cu hainele rupte, picioarele zgâriate, cu țepi în talpă, și refuzam să mănânc la mese. Uneori mă mai și bătea, dar nu ajuta prea mult.

Fiind mai măricel, vara cutreieram dealurile și pădurile pentru a aduna plante pentru ierbar și insecte pentru insectar, făceam baie în iazul morii de apă - care trecea prin curtea noastră.

Ca să creștem nivelul apei, am improvisat un baraj din bolovani. La un moment dat, s-a repezit morarul spre noi cu furcă; apa începuse să inunde moara.

Existau apoi o mulțime de jocuri, pe care le jucam în special la școală în pauzele dintre ore: o variantă de oină; diferite alte jocuri care se puteau juca în doi sau în patru, mingea făcută din păr de vacă fiind lovită cu mâna sau cu un băț, "piu", unde un bețișor era proiectat cu ajutorul unei palete; "țările" – în care fiecare își alegea numele unei țări. Toți se adunau în jurul mingii așezată în centru, iar când numele țării era strigat de către conducătorul jocului, jucătorul trebuia să ridice mingea și să nimerească pe unul din participanți.

Se mai juca "fotbal" cu minge de cauciuc. În clasele mai mari, existau una sau două mingi de fotbal adevărate, iar "proprietarii" lor erau la mare cinste.

Mai târziu, din inițiativa școlii, s-a introdus jocul de volei.

Fabricarea unui avion de hârtie care plana, făcut dintr-o foaie smulsă din caiet, era o altă preocupare iubită.

Ingeniozitatea copiilor de la țară se manifesta și prin construirea de jucării din materiale naturale. Astfel ne confecționam un fel de pușcă cu aer comprimat, dintr-o țevă făcută dintr-o ramură de soc, cu "gloanțe" din câlți, umezite cu salivă, care pocnea și arunca "glonțul" la câțiva metri.

O alta variantă, tot din țevă de soc, era pușca de apă, cu care puteam stropi la câțiva metri.

Mai faceam "hurgoi" – un fel de tulnic, cu pâlnia confecționată din coajă de salcie.

Dintr-o nucă în care scobeam găuri și treceam o sfoară prin ele, confecționam un fel morișcă (sfârlează).

În timp ce scobeam cu briceagul o nucă, am avut ghinionul să mi se înfigă în ochi o mică așchie, provocându-mi mari dureri. Medicul m-a trimis la secția de oftalmologie Deva, unde s-a efectuat extragerea așchiei.

Uneori fabricam un "felinar-sperietoare" dintr-un dovleac golit de semințe, în care tăiam orificii în formă de ochi, nas și gură, iar în interior aprindeam o lumânare.

La lucru manual băieții făceau coșulețe împletite din "hoaspe" (pănuși de porumb), pălării de paie sau rogojini din papură.

Unii încrustau frumoase înflorituri pe o scândurică, din care apoi se confecționa un cuier de perete.

Școala

În clasa întâia, scriam zgâriind cu "stilul" pe "täblița școlară" din ardezie.

Pe o față avea linii orizontale, iar pe cealaltă pătrățele.

Scrisul se putea șterge cu ușurință, cu buretele.

Desigur, nu puteam primi mai multe teme pentru acasă, decât încăpeau pe cele două fețe ale täbliței.

În cursul primar am avut o învățătoare severă dar dreaptă.

Bătaia era permisă. Avea un băț în colțul clasei, lângă catedră și pentru fiecare abatere, în funcție de gravitate, hotăra câte lovituri în palmă va primi elevul în cauză. Putea să dozeze și tăria loviturii.

Dacă răspundeam bine, ne lăuda. Disciplina era păstrată cu severitate și mai de frica bățului, mai din dorința de a fi lăudat, cu toții am învățat să citim, să scriem și să socotim.

La început, având o memorie foarte bună, învățam repede textul pe de rost și când mă pune să citesc, turuiam repede, până când a descoperit că, de fapt, nu știam să leg literele între ele.

Fiecare zi de învățământ se deschidea cu rugăciunea "Tatăl nostru", cu fața la icoană, de Paște se cânta "Hristos a înviat", iar de sărbătorile naționale se cânta imnul "Traiască Regele".

Preotul predă orele de religie.

Mai târziu, odată cu venirea la putere a comuniștilor, toate acestea s-au întrerupt, iar icoana a fost înlocuită cu tablourile "celor patru mari dascăli ai omenirii" – Marx, Engels, Lenin și Stalin.

Evenimente politice

Îmi aduc aminte de venirea la putere a guvernului Dr. Petru Groza, avocat din Deva (6 martie 1945).

Sora-mea mi-a povestit că Petru Groza era un avocat înstărit. Când mai trăia tata, venea uneori la noi în vizită de sfârșit de săptămână, împreună cu un avocat german din Orăștie, protopopul și alți intelectuali. De obicei se încingea un joc de cărți până-n zori, însoțit de mâncare abundentă udată cu băutură.

La școală am auzit de reforma agrară, care în comuna noastră nu s-a aplicat, nefiind mari proprietari.

Un alt eveniment important a fost prima campanie de alegeri pe care am văzut-o în viață (noiembrie 1946).

La alegeri participau Frontul Național Democrat (FND) condus de Petru Groza pe de o parte, și partidele istorice (Național Țărănesc, Național Liberal) pe de altă parte.

În convorbirile particulare, populația dezbată pe larg tema alegerilor, argumentând pentru partidul în favoarea căruia intenționau să voteze.

Ceea ce m-a frapat atunci, a fost lipsa - aproape totală - a propagandei în favoarea partidelor istorice.

Cu excepția unor inscripții ce au apărut pe ziduri în cursul nopții "Trăiască Maniu și Regele", propaganda în favoarea acestor partide a fost inexistentă.

Dimpotrivă, FND dispunea de un bogat material de propagandă, cu zeci de afișe, panouri și caricaturi. Noi copiii, le dezlipeam cu plăcere de pe garduri și pereți, fără vreo intenție politică, doar pentru a le colecta.

Deoarece la sate exista un număr considerabil de analfabeți, fiecare partid era reprezentat pe foaia de vot printr-un simbol, care trebuia ștampilat de către votant.

Simbolul FND-ului era soarele, și peste tot apărea îndemnul: "Votați soarele!"

În preajma alegerilor a fost detașată în comuna noastră o mică unitate militară, devotată regimului.

Mă aflam în bune relații cu câțiva soldați, încartiruiți la noi.

La alegeri FND-ul a obținut o victorie zdrobitoare și eu cred că victoria (cel puțin în comuna noastră) a fost reală.

A doua zi după alegeri, învățătoarea a întreat cu cine au votat părinții.

Cu toții au raportat că au votat în favoarea FND, cu excepția unui singur coleg, al cărui tată a luptat pe frontul rusesc și care a declarat că nu e bine, fiindcă se va face colhoz.

"Educația sexuală"

Mama, ca toate domnișoarele crescute la pension, nu a primit nici un fel de educație sexuală.

După cum am aflat mai târziu, părerea ei era că vom primi informațiile necesare de la alții și ne vom descurca în viață, așa cum s-a descurcat și generația dânzei.

Lămurirea acestui capitol se pare că a avut loc mult mai timpuriu decât spera ea.

Când aveam vreo opt ani, mama a angajat ca servitoare, pe Măria, o țărăncuță divorțată.

Spre uimirea mea, în timp ce ne plimbam amândoi în grădină, și-a ridicat fusta în fața mea expunându-și toată partea inferioară a corpului (fiind vară, umbla desculță și nu purta chiloți). Apoi a început să-mi explice pe îndelete tot ceea ce știa despre organele genitale și contactul sexual.

O ascultam impresionat. Folosea termenii populari (considerați vulgari), dar vorbea direct, cu simplitate și fără rușine.

Deși la școală auzisem eu câte ceva despre contactul sexual, am aflat multe amănunte pe care nu le știam.

În fața mea se deschidea o lume necunoscută, plină de farmec.

Pentru prima dată în viață puteam să vorbesc cu cineva fără să-i ascund nimic, putând folosi și termenii cei mai vulgari, sau să mă desbrac în fața ei fără să mă rușinez.

Mă atașasem de ea destul de mult, căutând prilej să stăm cât mai mult singuri.

Am impresia că îi făcea plăcere să mă inițieze, avea un partener de discuție și poate simțea pentru mine un fel de dragoste maternă.

Mi-a povestit fel de fel de povești populare legate de sex.

Foarte curând mi-a declanșat erecții, dorința și impulsul sexual.

Într-o seară, surprinzând-o în pat, imediat m-am urcat peste ea. La insistențele mele chiar mi-a permis o intromisiune. Am avut o mare satisfacție, deși n-am simțit nici o plăcere fizică, nefiind încă puber.

Simțeam pentru ea atracție fizică, prietenie, dar nu o iubeam.

Această inițiere sexuală timpurie, înaintea primei iubiri, mă va costa mult în viitor, neconcepând ca sentimentele înalte și pure ale iubirii să fie "întinate" dela început de contactul fizic.

Prima iubire (nemărturisită), a venit foarte curând.

Era vorba de o fată cu câțiva ani mai mare decât mine, refugiată în timpul foametei din Moldova și găzduită la vecini. Era o fată mai înaltă decât mine, brunetă, ochioasă, cu cozi.

Ne întâlneam în curte când venea să ia apă din puțul nostru. Avea niște ochi căprui calzi, în care îmi afundam privirea de câte ori o întâlneam. A început să-mi placă din ce în ce mai mult. Era un sentiment înalt și pur: iubeam ochii ei, zâmbetul, mișcărilor, toată făptura ei.

Dacă cu Măria puteam vorbi deschis, cu ea eram timid, și nu știam cum să-i mărturisesc marea mea dragoste.

Deși mă hotărâsem să o fac, mărturisirea n-a avut loc, din cauza timidității. Puțin timp după aceea s-a reîntors în Moldova - pricinuindu-mi, astfel, o mare durere.

Între timp, mă împrietenisem cu Ion, ajutorul morarului.

Flăcău de 18 ani, venit de la munte, nu avea prieteni în sat. Mănat de o puternică dorință sexuală, umbla după fete, eu devenindu-i un fel de confident.

Conversam cu el la fel de deschis ca și cu Măria. M-a ajutat să-mi completez "educația sexuală".

Printre altele am învățat să folosesc expresii vulgare și înjurături, pe care le practicam liber la moară, unde veneau fel de fel de oameni.

Majoritatea zâmbeau când auzeau ce vorbe ieșeau din gura "copilașului", până când unul dintre săteni i-a spus mamei că și-ar bate copilul, dacă ar vorbi astfel. Desigur am fost aspru admonestat.

Se pare că mama nu era prea mulțumită de munca Măriei, căci la scurt timp a fost înlocuită cu o altă fată – Veta.

Aceasta era alt tip de fată, cam de 25 ani, liniștită, zâmbitoare, nu vorbea vulgar, se comporta față de mine cu un fel de grijă maternă, dar știa să mențină distanța.

Între timp primisem în gazdă pe D-l Emil - tânăr judecător necăsătorit, frumușel și manierat.

La scurt timp după venirea lui, am descoperit că Veta îi devenise amantă.

Patul meu era așezat lângă camera lui Emil, iar printr-o ușă blocată care despărțea încăperile, seara după ce mă culcam, auzeam scârțâiturile ritmice ale patului, ceea ce mă excita.

I-am comunicat Vetei descoperirea dar, desigur, ea a negat totul, până când am surprins-o ieșind în "neglijeu", din camera în prealabil încuiată a lui Emil.

Neavând încotro, a acceptat tacit existența relației, dar cu mult bun simț, fără să intre în amănunte.

De fapt mă împrietenisem cu ambii membri ai cuplului.

Emil mi-a completat "educația sexuală" în domenii mai puțin cunoscute de mine, ca ciclul femeii, prostituția, aberațiile sexuale, etc.

Devenind prieteni "la cataramă", îmi permiteam să mă comport cu el ca și cu un frate mai mare.

Uneori se întorcea acasă, seara, folosindu-se de o lanternă, afară fiind întuneric beznă.

Într-o seară, văzându-l apropiindu-se cu lanterna, m-am hotărât să-l sperii. Furișându-mă prin întuneric, i-am sărit în spinare și i-am țipat în ureche.

Se pare că s-a speriat zdravăn: a tresărit și a început să bâiguie dar, întorcând capul spre mine, mi-am dat seama cu groază, că de fapt nu sărisem în spinarea lui Emil ci a directorului școlii. Desigur, imediat am luat-o la goană cu maximum de viteză.

A doua zi, i-am spus mamei că nu merg la școală, nesimțindu-mă bine.

Întâmplarea n-a avut urmări. Nici azi nu știu dacă d-l director nu m-a recunoscut sau a trecut cu vederea incidentul.

Cu Veta discutam deschis despre sex, încercând să evit cuvintele vulgare. Se pare că ținea la mine. Uneori mă îmbrățișa și mă săruta pe buze, dar nu mai mult de atât.

Intr-o zi mi-a dat de înțeles că este gravidă.

A înghițit în fața mea câteva pastile, exprimându-și îndoiala în legătură cu efectul lor (de provocare a avortului). Dimpotrivă, eu o încurajam să lase sarcina.

La scurt timp după aceea, a plecat de la noi. Am auzit apoi, că a născut la casa de naștere, o fetiță care semăna leit cu Emil.

Comentarii

Între cele două războaie mondiale are loc o frumoasă creștere a economiei românești.

În cursul reformei agrare a regelui Ferdinand (1917-1921) se distribuie aproape 6 milioane de hectare la 1.4 milioane țărani.

Ca urmare, țăraniii cu gospodării mai mici de 10 hectare posedau aproape două treimi din terenul arabil al țării.

Totuși, fărâmițarea excesivă a pământului, lipsa creditelor, ignoranța, nu permit crearea unui sector agricol productiv modern și sărăcia continuă în multe zone agricole.

În ciuda creșterii producției industriale, România rămâne o țară predominant agricolă.

Criza economică mondială din 1929-1931 duce la prăbușirea prețurilor grânelor și secarea capitalului străin, provocând criză agricolă și șomaj.

Din 1934 începe relansarea industriei românești, în special cu capital autohton, ducând la o creștere a producției industriale de 26% între anii 1931-1938, în timp ce în majoritatea țărilor dezvoltate economia este în declin.

După căderea României în sfera de influență germană, în 1939 se semnează un acord economic pe 10 ani cu Germania.

În timpul războiului, aceasta se aprovizionează din România cu petrol, grâne și produse industriale, dar se opune să plătească contravaloarea în aur sau produse, încât chiar oficialitățile încep să vorbească de exploatarea țării de către germani.

Bombardamentele aliate din 1943 și 1944 încetinesc producția industrială.

În timp ce Armata Roșie pătrunde pe frontul moldovenesc, are loc lovitură de stat din 23 august 1944.

Antonescu este arestat din inițiativa regelui Mihai, cu colaborarea unor ofițeri superiori.

Toți istoricii occidentali sunt de acord că civilii înarmați, conduși de partidul comunist, au avut doar un rol de sprijinitori în cursul loviturii de stat.

Ocupația sovietică blochează fluxul transporturilor, reducând toată activitatea economică.

Prin armistițiul semnat cu Uniunea Sovietică, la 12 septembrie 1944, România este obligată la plata unei despăgubiri de război de 300 milioane dolari, dar bunurile transferate se socotesc la prețurile din 1938, ceea ce permite sovieticilor să ia de 2-3 ori mai multe produse decât dacă ar fi fost socotite la prețurile din 1944. (Plata despăgubirilor a continuat până în anul 1954).

În plus, se rechiziționează alimente și alte bunuri necesare Armatei Roșii în tranzit și pentru forțele de ocupație.

De asemenea, sovieticii expropriază toate proprietățile germane.

În 1946, cam o treime din echipamentul industrial românesc fusese deja transferat în Uniunea Sovietică (printre care fabrici întregi, cum a fost fabrica de avioane IAR din Brașov).

Se apreciază, că valoarea totală a "prăzii de război" ar ajunge la echivalentul a 1,7- 2 miliarde dolari.

În octombrie 1944, comuniștii, social democrații și Frontul Plugarilor formează Frontul Național Democrat (FND).

De remarcat că numărul membrilor Partidului Comunist crește de la aproximativ 1000, în timpul războiului, la peste 700.000 la mijlocul anului 1946 (la o populație de aproape 16 milioane).

Conducerea Partidului Comunist se constituie pe de o parte din "comuniști autohtoni" ca Gheorghe Gheorghiu-Dej și Lucrețiu Pătrășcanu, pe de altă parte din "aripa moscovită" a Anei Pauker și a lui Vasile Luca, existând o luptă pentru putere între cele două grupări.

La ordinul lui Stalin, Gheorghe Gheorghiu-Dej este ales prim secretar al partidului, dar "aripa moscovită" continuă să aibe o funcție importantă în conducere.

Numirea lui Petru Groza (simpatizant al comuniștilor) la șefia guvernului, la 6 martie 1945, se efectuează sub presiune sovietică directă.

Andrei Vișinschi, reprezentantul Ministerului de Externe Sovietic, prezintă un ultimatum Regelui Mihai, prin care cere demiterea guvernului Rădescu și numirea lui Petru Groza pentru a forma un nou guvern, amenințând că în caz contrar România își riscă existența ca națiune independentă.

Tancurile sovietice înconjoară palatul regal, trupele sovietice dezarmează trupele românești, ocupă Palatul Telefoanelor și posturile de radioemisie.

În lipsa sprijinului occidentului, regele este nevoit să cedeze.

De remarcat, că în vizita secretă a lui Churchill la Moscova, înaintea întâlnirii de la Ialta, acesta promisese lui Stalin influență sovietică de 90% în România.

Numirea lui Petru Groza înseamnă acapararea puterii de către comuniști.

Groza numește comuniști în posturile cheie și refuză numirea în guvern a reprezentanților legitimi ai partidelor Național Țărănesc și

Național Liberal, excepție făcând dizidenții acestor partide care acceptă dominația comunistă.

În primele săptămâni ale puterii, guvernul Groza efectuează reforma agrară.

Se împart 1.1 milioane hectare la 800.000 țărani.

În mai 1945 România și Uniunea Sovietică semnează un acord economic pe termen lung, care permite constituirea societăților mixte: "Sovrom"-uri.

În aceste societăți, scutite de impozite, sovieticii dețin pozițiile cheie, controlează toate sursele de venit ale României, inclusiv industria petroliferă și producția de uraniu, și, de-a-lungul anilor vor provoca pierderi enorme economiei românești.

În 1946 industria românească produce mai puțin de jumătate față de anul 1938.

În mai-iunie 1945, Ion Antonescu, Mihai Antonescu și doi generali sunt acuzați de crime de război, judecați și apoi executați.

La conferința de la Potsdam, în iulie-august 1945, Statele Unite protestează că Uniunea Sovietică nu implementează declarațiile de la Ialta și cere alegeri libere în România.

Uniunea Sovietică refuză, argumentând că ar fi un amestec în treburile interne ale României și cheamă ca Statele Unite, Britania și Franța să recunoască guvernul Petru Groza, ceea ce ele refuză.

Regele Mihai cere demisia lui Petru Groza, guvernul nefiind recunoscut și nici democratic.

Groza se opune și atunci regele se retrage la reședința sa de vară, refuzând să semneze pe actele legislative și decretul guvernamental ("greva regală").

În decembrie 1945, la întâlnirea miniștrilor de externe de la Moscova, Statele Unite acuză guvernul român ca autoritar și nereprezentativ, cerând numirea în guvern ai reprezentanților legitimi ai partidelor de opoziție.

Stalin face concesii limitate. Sunt numiți doi miniștri din opoziție, dar fără portofolii. Alegerile se fixează pentru 19 noiembrie 1946.

Sindicatete controlate de comuniști, stânjenesc împărțirea ziarelor partidelor de opoziție.

Mulți activiști ai partidelor de opoziție sunt atacați fizic.

În martie, comuniștii reușesc să provoace o diviziune în sânul Partidului Social Democrat și începe o discreditare a figurilor proeminente ale Partidului Național Țărănesc și Partidului Național Liberal, înfierându-i ca reacționari, profasciști, antisovietici, subminând economia și unitatea națională.

Candidatura lui Petru Groza, avocat instărit, nefiind membru al Partidului Comunist și la început ducând o politica relativ democratică, induce în eroare o parte din electorat.

Se pare că foarte mulți, chiar si din din pătura de mijloc, voteaza în favoarea lui la alegeri, FND obținând o victorie de aproape 90%.

Imediat după alegeri, Groza devine unealta docilă a comuniștilor, traducând în viață politica dictată de către aceștia.

Deputații partidelor de opoziție părăsesc în curând Marea Adunare Națională, sau li se interzice să participe la dezbateri.

Obiecțiunile Statelor Unite și Marii Britanii sunt respinse ca amestec în treburile interne.

2. "Jaful"

(1947 – începutul anilor '50)

Gospodăria

Noul guvern nu a mai permis arendarea pământului, fiind obligați să-l lucrăm în regie proprie.

Spre bucuria mea, curtea s-a umplut cu animale (câte o pereche de cai, boi și vaci; păsări aveam și înainte) și câțiva "muncitori agricoli" salariați, care lucrau pământul arabil, livezile și aveau grijă de gospodărie.

Îi însoțeam deseori la munca câmpului și m-am împrietenit mai ales cu unul din ei, Bade Laie, țăran sărac fără pământ, însurat, fără copii, foarte inteligent, destoinic și cu bun simț, care lucrase la noi și înainte.

De multe ori îl vizitam acasă, unde își înjghebase o gospodărie frumoasă.

M-a impresionat felul cum soția, Nana Veronica, avea grijă de animalele din curte (păsări, porci, capre, câțel), cu care vorbea ca și cum ar fi copiii ei, iar animalele erau blânde și o ascultau de parcă înțelegeau tot ce spunea.

Jefuiți

Într-o seară, după cină, pe la ora opt, s-a deschis ușa casei noastre și au intrat cinci bandiți, o parte mascați, înarmați cu pistoale și cuțite, au tras perdelele, au legat-o pe mama și pe cei doi bătrâni de scaune.

În timp ce bătrânii se văitau și plâneau, mama și cu mine am rămas liniștiți.

Șeful bandei m-a luat de mână să-i arăt unde sunt banii și bijuteriile.

Ca să-i îmbunzez, le-am oferit macheta din alamă, a unui tun din primul război mondial, primit cadou de către tatăl meu dela soldații pe care i-a instruit la mitraliori, dar m-au refuzat.

Știind că mama ține valorile în dulap, le-am indicat dulapurile.

În continuare, am însoțit tot timpul pe șeful bandei, care părea un om sigur pe sine și liniștit.

Timp de 3 ore au cotrobăit și au luat tot ce au vrut: bani, bijuteriile mamei, lenjerie, mașina de cusut, etc.

Se pare că veniseră cu un camion, staționat pe un teren viran în spatele grădinii.

La urmă au încercat s-o șantajeze pe mama să divulge unde a ascuns eventualele valori care bănuiau că le-ar mai avea, spunându-i că dacă nu va mărturisi, ne vor lua cu ei.

Atunci am început să-l rog pe șeful bandei să nu ne omoare.

Până la urmă, ne-au încuiat în casă și au plecat.

Deși bandiții au fost prinși, după o jumătate de an și torturați de către poliție, majoritatea lucrurilor nu au mai fost recuperate.

Seceta

După doi ani consecutivi de secetă (1945, 1946), anul 1947 a fost marcat de foamete, care a atins în special Moldova.

În urma unei acțiuni organizate, copii din Moldova calamitată s-au adăpostit la familii din zonele neafectate. Noi am adăpostit o fetiță din județul Dorohoi.

Într-o zi a intrat în curtea noastră un moldovean și a cerut ceva de mâncare.

Mama i-a așternut un prosop pe masa din curte, i-a pus în față o oală de lut plină cu lapte bătut, o jumătate de pâine (pâine de țară, coaptă la cuptor, cântărind câteva kilograme), cană, polonic și cuțit, să mănânce pe săturate, și și-a văzut de treburile gospodăriei. Când s-a întors, spre stupefacția dânzei, omul mâncase tot ce ea îi dăduse!

Reforma monetară

În comerț lipseau alimentele de bază.

În loc de zahăr mama făcea sirop din sfeclă de zahăr.

Ulei se obținea mai ușor din floarea soarelui, sau semințe de dovleac.

Portocală am văzut prima dată la vârsta de 12 ani, iar banană - la vârsta de 25.

În 1947, se ajunsese la hiperinflație, valoarea banilor deteriorându-se cu repeziciune.

Guvernul a realizat prima reformă monetară.

Fiecare familie putea să schimbe în lei noi doar o anumită sumă (destul de mică). Au fost oameni care au ars saci cu bani.

Imediat după reformă, comerțul a "lâncezit", populația întregii țări dispunând de puține lichidități monetare, iar producătorii se abțineau să aducă marfă la piață, temându-se că vor fi obligați s-o vândă sub valoarea ei reală.

Ca să facă față cheltuielilor curente, mama a trimis la piața din Deva vreo două căruțe cu mere (asaltate de cumpărători).

În continuare, s-a trecut la înfăptuirea naționalizării principalelor mijloace de producție, a băncilor, imobilelor etc.

Prigoana

Concomitent, s-a pornit prigoana împotriva membrilor partidelor de opoziție și a "exploatatorilor".

Arestările (nelegale, fără mandat de arestare) curgeau lanț, fiind reținuți chiar și oameni pentru motive neclare pentru noi.

La 30 decembrie 1947 eram în tren în drum spre matușa mea din Arad. O duduie din compartiment a început să se lamenteze că a auzit o veste care nu i-a plăcut: regele a abdicat.

Prigoana a continuat cu intermitențe, de-a-lungul întregii epoci de dominație comunistă.

Bancuri

Deși aspru pedepsite, bancurile politice aveau o largă circulație.

- Doi cetățeni conversează:
 - În câte categorii se poate împărți populația României?
 - În trei: cei care au fost la închisoare, cei care sunt la închisoare și cei care vor fi la închisoare.
- Altă conversație:
 - Care sunt cele mai periculoase bancuri politice?
 - Cele de 10/5.
 - Nu înțeleg ce vrei să spui.
 - Adică 10 ani de muncă silnică pentru cel care îl povestește și 5 ani pentru cei care-l ascultă.
- O babă vede o coadă mare și întreabă:
 - Ce se dă?
 - Au sosit ceasuri din URSS.
 - Atunci stau și eu. Pe al meu îl recunosc și dintr-o mie!

Activități culturale și de propagandă

Îmi aduc aminte de sărbătorirea zilei de 7 noiembrie, ziua victoriei "Marii Revoluții Socialiste (bolșevice)" din Rusia.

Începând din 1 noiembrie, în fiecare seară era câte un eveniment cultural (de la care eram nelipsit): filme sovietice aduse de "caravană" (cu generator de curent), piese de teatru, tragere la țintă cu armele de vânătoare, retragere cu torțele, etc.

Se scandau lozinci: "Ana, Luca și cu Dej, au băgat spaima'n burgezi!", "Cu Partidul nostru-n frunte, spargem munte după munte!"

Propaganda comunistă lucra din plin. Se expuneau grafice cu creșterile planificate ale producției de curent electric, oțel, etc.

Se preamărea eroismul și viața fericită a omului sovietic.

Știința și tehnica sovietică erau cele mai avansate din lume, majoritatea oamenilor de știință și a inventatorilor erau ruși.

În schimb, "modul de viață american", "imperialiștii americani", "ațățătorii la război", erau aspru criticați, defăimați, caricaturizați.

Adevărul este că mulți cetățeni erau nemulțumiți de regim. În special intelectualii și oamenii mai înstăriți, dar și mulți țărani.

Se vorbea că va fi război și vor veni americanii.

Aveam un vecin care tocmai își construise o casă nouă. Mama mi-a povestit că i-a declarat că nu i-ar părea rău să-i bombardeze casa nouă și s-o distrugă până-n temelii "numai să vină americanii și să ne scape de comuniști".

La acestea s-a adăugat și campania de defăimare a lui Tito, apoi condamnarea "atrocităților" săvârșite de americani în Coreea, sprijinul țărilor frățești și solidaritatea oamenilor muncii cu lupta dreaptă a poporului coreean.

Suferințele mamei

Secretarii de partid care s-au succedat în comună erau oameni simpli, fără prea multă școală, care se străduiau din răspuțeri să traducă în viață "ascuțirea continuă a luptei de clasă", propovăduită de către Stalin.

Mama, văduvă vârstnică, bolnavă și fără multă experiență de viață, a fost etichetată chiaburoaică și prigonită fără încetare.

I s-au stabilit cote obligatorii către stat (pe prețuri de nimic) mai mari decât recolta, astfel că pentru a face față obligațiilor, era nevoită să cumpere produse pe piața liberă.

I s-a expus caricatura la gazeta de perete.

I s-au intentat procese pe motive imaginare: că pe truchiul prunilor cresc licheni; că borhotul de la fiertul țuicii scurs într-o groapă, ar putea, prin infiltrare, infesta apele râului; că a tăinuit cinci hectare de pământ, etc.

Când, la procesul judecat la Deva, mama a arătat că există o concordanță perfectă între ceea ce este înscris la cartea funciară și ceea ce a declarat, procurorul a argumentat, că deși se pare ca actele sunt în regulă, totuși trebuie să fie condamnată, fiindcă este o mare chiaburoaică.

A fost condamnată la amenzi grele, încât pentru a acoperi plățile a trebuit să vândă o casă.

Secretarul organizației de bază se comporta ca regele neîncoronat al comunei. Într-o seară, fiind băut, a tras cu pistolul în direcția unui flăcău.

Tatăl flăcăului, țăran sărac, care a protestat, a fost condus la postul de miliție (între timp se desființase poliția și jandarmeria) și bătut la sânge de către secretarul de partid și șeful de post.

Plângerile lui ulterioare, depuse la Deva, au rămas fără efect.

Suferințele mamei m-au afectat profund, mă intristau și mă revoltau. Simțeam că este o mare nedreptate, dar eram neputincios.

Sub influența celor auzite la școală, am început să înțeleg că de fapt țara progresează și regimul vrea să construiască o societate mai dreaptă, așa că încet, încet am început să consider că suntem victimele nevinovate al unui proces pozitiv.

În cele din urmă, mama a fost deposedată de avere, și în anul 1951 a plecat la Arad, la sora dânzei, să învețe croitorie, iar eu - elev în clasa a 7-a - am rămas la internatul școlii din comună.

Predarea averii a fost o mare ușurare pentru mama și pentru mine, considerând că de acuma putem intra în "rândul oamenilor", nemaifiind bogați.

Școala

Școala, și mai ales ciclulul doi, a constituit pentru mine un eveniment de primă importanță.

Majoritatea profesorilor erau excepționali.

Severi dar drepți, cu simț pedagogic, pasionați de materiile pe care le predau, aveau chemare pentru meseria de profesor.

De la ei am învățat nu numai simțul datoriei și cum să învățăm, dar și ce este omenia. Profesorul de botanică și zoologie pretindea să avem un caiet cu rezumatele lecțiilor din carte, inclusiv desenele, să facem ierbar și insectar.

La fizică și chimie, trebuia să citim lecția care urma să se predea, să aducem materialele necesare și să efectuăm experiențele descrise în carte, în fața clasei. Profesorul de română ne-a îndemnat să facem primele compoziții literare.

Până astăzi mai țin minte româna, matematica, fizica, științele biologice, pe care le-am învățat la școala elementară.

Învățam foarte bine și exista o apreciere reciprocă între mine și profesori.

M-am împrietenit în special cu profesorul de științe naturale care, deși foarte sever, mă aprecia foarte mult și deseori mă prezenta ca model în fața clasei.

Uneori îl vizitam și acasă, să mă ajute la clasificarea vreunei plante adunate pentru ierbar.

Dimpotrivă, pe profesorii care nu erau bine pregătiți, și predau materia în mod sec și neatractiv, nu i-am apreciat și nici materiile predate nu le-am însușit temeinic.

De exemplu, istoria a început să-mi placă doar mulți ani mai târziu.

La constituirea organizației de pionieri, fiind conștient că din cauza situației sociale nu am șanse să fiu acceptat, nici nu am înaintat cerere de primire.

După ce mama nu mai poseda avere, la intervenția profesorului de științe naturale am fost și eu trecut în rândurile organizației, cu o întârziere de doi ani.

Am simțit o bucurie deosebită, m-am prezentat cu cravata roșie legată de gât și cu figura luminată în fața mamei. Simțeam că s-a făcut dreptate și eram hotărât să fac totul pentru construirea noii societăți.

La școală eram un fel de vedetă, fiind primul la învățătură, apreciat de profesori, în același timp în relații foarte bune cu colegii și având mai mulți prieteni.

La alegerile organizației de pionieri, a fost propus șef de unitate un coleg (băiat liniștit și la locul lui), care făcuse un curs special pentru ocuparea acestei funcții.

La adunarea generală mai mulți s-au opus propunerii și au început să-mi scandeze numele. Până la urma am fost ales în unanimitate, împotriva indicațiilor venite "de sus".

La invitația unui coleg (fiu de țăran sărac lipit pământului), la un sfârșit de săptămână, am mers pe jos la Mada, satul lui natal.

Era un sat de munte, la poalele unor stânci majestuoase, printre care râul Geoagiului a săpat chei adânci.

Am rămas impresionat de natura sălbatecă și de oamenii de munte săraci, care lucrau pământul și creșteau vitele cu tehnici vechi de secole.

Este interesant că în ciuda tuturor nedreptăților și deformarea realității, la care am fost martor, inclusiv suferințele mamei, eram convins de superioritatea sistemului.

Consideram că sacrificiul nostru este un aspect nedrept și dureros, dar neînsemnat față de progresul societății.

Începuse campania pentru lămurirea țăranilor să intre în gospodăria colectivă, dar cu toate eforturile, inclusiv recrutarea cadrelor din învățământ pentru a-i convinge, majoritatea se opuneau ideii colectivizării.

A doua iubire

În timp ce lucram cu un grup de pionieri la confecționarea unei gazete de perete, am colaborat cu mai multe fete.

Spre uimirea mea, mai mulți colegi mi-au transmis că una din fete, Lucia, a declarat că mă iubește: îi place cum arăt, cum mă comport, cum gândesc și chiar numele îi pare frumos.

Era fiică de profesori, fată frumoasă, drăguță, deșteaptă și voluntară, mai tânără decât mine cu doi ani.

Această declarație neașteptată, a redeșteptat în mine acel sentiment de iubire pură și profundă, cu respingerea ideii contactului fizic.

Fiind o iubire mărturisită și reciprocă, deși ne întâlneam rar și ocazional, ne priveam cu fețele zâmbitoare, luminate de afecțiune. Afundându-mi privirea în ochii ei, aceasta mă tulbura și îmi dădea un sentiment de fericire intensă.

Mai degrabă ea găsea motive să mă viziteze, deobicei cu o prietenă, invocând probleme pionierești.

Această idilă mi-a luminat ultimii doi ani de școală, până când am părăsit comuna.

A doua reforma monetară

În 1952 a avut loc a doua reforma monetară.

De data aceasta cetățenii aveau dreptul să schimbe toți banii pe care-i posedau, dar rata de schimb scădea progresiv cu suma.

Astfel, familia sorei mele din Cluj, a avut ghinionul ca în ajunul reformei, să vândă casa unde locuiau. Cu banii primiți la reformă, au cumpărat o pereche de pantofi, iar restul i-au folosit pentru traiul de zi cu zi. În continuare au locuit cu chirie.

Arestarea mamei

Dupa plecarea mamei la Arad, am fost chemat la cancelarie, unde mă aștepta șeful postului de miliție, care m-a întrebat unde e mama. I-am răspuns că este la Arad și la cererea lui i-am dat adresa.

La scurt timp, am primit o scrisoare de la mătușa mea, în care îmi comunica că mama a fost arestată, nu se știe pentru ce și nici unde se află.

Am fost profund afectat. Știam că nu s-a ocupat de politică, că este perfect corectă și nu are nimic de ascuns. Nemaiavând avere, nu-mi puteam explica motivul arestării.

Îmi făceam procese de conștiință de ce am transmis adresa ei din Arad, ca după aceea să ajung la concluzia că probabil puteam doar să întârzii evenimentul căci, oricum, miliția i-ar fi dat de urmă.

N-am suflat o vorbă nimănui despre arestarea ei. Nu ar fi ajutat la nimic! Acest secret îmi apăsa greu sufletul provocându-mi stări de tristețe, neliniște și insomnie.

A reapărut după 3 luni, înălbită și îmbătrânită.

Ne-a povestit că majoritatea timpului a fost închisă și anchetată la Zlatna, cerându-i-se să mărturisească unde a ascuns aurul.

Săraca, le-a spus că dacă ar fi avut aur, l-ar fi dat și ar fi fost eliberată, așa că, singura ei vină este că a respectat legile statului și nu deține aur.

Comentarii

Evenimente istorice și politice

În 1946 începe războiul rece și campania de defăimare a "imperialiștilor americani" apoi a lui Tito, în contrast cu preamărirea Uniunii Sovietice și a culturii ruse.

În februarie 1947 se semnează la Paris tratatul de pace cu aliații, care prevede, printre altele, respectarea drepturilor omului, incluzând drepturile politice, libertatea cuvântului, a religiei, dreptul de asociație, etc., pe care guvernul comunist nu le va aplica niciodată.

Planul Marshal, pentru reconstrucția economică a Europei, este refuzat de România, ca de altfel de către toate statele sub dominație sovietică, pe motivul că ar fi amestec în treburile interne.

În urma anunțării planului Marshal, expulzării comuniștilor din guvernele francez și italian, și constituirii blocului de vest, Stalin va institui un control complet asupra Europei de est.

Se constituie Cominform-ul, organizație a Partidului Comunist al Uniunii Sovietice, și a partidelor comuniste ale țărilor est europene, Franței și Italiei.

În 1947, în urma secetei, a jafului trupelor de ocupație, a plății despăgubirilor de război și a inflației, pentru prima dată după 100 de ani, Moldova suferă de foamete.

În acest an se raportează un excedent de peste 100.000 decese, față de anul 1948.

Se primește ajutor umanitar străin, în special alimente (mai ales din partea Statelor Unite).

În decembrie, Regele Mihai este forțat să abdice (amenințat de Groza și Gheorghiu-Dej cu greva guvernamentală și război civil).

În 1948 se proclamă Republica Populară Română și se promulgă o constituție de tip sovietic.

În același an, se produce ruptura sovieto-iugoslavă și în partidele comuniste din blocul sovietic începe epurarea "titoiștilor", sau acelor care aprobă "calea națională" de construire a comunismului.

În România, servește ca motiv pentru epurarea a 192.000 membri de partid (1949), închiderea, judecarea și mai târziu executarea lui Lucrețiu Pătrășcanu ("deviaționist și prieten al criminalilor de război").

"Jaful"

Reformele monetare

Prin reforma din 1947, statul acaparează practic toți banii din circulație.

Măsura aceasta este resimțită în special de către burghezia comercială și industrială, care nu reușise să părăsească țara cu averile, dar sunt loviți toți aceia care posedă bani, în momentul când, pe neașteptate, se anunță reforma.

Cum spunea unul din posturile de radio occidentale: "România și-a jefuit propriul popor".

În 1952, se efectuează a doua reformă monetară, care lovește în cei ce posedau numerar la data anunțării reformei. Cei ce dețin banii la CEC, beneficiază de o rată de schimb mai bună.

Naționalizarea

În 1948, Marea Adunare Națională votează completarea naționalizării băncilor, societăților industriale, miniere, de transport și asigurare.

Se naționalizează și bunurile imobiliare peste o anumită valoare.

În 1951 statul controlează 90 % din industrie.

Confiscarea valutei și metalelor prețioase

După legiferarea obligativității predării acestor bunuri, se pornește o campanie de depistare a celor suspectați că ar deține în mod ilegal valută, aur sau bijuterii ce depășesc "necesarul" pentru uz personal.

Se folosesc informatori și se efectuează numeroase percheziții și anchetări în stare de arest. Se confiscă și salbele cu "cocoși" de la gâtul țigăncilor nomade.

Impozitarea particularilor

Preconizându-se cooperativizarea, se stabilesc impozite grele pentru micii meseriași liber-profesioniști sau micii comercianți.

Până să fie forțați să intre în cooperative, vor vărsa sume uriașe în visteria statului. În 1953, numai 14% din magazine mai sunt particulare.

Cote obligatorii din recoltă

Pentru a forța țărănimea să intre în gospodăriile colective, pe lângă alte măsuri, se stabilesc cote obligatorii din recoltă, plătinându-se o contravaloare bănească mult sub prețul pieții.

Aceste cote reprezintă majoritatea recoltei și uneori chiar o depășesc.

Astfel, statul obține majoritatea produselor agricole, pe prețuri de nimic.

La începutul anilor 50, statul deține toată bogăția țării.

Prigoana

În a doua jumătate a anului 1947, se declanșează prigoana împotriva membrilor partidelor de opoziție. Numeroși politicieni sunt arestați sau părăsesc țara. Partidele Național Țărănesc și Național Liberal sunt dizolvate, Iuliu Maniu și Ion Mihalache sunt judecați sub acuzația că au complotat împotriva guvernului și condamnați la închisoare pe viață.

În 1956 se va anunța că Iuliu Maniu a decedat în închisoare în 1953.

La fel sunt epurați, din partid, foștii membri ai partidelor de opoziție care au colaborat la preluarea puterii de către comuniști.

Deși constituția acordă drepturi civile, politice și recunoașterea proprietății private, foarte curând autoritățile renunță la separarea juridicului de executiv și se înființează Departamentul Securității Statului (Securitatea).

Printr-un act emis in 1949, indivizii considerați periculoși pentru societate, pot fi pedepsiți, chiar dacă abaterile nu sunt definite de către lege ca fiind "criminale".

Se introduce sentința capitală pentru crime economice grave.

Prigoana se extinde împotriva "exploatatorilor", unor intelectuali, celor suspecți că dețin valută sau difuzează bancuri politice.

Prigoana face multe victime și umple inchisorile și taberele de muncă.

Cultura

Se rescrie istoria, accentuându-se marea contribuție a Rusiei și importanța influențelor slave.

La școală, se introduce studiul obligatoriu al limbii ruse, se pune accentul pe ideologia comunistă, evidențiindu-se totodată contribuția esențială a Rusiei și Uniunii Sovietice la dezvoltarea științei și culturii.

Legăturile culturale cu occidentul sunt rupte, scriitorii și artiștii fiind obligați să îmbrățișeze "realismul socialist".

Biserica Ortodoxă devine o instituție controlată de stat.

Reforme sociale

După preluarea puterii de către comuniști se efectuează o serie de reforme sociale importante, de care vor beneficia pături largi ale populației.

Invățământul obligatoriu și gratuit

Deschide larg porțile școlilor pentru toți.

Partidul Comunist vede educația ca o mare realizare a regimului, factor de importanță capitală pentru crearea omului socialist de tip nou și un mijloc de furnizare a forței de muncă, necesară dezvoltării economiei.

Are loc o creștere continuă a numărului cadrelor didactice la toate nivelele de învățământ, cu scăderea ratei elevi/profesor.

Se acordă burse și indemnizații pentru cei ce studiază.

Se pune accentul pe primirea preferențială a fiilor de muncitori și țărani în institutele de învățământ mediu și superior.

Este nevoie de crearea unei intelectualități noi, devotate cauzei comuniste și ușor de manipulat.

Elita intelectualității vechi este eliminată.

Mulți își pierd serviciile, sunt deposedați de avere, închiși, sau chiar uciși.

Cei care supraviețuiesc epurării, vor trebui să accepte supunerea și cooperarea cu noul regim.

Lichidarea analfabetismului

În 1945, 27% din populație era analfabetă.

Se inițiază o mare campanie de alfabetizare, analfabetismul fiind oficial "eradicat" în anul 1966.

Asistența medicală gratuită

Constituie un mare progres pentru îmbunătățirea sănătății poporului.

Accesibilitatea la asistența medicală este îmbunătățită. Cu timpul, se va pune accentul pe lupta împotriva bolilor infecțioase (malaria, poliomielita, sifilisul, tuberculoza), educația sanitară a populației, scăderea mortalității infantile și creșterea expectanței de viață.

Dreptul la muncă și pensie de vârstă

Aceste drepturi sunt asigurate pe toată durata regimului. Practic, nu există șomaj.

Urbanizarea

În 1948 populația rurală reprezintă 76.6% din totalul locuitorilor țării.

Odată cu începerea industrializării, forța de muncă disponibilă de la țară (mai ales tinerii) începe să fie absorbită de întreprinderile în plină dezvoltare din orașe, unde câștigul este mai bun.

Aceasta va duce la creșterea populației orașelor, creindu-se aglomerație și probleme de spațiu locativ.

3. "Înflorirea"

(Începutul anilor '50 – mijlocul anilor '70)

Cu domiciliu obligatoriu la Aiud

În aprilie 1952, la scurt timp după eliberarea ei din închisoare, m-a vizitat mama la școală, anunțându-mă că trebuie să părăsim comuna în decurs de 24 ore, fiind trimisă cu domiciliu obligatoriu la Aiud.

Prima mea reacție a fost să mai rămân încă 2 luni la internat, ca să termin clasa, dar mi-a arătat că și numele meu figura pe somația care o primise.

Am fost șocat! Nu mi-am închipuit că un elev premiant, apreciat de profesori și colegi, dedicat regimului, șeful unității de pioneri, poate fi trimis cu domiciliu obligatoriu în Aiud.

Nedreptatea m-a întristat profund, dar în același timp mi-a întărit hotărârea neclintită de a lupta cu toate vicisitudinile și a reuși în viață.

Astfel, a doua zi am părăsit comuna, cu ceea ce am putut încărca într-o căruță.

La Aiud ne-am prezentat la secția "Spațiu locativ", unde ni s-a spus că nu ne pot repartiza nimic.

Spre norocul nostru, acolo am întâlnit un bărbat, care ne-a explicat că are doi copii mici și deoarece soția lucrează, a propus ca mama să facă menajul și să aibe grijă de copii, contra adăpost și hrană.

Buletinul mamei fusese ștampilat deasupra pozei cu inițialele D.O. și trebuia să se prezinte la miliție în fiecare săptămână.

Dupa câteva luni, mama cu greu mai rezista, cu mâinile ei dureroase și deformate de artrita reumatoidă.

Între timp am descoperit în oraș o rudă îndepărtată care, impresionată de situația mamei, a obținut de la funcționara de la spațiul locativ o cameră pentru noi (contra unui bidon de untură!).

După absolvirea școlii elementare din Aiud, știam că nu am nici o șansă să fiu primit la liceu.

M-am hotărât să urmez o școală profesională, dar am fost refuzat și acolo.

O altă problemă era cea a existenței.

Mama nu avea nici un venit (pensia de urmaș de avocat a fost anulată) și nici nu era aptă de muncă.

De remarcat că în primii ani, la Aiud, Bade Laie, fostul “muncitor agricol” în gospodăria noastră, ne-a vizitat de câteva ori, încărcat cu tot felul de alimente.

Aveam 14 ani și simțeam că toate drumurile îmi sunt barate. Situația părea fără speranță, dar făcând bilanțul sufletesc, am ajuns la concluzia că fiind sănătos și în condiție fizică bună, singura soluție este munca. Munca pentru a ne câștiga existența, și munca pentru a progresa.

Vara am fost primit împreună cu alți câțiva tineri de vârsta mea, la Gospodăria de stat, la adunatul borceagului (măzărice) cosit.

Deși lucram 10 ore pe zi, câștigam foarte puțin – 5 lei.

Ni se spunea că norma era de un hectar de persoană, iar noi făceam mult mai puțin.

Alimentele erau raționalizate: pâinea, zahărul, uleiul se dădeau pe cartelă, iar cantitățile erau stabilite în funcție de "categoria" muncii salariatului.

Produsele de îmbrăcăminte și încălțăminte se puteau cumpăra pe “puncte”, în limita totalului de puncte acordate.

Un litru de lapte (la piață) costa un leu, un kilogram de carne 16 lei.

Mama se scula la 4 dimineața să stea la coadă la Aprozar, unde se aducea marfă puțină și de proastă calitate, dar foarte ieftină.

La recoltatul nuielelor

Spre toamnă, am lucrat la adunatul nuielelor de salcie pentru o cooperativă care producea împletituri din nuiele.

Lucram pe malul Mureșului, în colaborare cu o pereche mai vârstnică, foști comercianți și ei cu domiciliu obligatoriu.

Primeam 2 lei pe kilogramul de nuiele cojite și uscate la soare.

Era o muncă destul de plăcută.

Nuielele se cojeau cu ajutorul unei sârme groase, oțeloase în formă de V, fixată de un țăruș, care se înfigea în pământ.

Nuiaua era strânsă între ramurile sârmei cu ajutorul mâinii stângi, în timp ce mâna dreaptă trăgea nuiaua cu putere, coaja crăpându-se în tot lungul ei.

Lucram la umbra desişului de lăstari și din când în când mă bălăceam pentru câteva minute în Mureș.

Câștigam 9-10 lei pe zi, pe perioada lucrului primind și cartelă pentru pâine.

Muncitor la fabrică

Dupa terminarea sezonului de recoltare a nuielelor, cu ajutorul unei contabile care ne cunoștea, am fost primit ca “muncitor ucenic” la cooperativa “Oțelul”.

Era o fabrică cu 300 muncitori, care producea bricege, cuțite, împletituri din sârmă și alte produse.

Am fost repartizat la atelierul de întreținere “să învăț meserie”.

După o lună am fost invitat la cabinetul tehnicianului, unde se afla și responsabilul cu cadrele.

Mi s-a explicat, că în conformitate cu codul muncii pot fi angajate numai persoane care au împlinit 16 ani, ori eu aveam numai 14.

Totuși, luând în considerare că sunt un băiat ascultător și harnic, având de întreținut o mamă bolnavă, ei sunt de acord să continui munca, dar oricine mă va întreba ceva să-i spun că sunt la practică.

La început, ca “ucenic” trebuia să fiu primul în atelier, să fac focul, să ung lagărele axelor roților curelelor de transmisie, iar la plecare eram ultimul, după ce curățam șpanul de pe mașinile-unelte și măturam.

Cu muncitorii am avut relații foarte bune, cu toate că fiind cel mai mic, pe mine mă trimiteau să cumpăr țigări, să aduc apă de băut, să le dau sculele la mână.

Am fost apoi trecut la munca în serie - fabricarea discurilor de aruncat pentru sportivi, introduse recent în producție.

Dacă la început câștigam 250-300 lei, salariul s-a ridicat treptat la 350-450 lei.

Eram mândru că lucrez cot la cot cu cei mari și îmi câștig existența.

Din anul al doilea am început cursul de calificare la locul de muncă.

Am auzit că la liceu există cursuri fără frecvență și m-am hotărât să încerc să mă înscriu.

Îmi era frică că voi fi din nou refuzat, dar când m-am prezentat la secretariat în salopeta soioasă de muncitor, spunând că lucrez la "Oțelul", am fost înscris imediat, fără să mai fiu întrebat de originea socială și situația părinților.

De-a-lungul anilor de liceu, trăiam tot timpul cu îngrijorarea ca voi fi "descoperit" și drumul mi se va bara din nou.

Deși lucram intens, nu simțeam prea mult greutatea muncii, cu excepția schimburilor de noapte, când în zori simțeam că mi se închid ochii și nu mă mai țin picioarele.

După terminarea cursului de calificare am fost numit controlor de calitate la linia de fabricare a secerilor, produs nou introdus. Salariul s-a ridicat la 800 lei (salariu considerat frumos în acele timpuri).

Ceea ce m-a frapat, a fost lipsa aceluși entuziasm și a conștiinței muncitorești așa mult trâmbițate în presă. Practic, nu se abordau teme politice în timpul orelor de muncă.

E drept că o mare parte a muncitorilor proveneau din mediul rural și, deși nu erau împotriva regimului, singurul lucru care îi interesa era să primească ceva mai mulți bani.

Tehnicianul ne-a explicat că din cauza investițiilor masive în dezvoltarea fabricii, salariile sunt mai mici.

M-a dat de exemplu pe mine, care eram atunci în primul an de muncă, că deși după munca depusă aș merita un salariu de 500 lei, primesc doar în jur de 300.

Într-adevăr, fabrica era în plină expansiune: se introduceau noi produse în fabricație, se construiau hale noi pentru extinderea împletiturilor din sârmă (cea mai rentabilă secție, care lucra cu deșeuri de sârmă, cumpărate de la uzina "Industria sârmei" din Câmpia Turzii).

Odată pe an eram invitați la adunarea generală, unde se făcea darea de seamă, urmată de o masă îndestulată, inclusiv jumătate de litru de vin bun de Aiud.

Se împărțea și câte un mic beneficiu (câteva sute de lei de om).

Uneori, muncitorii - cu acordul conducerii - cumpărau câte un porc de la un particular; porcul era sacrificat și tranșat de către doi muncitori, în incinta fabricii.

Carnea era vândută cu 14 lei kilogramul, iar proprietarul porcului stătea lângă cântar și încasa banii.

Moartea lui Stalin

A fost un eveniment memorabil.

Cultul personalității lui Stalin marca toate activitățile politice, culturale, sociale.

Dispariția bruscă a: "strălucitului teoretician", "marelui strateg", "eminentului om de stat", "conducătorului infailibil al Uniunii Sovietice și al mișcării comuniste mondiale", "tătucului nostru", care era cântat în ode, numele lui fiind scandat de mii de glasuri la mitinguri și ședințe, a creat un vid care nu putea fi umplut în curând.

Unul din membrii Comitetului de partid din fabrică, om simplu, care cu greu era în stare să citească, plângea și în timp ce lacrimile îi șiroiau pe față, se lamenta: "De ce tocmai el, părintele nostru, a trebuit să moară?"

Existau și alte păreri. Mulți sperau că după moartea dictatorului să fie schimbări în bine în politica internă și internațională, să scadă prigoana, să fie mai multă libertate.

Mama nădăjduia să se anuleze "domiciliul obligatoriu" și să se mute la sora mea.

Din păcate, numai după încă nouă ani (la împlinirea vârstei de 65 de ani), va fi abolită "legarea ei de glie".

"Distracții" la fabrică

Noi care lucram "în acord" la produsele de serie, munceam cam fără întrerupere în timpul orelor de lucru, dar cei de la întreținere, care lucrau "în regie", se mai ocupau - înafara activității de producție - și de altele.

- Un coleg, turnător de metale neferoase, a primit un transport de ploști de apă turtite de la armată, spre a fi retopite. Spre uimirea mea am văzut câteva ploști cu pereții îndreptați, reveniți la forma inițială. Nu mi-a divulgat cum a reușit să facă.

Într-o zi l-am surprins că toarnă puțină apă într-o ploscă deformată, pune o bucățiță de carbid, înșurubează strâns capacul, pune plosca după o grămadă de cărămizi și se îndepărtează în grabă.

După un timp oarecare, s-a apropiat cu grijă de ploscă, care era umflată ca un balon și a deșurubat capacul cu grijă, să elibereze acetilena sub presiune.

Într-o zi s-a auzit o explozie puternică. Tehnicianul îngrozit, venit în fugă a constatat că explodase o ploscă, care se desfăcuse ca o floare și zburase la vreo 15 metri.

- În curtea fabricii erau șobolani, care uneori intrau și în ateliere.

Într-o zi, muncitorii au prins un șobolan într-o cușcă-capcană și nu știau cum să-l ucidă.

Electricianul s-a oferit voluntar să-l electrocuteze.

L-a atins cu o fază desizolată la capăt, dar nu s-a întâmplat nimic.

Atunci a legat o fază de cușcă și cu cealaltă a atins șobolanul, care a căzut ca trăsnet.

Leșul l-au aruncat lângă lada de gunoi.

După o jumătate de oră, șobolanul "mort", s-a ridicat pe picioare și a fugit.

- Iarna din 1953/54 a fost foarte grea.

Unul din muncitori a inventat un dispozitiv de încălzire mobil: un tub de cupru, care se introducea în sobă, alimentat de la un mic rezervor de motorină.

Tubul făcea în sobă o buclă expusă flăcării, unde se gazeifica motorina.

Pentru a porni aparatul, se făcea preîncălzirea prin aprinderea unei mici cantități de cenușă îmbibată cu motorină, într-o mică tăviță montată sub tub, apoi gazele țâșneau cu putere și întrețineau flacăra.

Debitul motorinei și, consecutiv, intensitatea flăcării, se putea regla cu un mic robinet.

Inventatorului i-a venit ideea năstrușnică să mai atașeze încă un tub (legat de un mic rezervor de apă), care se unea cu tubul din sobă.

Dupa teoria lui, apa fiind formată din hidrogen, care arde și oxigen, care întreține arderea, trebuie doar o temperatură suficient de înaltă ca să declanșeze reacția. Se vede că nu cunoștea legile termodinamicii.

Încălzirea cu motorină producea o flăcără frumoasă și puternică, dar când a deschis robinetul de la tubul cu apă, s-a produs o mică explozie, flacăra s-a stins și capacul sobei a sărit.

Încercări repetate au dat același rezultat.

Contabila care ne vizitase în atelier, s-a mirat ce căldura plăcută este la noi și l-a rugat pe inventator să încălzească puțin și biroul unde lucra.

După ce-i montase instalația și soba se încinse, deși le atrăsese atenția să nu umble la robinetul al doilea, una din funcționare, probabil din greșeală, a deschis apa.

S-a produs o explozie care a dat jos capacul sobei (sobă masivă "canadiană").

În momentul exploziei, unul din contabilii care scria, printr-o mișcare involuntară, a mâzgălit coala, iar contabila care vorbea la telefon a început să bâiguie cu accent ardelenesc: "A explodat, a pușcat, a explodat, a pușcat!".

S-a lăsat apoi o funingine neagră, forțând funcționarii să-și strângă hârtoagele și să părăsească încăperea.

Un lucrător, care tocmai se afla acolo, a relatat scena, spre marele haz al muncitorilor.

"Mirajul" bicicletei

Nu posedam ceas de mână, aparat de radio sau bicicletă, considerate atunci obiecte de lux.

Toți banii îi dădeam mamei, în afară de o mică sumă (bani de buzunar).

Timp de doi ani am strâns din această mică sumă, 800 lei, prețul unei biciclete marca MIFA, pe care visam s-o cumpăr.

Mă gândeam ce bine o să fie să rulez acasă, de pe dealul unde era fabrica, fără să pedalez.

Spre ghinionul meu, când realizasem suma necesară, bicicleta mult visată s-a scumpit la 1200 lei.

Totuși, banii mi-au prins foarte bine putând să scot un concediu fără plată, pentru a-mi pregăti bacalaureatul.

Elev la "fără frecvență"

Deși ajunsesem la o poziție frumoasă pentru vârsta mea, majoritatea eforturilor mi le-am concentrat în studiu, pentru absolvirea liceului.

Apreciam în mod deosebit că am posibilitatea să urmez liceul. Era marele meu secret.

Dintre materiile de studiu, mă pasionau științele exacte (matematica, fizica, chimia, astronomia) și științele biologice.

Printre materiile obligatorii erau limba rusă, istoria URSS și geografia URSS.

Manualele, majoritatea traduse din limba rusă, erau destul de condensate, dar scrise rațional, cu materia prezentată sistematic și logic.

În fața mea se deschidea o lume nouă. "Descopeream" legile fizicii, chimiei, biologiei, ceea ce îmi dădea o mare satisfacție.

Nu învățam în paralel din mai multe manuale, ci terminam o materie, apoi treceam la alta. Asta asigura continuitate în înțelegerea materialului.

Înșușirea materiilor școlare mă pasiona și îmi dădea un oarecare sentiment de superioritate față de colegii de muncă.

Aveam doi prieteni care locuiau în vecinătate și erau în aceeași clasă cu mine, însă la liceul cu frecvență la zi. Ei mă mai ajutau la înțelegerea materiei, mai ales la matematică.

Ocupația principală, în timpul liber, era învățătura. Nu existau prea multe distracții care să-mi abată atenția. Nu aveam radio, citeam ziarul în

mod regulat, cu prietenii ne vizitam reciproc, ne plimbam prin oraș, vizionam câte un film, iarna ieșeam la săniuș sau patinam pe râul înghețat.

Eram examinați de două ori pe an, din jumătatea fiecărei materii, în scris și la unele și oral, iar la sfârșitul anului se făcea media celor două semestre.

Se mai întâmpla să mă prezint la examen cu câte o materie secundară incomplet pregătită, dar mă consolam că puteam îmbunătăți rezultatul învățând bine jumătatea cealaltă a materiei pentru semestrul următor.

Asfel am reușit să termin liceul fără nici o corigență și să iau bacalaureatul.

Student la medicină

Iată-mă la răscruce! După patru ani de muncă la fabrică, aveam în față posibilitatea de a merge la facultate.

Deși mă simțeam atras mai mult de științele exacte și tehnice, având în vedere originea socială proastă, am ales medicina, gândind că o să întâmpin mai puține greutăți în acest domeniu decât la inginerie.

M-am pregătit asiduu pentru examenul de admitere, împreună cu unul dintre prieteni.

Deși eram conștient că șansele mele erau mici (erau peste 15 candidați pentru fiecare loc), în toamna anului 1956 am reușit la examenul de admitere la Facultatea de medicină din Cluj. Spre surprinderea mea, prietenul meu nu a reușit.

Bucuria mea era de nedescris. Tot mereu mă cuprindea euforia și nu-mi venea să cred că sunt student.

Spre norocul nostru, mama își recăpătase pensia de urmaș (340 lei pe lună).

Arestarea fiului gazdei

La Cluj am stat în gazdă la o ungueroaică, cu un fiu necăsătorit de vreo 28 ani, al cărui vis era să ajungă regizor de film.

Evenimentele din Ungaria, din toamna anului 1956, l-au prins într-o vizită la Budapesta.

Deși avea convingeri comuniste, s-a întors din Ungaria cu un ziar scos de forțele răsculate și a făcut imprudența să-l arate câtorva prieteni apropiați.

Pentru a se pune la adăpost de eventuale neplăceri, a pus ziarul într-un plic și l-a dat spre păstrare unei bune prietene, zicându-i că sunt scrisori intime, care ar prefera să nu cadă în mâinile mamei.

În timp ce a fost invitat “la o filmare”, securitatea a descins la locuință.

Am asistat la o percheziție care a durat câteva ore, în care timp am fost însoțit de unul din agenți chiar și la toaletă.

Consecința: 5 ani de închisoare pentru el și 2 ani pentru prietena care a păstrat ziarul.

Viața de student

În toamna anului 1957, rușii au lansat primul satelit artificial al pământului (Sputnic).

Citind regulat revista “Știință și tehnică”, eram documentat cu principiile zborului spațial.

Eram entuziasmat. Consideram că este vorba de un mare progres tehnic și de un eveniment foarte important în istoria omenirii.

Întâietatea sovietică în întrecerea pentru cucerirea spațiului cosmic, pleda pentru superioritatea sistemului socialist.

Clujul era oraș mare, cu o intensă viață culturală.

Am început să frecventez spectacolele de operă și să vizionez filme.

La facultate a trebuit să mă acomodez cu bogăția de date ce trebuiau reținute (mai ales la anatomie).

Aveam impresia că rețin datele mai greu decât alții trebuind să repet materia de multe ori.

Vorba profesorului: “Anatomia se învață de șapte ori și se uită de șase ori”.

M-am pus cu râvnă pe învățat, anul întâi terminându-l cu note bune și foarte bune. Anul doi l-am absolvit cu nota 10 la toate materiile.

La "inelat"

Verile lucram la pepiniera Gospodăriei de stat din Aiud, unde am învățat inelatul puietilor și câștigam 27-28 lei pe zi.

Inelatul este operația de tăiere a lăstarilor laterali a puietilor de 2-3 ani, lasând numai câțiva lăstari terminali pentru formarea coroanei.

Lăstarul se taie cu cosorul bine ascuțit, astfel încât să nu se lezeze trunchiul, dar nici să nu rămână ciot.

Norma era in jur de 300 de puieti pe zi, rândurile fiind etichetate cu numele celui care le-a lucrat.

Orele de lucru erau dela 7 dimineata până la 7 seara, cu două ore pauză la prânz. Lucram deseori împreună cu prietenii mei din vecini.

Ajunsesem să tai lăstarii repede și bine, fiind printre primii la terminatul rândurilor. Eram apreciat și asta îmi dădea satisfacție.

Era o muncă plăcută, glumeam, sporovăiam, la prânz scoteam din tolbă mâncarea pregătită de mama, apoi ne întindeam la umbră.

La capătul rândurilor lungi, era o tarla de porumb, cu știuleții tocmai buni de copt.

Am învățat o metodă de coacere rapidă, pentru a nu fi observați de supraveghetorul care ne însoțea. După ce desfăceam știuletele, înfîgeam în baza lui un mic bețișor ascuțit la capete, capătul celălalt înfîngându-l în pământ, astfel că știuletele stătea vertical. De jur împrejurul știuletelui propteam iarbă uscată, apoi îi dădeam foc. Iarba ardea cu repeziciune și porumbul ieșea mai mult "pârpălit" decât copt, dar era dulce și gustos, iar coceanul îl aruncam departe în tarla.

Toată operația (inclusiv mâncatul) dura câteva minute și supraveghetorul, care se afla la capătul celălalt al rândurilor, n-a prins niciodată de veste.

Un eveniment unic

În plin război rece, s-a anunțat, la Facultate, conferința unui profesor de psihiatrie din SUA.

Cu greu am găsit loc în amfiteatrul arhiplin.

Era pentru prima dată, că am văzut un "american" în carne și oase.

Profesorul, de origine română, era un bătrânel simpatic și simplu îmbrăcat, care vorbea destul de bine românește, dar cu accent străin și uneori avea dificultăți în găsirea expresiilor românești.

Tema prelegerii era incidența ridicată și în creștere a tulburărilor psihice în SUA, față de morbiditatea relativ redusă în RPR. Cred că această tematică a constituit motivul aprobării conferinței de către autorități.

La început a expus faptele prin fraze simple și inteligibile, apoi a trecut la analiza factorilor favorizanți a morbidității.

Dupa părerea sa, motivul principal al creșterii incidenței tulburărilor psihice în SUA, era modul de viață american, cu veșnica ei competiție stresantă.

"La noi – spunea el - sunt bogați și sunt săraci. Bogații vor să-și păstreze bogăția și să devină și mai bogați. Săracii vor să supraviețuiască, să progreseze și dacă se poate să devină și ei bogați. Pe când la voi...toți sunt săraci", a adăugat el zâmbind.

Reacția la această ultimă afirmație s-a manifestat prin aplauze furtunoase ale auditoriului (ceea ce nu cred că era în intenția organizatorilor).

Iubirea cea mare

La începutul anului doi, mergând pe stradă, am întâlnit-o pe Luci, iubirea mea din copilărie, cu care din când în când mai corespondam.

Fusese primită la Facultatea de filologie.

Avea 17 ani și devenise o fată frumoasă, atrăgătoare, cu părul șaten, împletit, ochi căprui, sigură de sine.

Încă dela prima vedere, vechea mea iubire s-a reaprins cu putere.

Am invitat-o la operă și a acceptat fără rețineră.

La insistențele mele, am început să frecventăm în mod regulat spectacolele (mai ales opera). Deși mi-a mărturisit că nu prea agreea opera, mă întovărășea și uneori mă învăluia cu priviri calde.

Întâlnirile cu ea mă tulburau. Mergeam pe stradă alături de ea și nu-mi venea să cred că am alături de mine o ființă atât de încântătoare.

Priveam în ochii ei și simțeam că o iubesc din adâncul sufletului. Adoram tot ce ținea de ea: ochii, privirea uneori șăgalnică, zâmbetul, grația mișcărilor, parfumul ei, părul, întreaga ei ființă.

Pluteam într-o mare de fericire. Imi făceam planuri de viitor.

Uneori simțeam pentru ea o puternică atracție fizică, dar mă rețineam. Mă temeam că aş jigni-o și aş lovi în profunzimea și puritatea sentimentelor mele.

Nu eram oare niște studenți începători fără mijloace de susținere?

În vacanța de iarnă am vizitat-o la părinți, care se pare că nu se opuneau legăturii noastre.

La plecare, m-a condus până la poartă. Am simțit pentru ea o puternică atracție și am vrut s-o sărut dar s-a eschivat. Am fost profund dezamăgit.

În semestrul doi simțeam o oarecare răceală în comportamentul ei față de mine.

Într-o zi, unul dintre colegi mi-a spus ca într-o doară: "Am auzit că Luci se mărită". Am simțit un junghi în inimă.

Eram derutat, parcă nu-mi venea să cred. Stabilisem cu ea vizionarea unui film.

La întâlnire mi-a spus "Simt că explodez! Vreau să vorbesc cu tine".

Am încurajat-o să spună tot ce are pe suflet, și atunci a început mărturisirea:

"M-ai dezamăgit de la prima întâlnire, când te-am văzut în lodenul jerpelit și hainele ponosite și am stat la îndoială dacă să-ți accept invitația.

Apoi ești foarte timid. Recunosc că au fost momente în care, dacă aveai inițiativa, lucrurile ar fi putut lua o altă întorsătură, dar tu ai persistat în timiditatea ta.

Acum doresc să nu ne mai întâlnim!"

Am simțit că se prăbușește cerul! Totul s-a sfârșit! Frumosul vis s-a destrămat.

Simțeam o durere profundă. Mergeam pe stradă ca un lunatic.

Mi-am pierdut pofta de mâncare, am slăbit. Noaptea mă svârcoleam în pat și mă gândeam intens la cele întâmplate.

Nu puteam înțelege cum îmbrăcămintea unui om (de care de obicei făceam abstracție) poate fi mai importantă decât rezultatele obținute în lupta pentru existență, statutul social, valoarea intelectuală, puritatea morală, sinceritatea și profunzimea sentimentelor.

Profunda dezamăgire în dragoste, m-a vindecat într-o oarecare măsură de timiditatea de care eram conștient că sufăr. Am înțeles că legătura sufletească trebuie împletită cu cea fizică, dar era prea târziu!

Încet, încet, mi-am revenit.

În relațiile viitoare nu am mai suferit de iubiri platonice, am devenit mai agresiv, dar sufletul îmi era ars.

Mi-a încolțit îndoiala în legătură cu sinceritatea relațiilor de dragoste și niciodată nu am mai ajuns la intensitatea sentimentelor și gradul de adorare din această iubire eșuată.

La începutul anului trei, m-am întâlnit pentru ultima dată cu Luci, întâmplător, pe stradă. Mi-a aruncat o privire rece și m-a întrebat insistent : "Spune-mi, încă ești student?" "Da", i-am răspuns fără să-mi dau seama despre ce este vorba.

Exmatriculat.

Evenimentele din Ungaria au dus la creșterea "vigilenței" regimului și s-au luat măsuri de prevenire a posibilelor tulburări studențești.

La începutul anului trei, în noiembrie 1958, în timpul lucrărilor practice la clinica medicală, unul din colegi mi s-a adresat exprimându-și regretul că am fost dat afară. Văzându-mi nedumerirea mi-a explicat că numele meu este afișat la decanat.

Întrădevăr numele meu figura pe lista a opt studenți exmatriculați din cauza "situației economico - sociale a părinților".

A fost o lovitură cumplită. Acum am înțeles întrebarea pe care mi-a adresat-o Luci.

Am încercat totul, pentru a se reveni asupra acestei măsuri lașe și arbitrare a autorităților, dar toate demersurile, audiențele la decanat, memoriile, au fost în zadar.

Am fost refuzat categoric, convigându-mă că este vorba de o acțiune irevocabilă, probabil dictată de conducerea de partid și de stat.

Deși m-a afectat profund, nedreptatea ce mi se făcuse mi-a întărit și mai mult hotărârea de a lupta și răzbate în viață.

Prima "reacție paradoxală de apărare" a constat în vizionarea tuturor spectacolelor de teatru și film care mă interesau, dar cu toate acestea situația mea continua să mă frământeze zi și noapte.

Fochist

Având viza de "Flotant" pe buletin, m-am angajat ca fochist la o mică fabrică de produse făinoase din Cluj.

Majoritatea salariaților erau femei.

După un timp am observat că una dintre femei îmi făcea "ochi dulci" și la un moment dat mi-a declarat că mă place, propunându-mi să ne întâlnim. Fiind măritată, întâlnirea a avut loc la o prietenă de-a ei.

În continuare m-am simțit atras de o femeiușcă, mică și ageră. La propunerea mea a acceptat imediat să ne întâlnim.

Îmi petreceam la ea nopțile când soțul lucra în schimbul de noapte.

O frământa ideea ce voi crede despre ea, că a acceptat să se culce cu mine după prima propunere.

Mi-a povestit că se înțelege foarte bine cu soțul și o satisface sexual. Având un puternic apetit sexual, își trezea soțul în fiecare noapte, sărutându-l și scuzându-se că l-a trezit, dar el făcea față cu bine la solicitările ei.

În legătură cu mine, mi-a explicat că ceea ce a determinat-o să-mi accepte propunerea a fost curiozitatea și dorul de aventură.

Am avut și o a treia aventură cu o femeie al cărei soț era închis.

Toate aceste relații trecătoare, n-au avut răsunet în sfera sentimentală, dar mi-au zdruncinat și mai mult încrederea în fidelitatea femeilor.

Dupa 3 luni de muncă, am fost depistat de miliție, care mi-a anulat viza și a trebuit să părăsesc Clujul.

Muncitor pe șantier

Întors la Aiud, m-am angajat ca muncitor necalificat la un șantier de construcții industriale (nu aveau nevoie de lăcătuși).

Șantierul, foarte bine organizat, era condus de trei frați olteni (șeful de șantier, tehnicianul și supraveghetorul).

Era o grupă de muncitori veniți din Oltenia, care munceau cu o râvnă demnă de laudă.

La nevoie se turna beton noaptea sau duminica, cu colaborarea perfectă a muncitorilor.

Nu era pauză de masă până la prânz și pe la ora 10, în timp ce munceam, înfulecam dintr-o franzelă pe care o țineam în buzunar.

În curând, am aflat cauza acestei hărnicii: plata se făcea diferențiat, în funcție de aportul fiecăruia, conform aprecierii supraveghetorului.

Se câștiga bine (nimeni nu divulga cât). Angajații ardeleni munceau cu mai puțină râvnă și se pare că și câștigul era în consecință.

Pentru prima lună de muncă am primit 900 lei și eram foarte mulțumit.

Munceam la roabă și la lopată, urcam roaba plină direct în vagon, pe niște scânduri groase (nu era rampă), după ce-mi luam avânt și ajutat de încă doi oameni, ce stăteau de o parte și alta a scândurii.

Aici am executat muncile cele mai neplăcute din viață: descărcarea cimentului vrac din vagoane, cu lopata (cu praf dens de ciment, care forma dopuri în nas, deși purtam mască); căratul în spinare a zeci de tone de scânduri, cam la 100 metri distanță, 10 ore pe zi.

După o lună am fost numit distribuitor la magazia de scule, dar mi s-a atras atenția, că în timpii morți, când nu am solicitări, să ajut la munca cu roaba și lopata.

Deși eram mulțumit cu câștigul, doream să execut o muncă mai calificată.

Am încercat să fiu angajat ca laborant la Spitalul Orășnesc (trecusem examenele de chimie și biochimie la facultate), dar mi s-a spus că pot fi primit doar ca absolvent al școlii sanitare.

Elev la școala sanitară

În toamna anului 1959, m-am prezentat pentru examenul de admitere la Școala sanitară din Arad.

Intenționeam să candidez la secția farmacie.

După ce am relatat secretarului școlii, că am fost exmatriculat, mi-a spus că nu am șanse de reușită și m-a sfătuit să mă înscriu la admiterea pentru secția igienă, unde numărul candidaților era mai mic decât numărul locurilor și unde se primesc și "cetățeni de categoria a treia".

Cei trei ani petrecuți la școala sanitară, s-au dovedit a fi anii cei mai fericiți din tinerețe.

În clasă domnea o atmosferă relaxată, colegială, materiile erau ușoare, profesorii blajini.

Primeam indemnizație, ce creștea în fiecare an, respectiv de: 300, 400 și 500 lei pe lună.

Locuiam la o mătușă, aveam o prietenă și mult timp liber.

În anul trei aveam o singură zi de teorie pe săptămână și în rest practică la spital, sanepid și circumscripție.

Practica la circumscripție era formală. Asistentul igienist de acolo nu era interesat să-i tulburăm "ciubucurile", iar medicul îmi semna prezența la două săptămâni. De fapt, dacă lipseam de la o zi de teorie, aveam un concediu neîntrerupt de două săptămâni.

Îmi completam veniturile pregătind elevi de școala elementară (corigenți sau care se pregăteau pentru examenul de admitere).

În plus, acceptam orice fel de muncă ocazională care se ivea.

De obicei mă atașam de câte un șofer de autocamion, să încarc și descarc marfă (lemne de la "Combustibilul", țigle, mobile pentru cei ce se mutau, legume și fructe pentru "Aprozar", etc).

Îmi rămânea suficient timp liber să citesc, să vizionez filme, să merg la strand pe malul Mureșului, la baia de aburi, să audiez (pe gratis) repetițiile generale ale orchestrei simfonice.

La început nu prea mi-a plăcut muzica simfonică și mergeam de dragul colegilor, dar apoi am început s-o savurez din ce în ce mai mult.

Relații de prietenie

M-am împrietenit mai ales cu Cornel, un coleg care avea tatăl vitreg și era în relații destul de reci cu părinții.

Înainte de admitere, fusese "numărător de bani" la bancă.

La început a avut probleme financiare, încât un alt coleg (care avea grădină), i-a dăruit un sac de cartofi, să aibe ce să mănânce.

Fiind fumător pasionat, a renunțat la țigările "Carpați" și fuma "Naționale", cele mai ieftine și mai proaste. Când a revenit să fumeze țigările "Carpați", acestea îi provocau tuse (se obișnuise cu "Naționalele", care erau mai tari).

La prânz, mâncam împreună la cantina cooperativa, bonul de masă fiind destul de ieftin.

Amândoi aveam o poftă de mâncare teribilă.

Deoarece pâinea era la discreție, mâncam cantități impresionante și unde ne așezam, coșurile de pâine se goleau cu repeziciune (până astăzi mănânc multă pâine). Dacă mai apucam, luam încă o farfurie de ciorbă, felul doi fiind mai modest.

În sesiunea de examene, m-a invitat la el acasă, să ne pregătim împreună, părinții fiind plecați în concediu.

Învățam sistematic, fiecare separat, apoi discutam subiectul învățat și făceam o pauză.

În pauză ne delectam cu muzică ușoară (muzica modernă de atunci și jazz), pe care o recepționam la postul de radio Viena și alte posturi occidentale.

Aveam o grădina plină cu salată (lăptuci) crudă și gustoasă.

În fiecare zi culegeam câte un lighean plin și o preparam ardelenește, cu oțet, zahăr și sare.

Până la întoarcerea părinților, am mâncat toată salata din grădină.

Activități culturale și sportive

Profesorul de sport mi-a propus să mă antrenez la cercul de atletism și am participat la câteva concursuri (semifond, săritura în lungime).

Nu am obținut performanțe deosebite, dar eram printre primii din școală, iar participarea la antrenamente și concursuri îmi dădeau o satisfacție deosebită.

O alta mare satisfacție am avut-o când m-am oferit să țin o conferință în clasă, despre cucerirea cosmosului.

Am fost entuziasmat de lansarea primului cosmonaut de către sovietici, fiind convins că știința și tehnica sovietică e pe cale s-o devanseze pe cea americană. Eram bine documentat (la nivel de știință popularizată), urmărind problema de ani de zile în revista "Știință și Tehnică".

Conferința a avut un succes așa de mare, încât a trebuit s-o țin în fața elevilor din toată școala (textul, bineînțeles, fiind cenzurat de conducerea școlii).

Am fost apoi invitat să mai țin o conferință, despre noutățile științifico-tehnice din alte domenii.

La școală erau mulți elevi talentați.

Fiul directoarei școlii (dintr-o clasă paralelă), era poet, pictor și sculptor amator, de un deosebit talent.

Nu a fost primit la Arte Plastice, obținând note mici la examenul de admitere la materiile aferente, fără legătură cu arta.

Ulterior a decedat la o vârstă relativ tânără, iar majoritatea poeziilor s-au pierdut, fiind confiscate de securitate.

Unul din colegi, absolvent al Școlii Populare de Artă, a montat un mic spectacol vesel (un fel de cabaret), cu elevii clasei (și mie mi s-a dat un mic rol).

Spectacolul a avut un succes enorm, încât s-a organizat apoi un turneu la alte câteva școli sanitare din țară. În continuare s-a mai montat un alt spectacol.

Prietena

Prima dată mi-a atras atenția pe stradă: tânără scundă, îmbrăcată modest dar cu bun gust, șatenă, cu ochii albaștri-verzui.

Ulterior am descoperit că Zoia era muncitoare la filatură și locuia într-o mică cămăruță pe acelaș palier cu mine.

Am intrat în vorbă cu ea. M-a invitat în cămăruța ei modestă și curată. Nu era frumoasă, dar avea o față deschisă și zâmbitoare.

Era singură în Arad, familia ei locuind în altă localitate.

Ne-am povestit reciproc și pe scurt viața și problemele. Mi-am dat seama că îi făcea plăcere să stea cu mine.

Dupa câteva întâlniri, s-a produs primul sărut. Mi-a declarat că este virgină. Continuam să ne întâlnim petrecând multe ore împreună. A durat o perioadă destul de lungă până când a acceptat relații sexuale complete.

Era o fată simplă, deschisă, dreaptă, liniștită și foarte plăcută.

Am petrecut împreună multe ore frumoase.

A evitat să facă publică relația noastră și înapoi la întâlnirilor din cămăruța ei, nu ieșeam împreună în oraș.

Era o comunistă convinsă, făcuse ceva cursuri de învățământ politic, și se pare că avea și o mică funcție la locul de muncă.

Cu toate ca era o fată simplă, cu o cultură limitată, ne înțelegeam foarte bine și am ajuns la concluzia ca am putea întemeia o familie.

Propunerea de căsătorie (pe care am făcut-o nu fără reținere), a refuzat-o calm și cu hotărâre, ceea ce nu m-a afectat în mod deosebit.

Desigur, nu eram decât un elev la școala sanitară, fără resurse financiare minimale și mai aveam și originea nesănătoasă.

Astfel, am continuat relația, plăcută pentru amândoi.

Întâmplări hazlii

- Aveam câțiva colegi cu mult simț al umorului, dar "bufonul" clasei era Florian: deștept, leneș și hâtru, dormita majoritatea timpului și se implica în fel de fel de situații care stârneau hazul.

Spre sfârșitul primului trimestru, după ce absentase de la toate cursurile, profesorul de igienă a descoperit că era singurul fără notă în catalog. Ne-a cerut să-l invităm ca să-l asculte și să-i dea și lui un calificativ.

Întradevăr, ora următoare se prezentase, dar când profesorul a anunțat că dăm extemporal, s-a strecurat afară pe o ușă laterală a clasei.

Profesorul (om blajin), s-a supărat când a aflat cele petrecute, iar noi l-am convins pe Florian să-și ceară scuze.

Nerecunoscând profesorul de igienă, s-a adresat pe sală, profesorului de epidemiologie (care urma să ne predea anul următor) și i-a cerut scuze.

Acesta, om inteligent, hotărât și activ, fiind și medicul șef al Secției Epidemiologie la Sanepid, și-a dat imediat seama că elevul nu-și cunoștea profesorul după aproape un trimestru.

I-a atras atenția că dacă și cu el se va comporta la fel anul viitor, pur și simplu o să-l amendeze.

- În iarna anului următor am fost mobilizați, la circumscripții, să ajutăm la campania de vaccinare antipoliomielitice.

Spre ghinionul colegului în cauză, îi apăruse un furuncul pe fesă și în timp ce cu toții eram pe teren, el ședea la circumscripție lângă sobă și citea un roman polițist.

Profesorul, venit în control, în calitate de Medic Epidemiolog Șef, l-a întrebat de ce nu se află pe teren? Florian a răspuns: "Păi să vedeți, mă doare în fund". La care, fără prea multe discuții, medicul epidemiolog i-a completat formularul de amendă.

Florian a luat formularul, i-a mulțumit pentru amendă, a scos de la medicul de circumscripție un certificat medical care atestă prezența furunculului și l-a dat în judecată pe Medicul Epidemiolog Șef, pentru că l-a amendat pe nedrept.

Apoi, o lungă perioadă, preocuparea principală a lui Florian a fost frecventarea tribunalului, unde asista la desbateri, fără nici o legătură cu cazul lui.

După spusele lui (cu mintea plină de întâmplările din romanele polițiste), spera să participe la procese cu crime, violuri, bandiți, dar dezbaterile s-au dovedit plictisitoare (divorțuri, delapidări, etc).

A fost poftit de câteva ori să părăsească sala de dezbateri: o dată – pentru că citea un roman polițist, a doua oară – pentru că mânca și a treia oară – pentru că adormise.

Ieșind pe sală, a observat un bărbat care cumpărase niște sendviciuri de la chioșc și intenționa să intre în sala de dezbateri. Florian l-a avertizat binevoitor: "Nene, n-ai voie să mănânci înăuntru" . Era procurorul de sedință.

Până la urmă, a câștigat procesul, și conform hotărârii judecătorești, amenda trebuia achitată de către medicul epidemiolog.

Între timp, începusem stagiul la Sanepid, participând la controale în mod independent și având dreptul să dăm amenzi.

Secretara epidemiologului șef îl tot cicălea pe Florian să plătească amenda.

La un moment dat, i-a prezentat acesteia sentința judecătoreiei, la care secretara i-a răspuns: "Știu, dar vrei să plătească șeful?".

Florian nu i-a răspuns, dar s-a dus la un magazin de pâine, unde era gestionară sora secretarei, și a amendat-o (întotdeauna se puteau găsi motive pentru amendă).

Gestionara a avut o reacție isterică, dar colegul i-a spus liniștit, să se adreseze șefei secției de Igiena alimentației, care poate s-o ierte de amendă.

Doctorița respectivă era știută ca foarte conștiincioasă și severă și care nu ierta pe nimeni, niciodată de amendă. Gestionara s-a plâns în fața ei. A fost pusă să scrie o cerere, după care "Șefa" a cercetat cazul și găsind că motivele amenzii sunt întemeiate, i-a dublat amenda.

- În ultimul trimestru al anului trei, Florian ne-a părăsit, urmând să facă un curs de statistică medicală, la Brașov.

La un moment dat primim un anunț, că ne-a expediat prin poștă un colet în greutate de 24 kilograme.

Epidemiologul șef, care avea simțul umorului, și-l iertase pe Florian, ne-a spus: "Luați microbusul Sanepidului și mergeți la poștă, să vedem ce a trimis idiotul ăla?"

Ajungând la poștă, cu microbusul încărcat cu cinci colegi, am aflat că de fapt coletul cântărea 2,4 kilograme, dar pe anunț au omis să pună virgula.

Ajungând la Sanepid și desfăcând coletul, am găsit o sticlă sigilată, care avea în interior un sul de hârtie de calculator, lungă de câțiva metri, scrisă (cu un scris de mână mărunț) pe ambele fețe.

Florian ne relata aventurile lui din Brasov, ne povestea o mulțime de filme, înflorite cu amănunte imaginare hazlii.

Zile în șir, după ședința de dimineață de la Sanepid, înainte de a pleca pe teren, citeam câte un fragment din scrisoarea care nu se mai termina, deși deseori ne atenționa că ar fi scris mult mai mult, dar trebuie să se limiteze din lipsă de spațiu.

- Odată a ieșit un mare scandal (care până la urmă s-a mușamalizat), când conducerea școlii a aflat că băieții de la cămin au introdus o nimfomană și s-au "distrat" toată noaptea.

După această poveste, se întâmpla uneori ca cineva să se adreseze altui coleg, după numărul de ordine din acea noapte. De exemplu: "Măi, al 14-lea!"

- Într-o seară, am vizionat, împreună cu mai mulți colegi, o dramă prezentată de Teatrul de Stat din Timișoara, în turneu la Arad.

Nici până astăzi nu-mi dau seama cum s-a întâmplat, dar eroul principal era sâsâit, stârnind hazul publicului.

În momentul punctului culminant al dramei, dintre culise a apărut pe scenă o pisică, probabil "opera" vreunui hâtru.

Pisica a străbătut scena în fugă, vrând să iasă prin culisele din partea opusă, dar se vede că s-a speriat de cineva și a luat-o înapoi spre culisele de unde venise, dar n-a reușit să scape nici pe acolo.

Vacarmul din sală, din cauza publicului care râdea în hohote, a înebunit pisica și mai mult, încercând să iasă când prin culisele din stânga, când prin cele din dreapta.

La un moment dat, trecând în fugă prin fața cabinei sufleurului, a apărut o mână, care a înhățat-o și a tras-o în cabină.

Eu am continuat să râd minute în șir, gândindu-mă ce face sufleurul cu pisica.

Glumele au continuat și a doua zi, când cineva povestea despre un coleg, considerat cam prost: "Să-l fi văzut pe Nicolae, după apariția pisicii, cum mai căuta în lista de interpreți!"

Repartizarea

S-au terminat cei trei ani la "Școala de Împărați"- cum a botezat-o un coleg - și trebuia să ne primim repartizările la locurile de muncă.

Terminând al doilea din clasă (după media generală), aveam dreptul ca, în fața comisiei de repartizare, să aleg al doilea din locurile disponibile.

Într-adevăr, am fost invitat al doilea în fața comisiei, dar vrând să aleg un loc la Timișoara, am fost refuzat, pe motivul că "dosarul" meu nu e potrivit pentru locul respectiv.

Încă patru sau cinci încercări de a-mi alege un loc, au fost urmate de refuz. Atunci am cerut să mi se spună ce pot să aleg. Mi s-au dat două alternative: regiunea Iași sau regiunea Constanța.

Am ales regiunea Iași.

Ieșind de la comisie, un coleg, care urma să aleagă ultimul, și-a exprimat părerea de rău că am ales "Iașul", acolo având el familia.

A fost foarte bucuros când m-am oferit să-i cedez locul, și așa am ajuns să fiu repartizat în Dobrogea.

Între timp, mamei i s-a anulat domiciliul obligatoriu, așa că am lichidat locuința de la Aiud, vânzând mobilele și majoritatea lucrurilor din casă, după care am mutat-o la familia surorii mele, care locuia acum la Târgu-Mureș.

Asistent medical la Aeroportul Kogălniceanu

La comisia de repartizare din Constanța, alegerea locurilor s-a făcut tot în ordinea mediilor, dar fără prezența dosarelor personale, așa că am ales unul din cele două locuri libere, la Aeroportul internațional Kogălniceanu, locul celălalt fiind ales de către un coleg din Constanța.

În gazdă

Deoarece nu aveam unde să locuiesc, am cerut ajutorul colegului să-mi găsească o gazdă.

El m-a prezentat părinților, o familie de greci foarte simpatici și binevoitori, care mi-au propus imediat să rămân în gazdă la ei.

Uneori mă invitau la masă, femeia îmi spăla cămășile și ciorapii (deși nu intra în atribuțiile ei de gazdă).

Erau de părere că activitatea sexuală este un factor important pentru sănătate, și aveau grijă ca băiatul să aibe întodeauna o parteneră.

Au aranjat cu o fată, vânzătoare la Aprozar, care înainte fusese prostituată (prostituția fiind interzisă în R.P.R.), iar acum își completa veniturile acordând servicii la domiciliul câtorva clienți. Desigur, mi s-a prezentat și mie oferta.

Munca la aeroport

Lucram alternativ câte 24 ore, având un salariu și jumătate.

Era un serviciu foarte comod.

Aeroportul deservea în special pe turiștii străini, care vizitau litoralul și traficul nu era prea intens.

Când sosea vreun avion, rareori trebuia să acord un mic prim-ajutor câte unei călătoare cu "rău de aer".

Asistam împreună cu un grănicier și unul din vameși la coborârea pasagerilor. Acolo am învățat primele cuvinte englezești: "Good morning, Good evening". Apoi urcam în avion și dacă credeam că e nevoie, dezinfectam cu un spray pe bază de piretru.

Din când în când făceam injecții (prescrise de medic) la câte o funcționară suferindă de gonoree, cu soțul "vaporean".

În rest, aveam mult timp liber, citeam, jucam table cu vameșii și grănicierii, care se adunau la mine în cabinet și aduceau câte ceva de mâncat și de băut (șuncă de Praga, bere, piersici pentru export).

Examen de admitere la medicină

Spre sfârșitul ultimului an de la școala sanitară mă bătea gândul să încerc să fiu reprimat la facultatea de medicină. M-am sfătuit cu directorul școlii, care mi-a spus categoric că, având în vedere dosarul meu, nu am nici o șansă.

Totuși, fără prea mari speranțe, într-o zi am călătorit din Constanța la București și m-am interesat personal la Facultatea de Medicină.

După ce le-am prezentat circumstanțele exmatriculării, mi s-a spus că nu pot să mă reprimească, dar spre uimirea mea, am dreptul să mă prezint la examenul de admitere în primul an.

Am început să mă pregătesc asiduu pentru examen. O parte din manualele după care am dat admitere în urmă cu 6 ani, se schimbaseră, s-a introdus și o materie nouă – zoologia.

Am găsit înțelegere la Secția sanitară din Constanța și mi s-a acordat concediu fără plată pe perioada examenelor.

Și acum erau peste 10 candidați pe loc. Desigur, m-a ajutat și materia învățată în perioada când am fost student.

Deși examenele au decurs destul de bine, având în vedere numărul mare de candidați, nu am fost sigur de reușită, decât după afișarea rezultatelor. Bucuria a fost cu atât mai mare!

Gazdele mele din Constanța au fost impresionate, mi-au servit o adevărată masă festivă, îndemnându-și băiatul să-mi urmeze exemplul.

Ulterior, am aflat că 1962 a fost primul an când admiterea s-a efectuat conform rezultatelor examenelor și fără "dosare".

Într-adevăr, au fost admiși studenți valoroși, iar astăzi mulți din foștii mei colegi (în afara celor care au plecat în străinătate) sunt profesori universitari, conferențieri, șefi de secție.

La examenul de admitere l-am întâlnit pe prietenul meu Vasile, de la școala sanitară.

Era știut ca un elev mediocru, care nu prea se ocupa de învățătură și, în sinea mea, nu-i dădeam prea multe șanse de reușită.

Mi-a spus că s-a înscris la Facultatea de pediatrie, unde erau ceva mai puțini candidați.

Stând de vorbă, m-a uimit nivelul lui de pregătire, cu stăpânirea perfectă a materiei.

Când s-au anunțat rezultatele, uimirea mea a fost și mai mare – intrase pe primul loc!

În continuare a devenit unul dintre studenții fruntași. I-am și spus: "Măi Vasile, tu nu ai pigment de uzură în creier, ai venit la facultate cu mintea odihnită".

Din nou student

Venisem la facultate cu 600 lei, având în față șase ani de studiu. După ce mi-am cumpărat halat, manuale și am plătit căminul pe o lună (50 lei), nu mai rămăsesem cu prea mulți bani în buzunar.

Bursă nu cerusem, temându-mă că o să fiu refuzat, după ce completam rubrica cu fosta situație economico-socială a părinților.

"La fermă"

Căminul era în Drumul Taberei, la fostele grajduri regale. Li ziceau "La fermă", fiind cazați vreo 25 de studenți într-o sală mare.

Ca și alți studenți nevoiași, am devenit "supist", adică mergeam la cantină la ora închiderii, când personalul ne servea (fără bonuri) din mâncarea care mai rămânea.

Călătoream pe tramvaie și autobuze fără bilet (fenomen de masă printre studenți).

Spre norocul meu am pregătit câțiva elevi. de școală elementară, așa că aveam un mic venit.

Desigur, cu însușirea materiei, pe care o cunoșteam deja în bună parte, nu am avut probleme deosebite.

"Cobai de experiență"

În sesiunea din iarnă, incluzând și vacanța, m-am angajat, împreună cu prietenul meu Vasile, în postură de "cobai de experiență" la Institutul de Igienă - secția alimentație.

Am fost aleși dintre mai mulți candidați și am semnat un contract, prin care ni se asigura: "cazare", "hrană" și 20 lei pe zi.

Noi ne obligam să stăm în laborator 32 zile și nopți, urmând un regim strict: patru zile alimentație săracă în proteine alternând cu patru zile cu alimentație bogată în proteine.

Aveam zile de repaus și zile de efort, când pedalam patru ore pe zi pe cicloergometru (un fel de bicicletă fixată pe un postament, cu roata frânată cu ajutorul curentului electric și care măsura lucrul mecanic depus).

În timpul efortului, expiram - printr-un tub - aerul colectându-se pentru analiză, într-un sac (Douglas).

Jumătatea superioară a trunchiului se îmbrăca într-un sac de plastic transparent pentru a colecta transpirația.

Uneori, primeam câte o injecție intravenoasă cu vitamina C.

Aveam un WC "personal", unde colectam separat, urina și fecalele pe 24 ore.

Dormeam în două paturi în laborator iar la examene mergeam însoțit de un supraveghetor, ca să nu facem abateri de la regim sau de la colectarea dejecțiilor.

Întâmplări hazlii

● Într-o noapte intrând în WC, am observat că borcanul meu de urină era aproape plin, pe când al lui Vasile avea o cantitate mult mai mică.

A reieșit că, buimac de somn, urinase în borcanul meu, deși era etichetat cu numele. Desigur, am transferat o parte din urină în borcanul lui și nimeni n-a aflat.

● În zilele "bogate" în proteine eram serviți la pat, dis de dimineață, cu friptură adusă de o duduie drăguță. Desigur, aveam voie să ne atingem doar de friptură.

În zilele "sărace", primeam la dejun o bucată mare de unt cu o feliuță de pâine, ceea ce mi s-a părut cam greșos.

Un întreg laborator se ocupa de noi.

Conferențiarul conducea direct exercițiul pe cicloergometru, ne controla pulsul, tensiunea, ajuta la recoltarea transpirației.

Unii ne calculau și ne pregăteau hrana, alții analizau gazele expirate, urina, fecalele, transpirația.

Încercam să colaborăm cât mai bine cu cercetătorii, executând tot ceea ce ei ne solicitau.

Aveam impresia că am fost preferați, la primire, fiindcă eram mai simpatici. Ulterior am aflat criteriul: fiind cam la fel de înalți, nu trebuia potrivită înălțimea șei cicloergometrului pentru fiecare în parte.

- Vasile avea un magnetofon cehoslovac (aparat scump pe vremea aceea), așa că pedalam în acordurile muzicii moderne de atunci, spre nenorocul conferențierei, care nu savura muzica modernă și chiar o buimăcea.

Era o femeie între două vârste, foarte corectă, conștiincioasă, tipică și suspicioasă, care suporta muzica în mod stoic, numai experiența să iasă bine.

Vasile scrisese acasă în Ardeal că s-a angajat împreună cu mine și trebuie să pedălăm pe bicicletă patru ore pe zi.

Într-o zi apare un cetățean aducând dela părinții lui Vasile un jersey, indispensabili groși, un salam și un litru de pălincă.

Neavând voie să mâncăm, am atârnat salamul pe partea exterioară a geamului (să stea la frig), iar pălincă am păstrat-o să serbăm încheierea experimentului.

A doua zi, văzând salamul, conferențiera a fost foarte afectată și suspicioasă, că poate am mai primit și alte alimente, pe care le-am consumat.

În continuare, în fiecare dimineață, când intra, se uita întâi la salam și văzându-l întreg ne spunea: "Bună dimineața!"

Într-o zi am auzit un mic zgomot la geam și privind într-acolo, am constatat că salamul dispăruse. Se rupsese sfoara și căzuse de la etaj în curtea interioară a institutului.

Vasile s-a repezit ca fulgerul să-l recupereze, în timp ce eu mă uitam pe geam, să văd cine ajunge primul la salam: Vasile sau câinii dela Fiziologie, care erau găzduiți în apropiere.

Ca să prevenim orice suspiciuni, a doua zi am prezentat conferențierei salamul, care se zdrobise la un capăt.

- Vasile era talentat la desen (făcuse ceva cursuri) și, în timpul "captivității" noastre, a creat câteva desene (cu creioane colorate) în stil modernist, care au stârnit în parte interesul personalului.

Semnificațiile tablourilor erau destul de clare, dar nu înțelegeam ce a vrut "să spună" cu o linie frântă roșie, care străbătea un tablou în diagonală. Întrebându-l, mi-a răspuns: "Nu știu nici eu, dar simt că trebuie să fie acolo!"

Terminând experimentul cu succes și cinstind personalul cu câte un păhărel de pălincă și felii de salam, am părăsit voioși laboratorul: aveam în buzunar câte 640 lei!

Am umblat mult până când cu banii primiți, am cumpărat pe Lipscani, un costum ieftin (sacoul vechi era deja tocit la coate).

Calorii ieftine

În anul nostru învățau și studenți străini care au fost mutați, în semestrul doi, în căminul nou construit pe cheiul Dâmboviței (lângă stăvilarul Ciurel).

Studenții străini erau obligați să-și aleagă câte un coleg de cameră român (ca să exerseze limba).

Fiind ales de către un student est-german, m-am mutat în noul cămin, care oferea condiții foarte bune, locuind câte doi în cameră.

Singura problemă era că la cantina de acolo nu se acceptau "supiști".

Problema am rezolvat-o, continuând să fiu "supist" la vechea cantină unde ajungeam cu tramvaiul, desigur, fără să cumpăr bilet.

Cu banii mă descurcam, dar pierdeam mult timp cu mesele.

În sesiunea de vară, vrând să mă pregătesc temeinic pentru examene, am renunțat la "expedițiile" zilnice în Drumul Taberei și m-am hotărât să mănânc acasă.

Studiind valoarea calorică a alimentelor, am descoperit că cele mai ieftine alimente (cele mai multe calorii la leu), sunt pâinea și untdelemnul.

Timp de trei săptămâni am consumat aceste două produse cu mare poftă și fără să slăbesc.

Rețete (sare după gust):

1. Pâine muiată în untdelemn.
2. Pâine cu ceapă mărunțită și untdelemn
3. Pâine cu ceapă prăjită în untdelemn.
4. Pâine muiată în apă și prăjită în untdelemn.
5. Pâine cu dudge (direct din pom).

Asistent medical la Băla

Dupa absolvirea primului an, în a doua jumătate a lunii iunie am fost duși la muncă "voluntară" la o ferma de stat, unde tocmai începuse seceratul păioaselor.

Fiind obișnuit cu munca, nu a fost greu să mă evidențiez și, drept recompensă, am primit un bilet de odihnă de 12 zile în munți.

Pentru următoarele trei luni (cu excepția perioadei de odihnă), am găsit de lucru ca asistent medical, în satul Băla, la vreo 30 km. de orașul Reghin.

Autobuzul m-a lăsat pe un drum de țară, de unde trebuia să merg pe jos câțiva kilometri până în sat.

Cu mine au coborât încă doi cetățeni, m-au întrebat cine sunt și ce caut la Băla.

Când le-am spus că sunt asistent medical, unul mi-a zis: "Aha, sunteți doctor!" și s-au prezentat: unul era milițian (în haine civile), iar celălalt perceptor.

După ce am mers cam un kilometru, unul a propus: "Hai să intrăm la Ion", indicând o casă singuratică. Ne-am așezat la masă și unul din însoțitori a dat comanda: " Adă, măi Ioane, un chil de vin!". Era un vin slab, dar foarte gustos, obținut dintr-un soi ordinar de struguri: producător direct.

La a treia sticlă, deja știam că doctorița din sat a plecat și rareori vine la consultații o doctoriță din altă comună.

Am aflat toate bârfele, inclusiv aventurile amoroase a unor femei de vază din sat.

Am fost găzduit la moașă, femeie văduvă cu fată mare, care locuia lângă casa de nașteri.

M-a primit foarte frumos și a doua zi mi-am început activitatea.

Deși nu eram medic și le-am atras atenția de câteva ori, din "D-l doctor" nu mă scoteau.

Într-una din primele zile a apărut un tractorist care mergea încovoiat din cauza durerii de spate, ce l-a "pocnit" dintr-o dată.

După ce l-am examinat, am efectuat o infiltrație cu lidocaină a musculaturii paravertebrale dureroase.

A doua zi a revenit foarte bucuros, căci durerea aproape că l-a lasat și m-a rugat să-i mai fac o infiltrație.

În zilele următoare am fost inundat de o mulțime de suferinzi de dureri de spate (desigur nu i-am putut ajuta pe toți).

Erau oameni simpli, blajini, cu mult bun simț.

Am petrecut o vară foarte plăcută, având relații interumane de ajutor și respect reciproc, aer curat, liniște, alimentație proaspătă și bogată.

Singurul lucru care mă deranja erau purcii, care mișunau noaptea în pat. Am învățat să-i vânez în mod eficient, luminându-i cu o lanternă de buzunar sub pătură.

Am avut o activitate bogată: vaccinări, conferință despre bolile de piele la casa culturală, consultații, mai ajutam și gazda prin grădină.

Într-o noapte bate la geam un bărbat: "D-le doctor, veniți repede că nu poate să fete scroafa!".

I-am explicat că nu sunt veterinar și că nu mă pricep la animale, dar omul a insistat că o să-i moară scroafa, și în afară de mine n-are cui să-i ceară ajutor.

Cu oarecare reținere, am plecat la casa omului și am injectat scrofeii două fiole de extract de retrohipofiză (Glanduitrin), care se administra femeilor la naștere dacă uterul nu se contracta suficient și am plecat acasă.

Dupa șase săptămâni, omul a reapărut, aducându-mi cadou un purceluș.

În altă noapte am fost trezit de către o femeie: "D-le doctor, veniți repede că omul meu are încurcătură de maște!". Pe drum am aflat că a mai suferit de ileus recurent, fiind operat de două ori, iar acum au reapărut simptomele cu dureri mari de burtă și oprirea tranzitului intestinal. Examinarea a confirmat diagnosticul și am hotărât să-l trimit de urgență la Reghin, cu Salvarea.

Pentru încurajarea omului și susținerea moralului, i-am administrat o injecție subcutanată cu cafeină, care nu avea nici o indicație, dar nici contraindicație.

Am plecat cu soția lui, cale de câțiva kilometri, până la Consiliul popular, unde se afla singurul telefon din sat. De la Stația de salvare Reghin mi-au comunicat că ambulanța va veni, dar numai dimineața.

După ce mă luase din nou somnul, la 6 dimineața am fost trezit de ciocăniturile în geam ale femeii.

M-am cam speriat că omul a pățit ceva, dar femeia mi-a spus: "D-le doctor, să nu mai vină salvarea! I-a trecut. Bună a mai fost injecția care i-ați făcut-o! E adevărat că a avut efect cam târziu, dar l-a scăpat de operație".

Din explicațiile pe care mi le-a dat, am înțeles că atunci când cobora din pat să se îmbrace, pregătindu-se pentru a fi luat cu salvarea, tranzitul s-a declanșat brusc și omul s-a ușurat. Probabil a fost vorba de răsucirea intestinului (volvulus), care s-a desfăcut în timpul mișcărilor de coborâre din pat.

Mijlocul de transmitere a infomațiilor locale era duba (toba).

Când "bătea duba", cetățenii se adunau în jurul toboșarului, care anunța: "Tăt omu să știe! Cine vrea să cumpere porodici (roșii), să vină la sediu!".

Sătenii puteau să cumpere medicamente de la punctul sanitar, gestionat de moașă, care se aproviziona cu medicamentele ce aveau căutare.

Într-o zi au apărut doi copii. Cel mic, de vreo șase ani, vizibil emoționat, a început să zică: "M-a trimis mama după... M-a trimis mama după...", "După Picilină, măi prostule!", a completat cu superioritate, cel mai mare, de vreo zece ani.

M-am mirat că se vând antibiotice fără rețetă medicală. Moașa mi-a explicat că sătenii tratează cu penicilină, în mod empiric, animalele bolnave.

Încă erau multe cazuri de sifilis vechi, care erau tratate conform schemelor de tratament oficiale.

În sat trăia o văduvă vârstnică, care primise deja vreo 6-7 serii de injecții cu penicilină și bismut. Femeia se ruga de noi în fel și chip, s-o iertăm de ultimele două serii: "Sunt bătrână, nu mai mă culc cu nimeni,

mă simt bine, dar nu mai suport injecțiile. Dacă mă iertați vă dau cadou un curcan frumos".

După ce am chibzuit împreună cu moașa, "am iertat-o", femeia a semnat de efectuarea injecțiilor, iar noi am primit curcanul și am rămas cu penicilina.

Moașa a fost internată, timp de o săptămână, la spitalul din Reghin, cu suspiciune de hemoragie digestivă, în acest timp eu fiind singur cu fata.

Când s-a întors, era "înnebunită" dacă nu cumva am profitat de ea.

Deși fuseserăm cumiți, fata și cu mine ne-am coalizat, dând răspunsuri în doi peri, sau chiar lăudându-ne, ca să o ținem pe mamă în dubiu: "Am făcut-o? Da, am făcut-o!; Ne-a căzut bine? Ne-a căzut bine!".

Când am plecat, a refuzat să primească bani pentru găzduire, așa că m-am întors la București cu salariul pe trei luni, plus "ciubucurile" pe care le primisem.

De sărbătorile de iarnă, moașa mi-a trimis un pachet cu nuci și prune uscate.

Situația a început să se schimbe în bine. Pentru obținerea bursei nu mai figura întrebarea cu situația economico-socială din trecut, așa că din anul doi am obținut bursă.

Viața mi s-a părut mult mai ușoară. Aveam asigurată casa și masa, și chiar am depus o mică sumă la CEC, din banii pe care-i câștigam muncind.

Asistent igienist la Sanepid

În următoarele vacanțe de vară am fost angajat, ca asistent medical igienist, la Sanepidul din Arad, înlocuind pe cei plecați în concediu.

Desigur, am reluat legătura cu Zoia.

Locuiam la mătușa mea și lucram la secția de Igienă comunală.

Dimineața la ora 7 începea activitatea printr-o mică ședință de lucru comună a tuturor secțiilor, în care se discutau problemele ivite cu o zi înainte și planul de activitate pe ziua curentă.

Am primit un plan pe o perioadă destul de lungă, defalcat pe zile, cu obiectivele care trebuiau controlate.

După ședință, toți asistenții igieniști, înarmați cu serviete încăpătoare, se împrăștiau "pe teren".

Eu controlam hoteluri, frizerii, cinematografe, baia de aburi, etc.

În multe locuri eram "cinstit" cu câte ceva sau mi se făceau favoruri. La cinematograful, după întocmirea procesului verbal, vizionam matineul; la baia de aburi - mă îmbăiam.

Planul îl realizam, de obicei, mult înaintea prânzului, pe care îl serveam printre primii, la cantina cooperăției.

După masă, "dădeam o fugă" acasă, mă întindeam pe canapea, citeam literatură beletristică, ascultam muzică.

La ora 14.30, ne întâlneam cu toții la Sanepid, pentru ședința de încheiere a zilei de muncă.

Toți asistenții igieniști, unii cu servietele umflate (mai ales cei de la igiena alimentației), se plâneau ce mult au muncit și ce greu a fost pe "căldura asta".

Asociația "Țâța vacii"

La facultate și cămin activitățile decurgeau lin, fără probleme speciale.

Deoarece micul dejun era destul de modest și pierdeam multă vreme cu mersul la cantină, împreună cu un coleg am întemeiat asociația băutorilor de lapte: "Țâța vacii".

Statutul (scris de colegul, absolvent al Facultății de Drept) prevedea că fiecare membru avea dreptul să fie servit dimineața la pat, cu o jumătate de litru de lapte și un sfert de pâine intermediară, ambele proaspete. Numărul membrilor era limitat la 14 (nu încăpeau mai mult de 7 sticle de lapte în sacoșă).

Acțiunea a avut mare succes!

"Lăptarul" de serviciu, pleca dis-de-dimineață cu sticlele goale și se întorcea cu ele pline și cu 14 sferturi de pâine intermediară proaspătă. Vânzătoarea de la pâine ne cunoștea, și de cum ne vedea, începea să taie pâinea în sferturi.

Pe vremea aceea, se găsea lapte și pâine, din abundență și fără cozi.

"Lăptarul" trebuia să servească pe toți membrii până la ora 7.

Ușile camerelor unde locuiau membrii aveau aplicată emblema asociației: un cap de vacă. Dacă în cameră locuiau doi membri, se aplicau două embleme..

Lăptarul trebuia să intre, descuind ușa cu cheia "descuietore universală" (șperaclu), să toarne laptele în vasul dinainte pregătit și să-l lase împreună cu pâinea, pe noptieră.

Acțiunea trebuia să decurgă într-o liniște perfectă. Dacă zgomotul care-l făcea deranja pe cel servit, acesta avea voie să-l înjure de "laptele mă-sii!".

Dimpotrivă, dacă lăptarul nu găsea un vas sau sticlă goală unde să servească laptele, avea dreptul să-l toarne în chiuvetă.

În continuare, trebuia să spele sticlele și să le lase, împreună cu sacoșele, la lăptarul de serviciu din ziua următoare.

Fiecăruia ne venea rândul de "lăptar de serviciu", o dată la două săptămâni.

În schimb, în celalte dimineți, era o plăcere când te trezeai, întindeai mâna și găseai pe noptieră laptele proaspăt și pâinea caldă.

De remarcat că asociația, având statut bătut la mașină, ștampilă, secretar și casier, a fost "luată foarte în serios" de către toți membri.

Un student din Sudan, care a fost primit ca membru, după un timp a cerut să fie eliberat, căci atunci când era de serviciu, nu putea dormi toată noaptea, de frică că nu se va trezi la timp.

Timp de aproape doi ani, cât a funcționat asociația, nu s-a înregistrat nici o abatere.

Deoarece vestea asociației se răspândise și la alte facultăți, îmi închipui că securitatea a verificat intențiile ei.

Ani după aceea, mulți colegi regretau zilele frumoase, când erau membri la "Țâța Vacii".

O nouă dragoste

Legătura cu Zoia slăbise, deși m-a mai vizitat de vreo două ori în București.

În anul trei de facultate, printre colegele de an am remarcat o fată înaltă, serioasă, mai retrasă, nefăcând parte din grupa de fete mai "zvăpăiate".

Deși avea trăsături frumoase și plăcute, nu am observat să fie curtată de către băieți.

Întrând în vorbă cu ea, am observat că și ei aceasta îi face plăcere. Am invitat-o la plimbare, spectacole și, încet, încet, iar s-a aprins acea flacăra lăuntrică care leagă un bărbat de o femeie.

În afară de atracția fizică, era vorba de calitățile intelectuale, morale și acea rezonanță sufletească care unește un cuplu.

Viața a devenit mai bogată și mai frumoasă.

Am devenit prieteni.

Am vizitat părinții ei, învățători, într-un sat de lângă Pitești, oameni simpatici, harnici și plăcuți, gospodari cu grădină, vie și animale de curte.

Într-o zi a căzut "bomba": Zoia mi-a scris că în urma ultimei vizite care mi-a făcut-o, este însărcinată în fază avansată.

Cu ajutorul unui coleg din anul patru, am luat legătura cu un ginecolog și am aranjat o întrerupere de sarcină.

Desigur, am mers cu "cărțile pe față", explicând situația nou creată, ambelor fete, care apoi s-au întâlnit.

Zoia, deși a durut-o foarte mult, a dat dovadă de multă înțelegere și astfel ne-am despărțit în termeni buni.

Viața de familie, internatul și specializarea

În anul cinci ne-am hotărât să ne căsătorim.

Viitorul socru m-a întrebat cu ce o să-mi țin soția.

I-am răspuns că, atâta timp cât suntem studenți, îl rog să continue să trimită soției aceeași sumă de bani pe care i-o trimitea până atunci. A fost de acord și înțelegerea s-a respectat întocmai.

În vara anului 1967 ne-am căsătorit și la cămin am primit o cameră pentru două persoane.

Peste un an ni s-a născut primul băiat de care eram foarte mândru.

Postura de tată proaspăt îmi dădea un sentiment înălțător.

În august a avut loc examenul pentru internat ceea ce, în caz de reușită, permitea să mai rămânem doi ani în București în loc să fim repartizați la țară.

Fiind imediat după naștere și neavând timp de pregătire, soția s-a prezentat la examen mai mult îmboldită de mine.

Spre surprinderea noastră, am reușit amândoi. Eram mândri și fericiți.

În cadrul internatului, trebuia să efectuăm stagii de câte șase luni în diferite spitale, unde primeam cazare, hrană și un salariu de 600 lei.

Primul stagiu l-am făcut la spitalul Colentina, unde locuiam la secția de Neurologie, la ultimul etaj, într-o cămăruță atât de mică, încât nu încăpea decât un singur pat de spital (unde dormeam amândoi) și pătuțul copilului.

Dimineața, după ce soția temina cu hrănitul și schimbarea scutecelor sugarului, plecam amândoi la serviciu, iar copilul rămânea singur în pătuț.

La ora 10, aveam "pauză de alăptare", scoteam biberonul dintre geamul dublu ("frigiderul"), hrăneam copilul, schimbam scutecele și mă întorceam la serviciu.

La ora 12 sosea soția (cu program redus) și îngrijea copilul.

Într-o zi a bătut la ușă o doamnă în vârstă, care ne-a explicat că lucrează în mod voluntar la arhiva Neurologiei și că auzise plânsete de copil din camera noastră.

Explicându-i situația, s-a oferit imediat să mai intre la copil în decursul dimineții, când lucrează la arhivă.

I-am făcut, bucuroși, rost de o cheie și de atunci ne raporta, în mod regulat, cum a trecut perioada cât noi lipseam, legându-se foarte mult de copil.

La vârsta de șapte luni, bunicii au preluat îngrijirea copilului, în sat.

Îi vizitam aproape la fiecare sfârșit de săptămână, ne bucuram că copilului îi mergea bine și ne întorceam încărcăți cu produse de la țară.

Încet, încet ne desăvârșeam practica spitalicească.

Făceam gărzi, participam la operații și trebuia să studiem materiile de specialitate ale secțiilor unde lucram.

Răspundeam de un număr de pacienți și am început să gustăm din frumusețile meseriei: menirea medicului de a vindeca, ușura suferința și consola, acea legătură tainică în timpul convorbirii cu pacientul, care ne expune toate secretele lui medicale, cu ochii plini de speranță în "arta" noastră de a vindeca, zbaterea de a dezlega complicatele "ecuații" ale diagnosticului și tratamentului, satisfacția rezolvării problemei și a reușitei tratamentului, privirea plină de recunoștință a celui căruia am reușit să-i ameliorăm suferința.

Viața a început să fie mai plină, mai bogată și mai ușoară.

Situația noastră materială era în curs de îmbunătățire.

Pentru prima dată în viață, am cumpărat un aparat de radio.

La sfârșitul perioadei de internat, ni s-a mărit salariul la 1800 lei și eram foarte mulțumiți.

Nu prea aveam timp de distracții, fiind ocupați cu meseria și viața de familie, dar viața avea conținut, progresam și eram fericiți.

Socrii ne-au dăruit un autoturism Dacia 1100, având acum mai multă mobilitate.

Dupa terminarea internatului, am continuat încă trei ani specializarea la diferite spitale din București (soția - ginecologie-obstetrică, eu - medicină internă), locuind la diverse gazde.

În total, în decurs de șase ani (de când ne-am căsătorit), am schimbat 11 adrese!

În 1972 am avut o altă mare bucurie, s-a născut al doilea băiat. Mai ales soția era foarte mândră că avem doi băieți.

Până la vârsta de un an și jumătate, l-am îngrijit noi, ajutați de o mătușă a soției, care locuia în apropiere.

Apoi a trecut și el în grija bunicilor, la țară.

Spre sfârșitul specializării, m-am prezentat la un concurs de asistent stagiar la una din clinicile bucureștene, unde lucrasem majoritatea timpului în cursul specializării.

Nu aveam speranțe prea mari de reușită.

Erau opt candidați, cu toții foarte bine pregătiți, nu eram membru de partid, nu aveam buletin de București, nu aveam "relații".

Spre marea mea uimire, am reușit!

Simțeam că am atins culmea statutului social și profesional la care puteam să visez în situația mea.

Din păcate, soția a trebuit să plece la Panciu, unde avea post, luând mai târziu și copiii cu dânsa.

Am primit buletin de București și mi s-a repartizat un apartament de 3 camere (confort 2), în cartierul Pantelimon.

Aspecte economico-sociale negative și schimbarea orientării mele politice

Nefiind membru al organizațiilor de masă, eram mai puțin implicat în activitățile politice.

Deși observam multe aspecte economice negative, nedreptăți, prigoana, impunerea ideologiei și deformarea istoriei și culturii, faptul că industria continua să se dezvolte într-un ritm foarte înalt, că mi se asigura dreptul să învăț și să-mi câștig existența muncind, toate acestea mi-au dat speranța că economia va birui greutățile și viitorul va fi mai bun.

Am început apoi să simțim politica de "liberalizare" a lui Gheorghiu-Dej, ceea ce ne-a dat noi speranțe.

Examenul de admitere la facultate fără "dosare", ștergerea din cererea de bursă a rubricii cu situația economico-socială, din trecut, a părinților, plecarea trupelor de ocupație sovietice, afirmarea "căii independente de construire a comunismului", opoziția la propunerile lui Hrușciiov în C.A.E.R., deschidere mai mare spre occident, etc, au fost măsuri primite cu satisfacție, nu numai de mine dar, după părerea mea, de către o mare parte a populației.

Banc:

În timpul vizitei lui Hrușciiov în România, după ce văzuse o fermă zootehnică, la "un pahar", Gheorghe-Dej pariază că un taur de rasă, din fermă, este mai puternic decât un tanc sovietic. La înfruntare,

Gheorghe-Dej spune ceva la urechea taurului, la care acesta se repede cu furie asupra tancului și-l răstoarnă.

- Formidabil!, zice Hrușciiov, dar ce i-ai spus la ureche?
- Ca voi i-ați luat vacile în '45

Impunerea ideologiei comuniste

Priveam cu dispreț și ironie obligativitatea învățării ideologiei, participarea obligatorie la "muncă voluntară", la demonstrații regizate, amestecul regimului în literatură și artă, cenzura mijloacelor de informație, etc, dar le acceptam formal, ca majoritatea populației.

Banc:

Slogane comuniste:

- "Capitalismul se află pe marginea prăpastiei, în care o să cadă"!

"Luptăm să ajungem din urmă și să depășim țările capitaliste avansate"!

De-a-lungul anilor și deceniilor, multe din aspectele negative ale regimului s-au intensificat.

Fenomenele ce subminau economia și alterau relațiile dintre oameni, mă dureau și mă revoltau.

Prezint mai jos o serie de cazuri publicate în presa vremii, sau auzite de la persoane implicate direct în ele.

Promovarea după criterii politice

A avut loc mai ales la începutul perioadei, după "lichidarea" vechii intelectualități.

Cum îmi spunea unul din foștii mei profesori: "Promovarea prostiei"!

S-a referit la unul dintre cei mai slabi elevi ai lui, care după ce a fost activist de partid, a devenit nu numai profesor, ci și director de școală.

Promovările politice au avut loc în toate domeniile de activitate, inclusiv la guvernarea țării.

Desigur, erau oameni de valoare și din noua generație, dar de multe ori erau neutralizați de cei mai puțin bine pregătiți, dar cu "spate" politic.

Conducătorii întreprinderilor, mulți fără cunoștințe elementare de economie și constrânși de "planificarea" impusă de la București, au săvârșit greșeli mari.

Producție de marfă necerută pe piață

S-a publicat situația unei întreprinderi care fabrica tocuri pentru uși și ferestre, dar cererea era mai mică decât oferta.

Concluzia: Au cerut fonduri să mai construiască două magazine pentru depozitarea mărfii finite!

Investiție grandioasă fără studiu aprofundat preliminar

Un exemplu strigător la cer a fost complexul de prelucrare a stufului, construit în colaborare cu câteva țări membre în C.A.E.R.

S-a pornit de la ideea că stuful, care crește în fiecare an, în deltă, pe suprafețe enorme, poate fi folosit la fabricarea celulozei ieftine, economisind lemn prețios.

Greșeala a fost că toți s-au concentrat asupra problemelor tehnice, dar nu s-a studiat biologia stufului.

Când enormul complex a fost terminat, s-a constatat, cu uimire, că recoltarea stufului în cantitățile cerute era o problemă dificilă.

După ce s-au împotmolit în deltă tractoare și alte utilaje, iar recoltarea cu bărcile era inefficientă, s-a inventat o combină pentru recoltarea stufului, care reteza tulpinile sub apă.

La început rezultatele păreau cele scontate, dar apoi s-a constatat că pe unde a trecut combina, anul viitor n-a mai crescut stuful.

Practic, cantitatea de stuf recoltată, nu a depășit niciodată mai mult de 25% din capacitatea complexului, care lucra în pierdere.

Cerere nejustificată de fonduri, din cauza nerespectării temenelor planificate

O ferma de stat a cumpărat o clocoitoare scumpă, pe valută, din Germania Federală.

După ce au întârziat cu punerea în funcție vreo doi ani, au cerut fonduri suplimentare să mai cumpere o clocitoare (înainte de a fi pusă prima în funcție), ca să-și îndeplinească planul de livrare a puilor!

Marfă de calitate îndoelnică, exportată în pierdere, pe prețuri de nimic

O fabrică exporta sticlă plană, pe un preț foarte mic.

Când au încetat să mai ambaleze sticla între scânduri de brad, trecând la un ambalaj mai ieftin, comenzile au fost suspendate!

Bancuri:

- La o ședință C.A.E.R., reprezentatul sovietic intră primul în sală și pune câte o pioneză pe scaunele delegaților.

Delegatul est german vede pioneza, se așează pe ea și zâmbește.

Delegatul ungar vede pioneza, o îndepărtează cu repeziciune, se așează și zâmbește.

Delegatul român, vede pioneza, o schimbă cu o pioneză românească, se așează pe ea și zâmbește.

- Cele trei minuni ale lumii moderne:

1. Nemții fac comerț.

2. Evreii fac război.

3. Românii fac planificarea științifică a producției.

Economia monopolistă de stat, frână a progresului

Când am ajuns pentru prima dată în occident, am rămas uimit cu câtă ușurință se umfla pneul bicicletei.

Am constatat că ventilul avea o mică biluță, pe când în România era un simplu tubuleț de cauciuc, ce opunea o rezistență mult mai mare la compresiunea pompei.

M-am întrebat de ce nu se poate fabrica și în România un asemenea ventil?

Gândidu-mă, am ajuns la următoarele concluzii:

Să presupunem că un "inovator" vine cu propunerea să se treacă la fabricarea ventilului cu biluță.

S-ar putea ca dosarul cu inovația să fie acceptat, să se permită chiar confecționarea câtorva modele, inovatorul lăudat ,sau chiar premiat, dar inovația nu se va introduce niciodată în producția de masă.

Motivele:

1. Transformarea liniei de producție necesită bătaie de cap și investiție.

2. Fiind marfă destinată consumului intern și fabrica deținând monopolul fabricării, neavând concurență, nu are nici un interes să îmbunătățească calitatea produsului.

Productivitatea scăzută a muncii

În multe sectoare unde nu se lucra în acord, chiulul nu numai că nu era considerat ca ceva rușinos , ci lăudabil: "Ei se fac că ne plătesc, noi ne facem că muncim".

Munca "patriotică"

La țară au rămas din ce în ce mai mulți bătrâni și femei, iar mulți membri ai gospodăriilor colective lucrau formal, ca să-și păstreze loturile individuale.

În sezonul campaniilor agricole se simțea o lipsă acută de brațe de muncă.

Lipsa era acoperită de către soldați, studenți, elevi, care nu erau interesați (unii nici nu erau în stare) să facă muncă de calitate, ceea ce ducea la pierderi.

Banc:

Cercetătorii agricoli români au selecționat un soi de porumb cu tuleul înalt numai de un metru, dar știuletele la fel da mare ca la porumbul obișnuit.

Dar care e motivația?

Să-l poată culege și copiii de la grădiniță.

Corupția, șpaga, hoția.

Aceste racile luaseră amploare și se extinseseră peste tot.

Tehnicianul dentar de la Policlinica pentru studenți nu a vrut să-mi facă o mică lucrare, fără să-i dau ciubuc. Neavând bani, am renunțat.

Exista o adevărată economie subterană, iar plata nelegală pentru servicii era larg acceptată de către populație.

Trebuie să recunosc că și eu am primit plată nelegală pentru serviciile pe care le acordam, dar nu condiționam prestarea serviciului de luarea banilor.

Niciodată nu primeam banii înainte, iar la urmă, lăsam la latitudinea omului, dacă vrea să dea și cât.

După moartea lui Gheorghiu-Dej (regretată de mulți), s-a părut că Ceaușescu îi va continua politica, dar după câțiva ani, centralismul conducerii economice s-a accentuat, a început cultul personalității, aspectele negative ale regimului s-au accentuat.

După o perioadă de dubiu, am ajuns la concluzia că sistemul existent este ineficient, nedrept, tiranic, și am devenit anticomunist convins (cu toate că personal o duceam bine).

Nu am întreprins nimic activ împotriva regimului, dar discutam cu soția (care de la început era potrivnică regimului), mă destăinuiam unor prieteni, transmiteam bancuri politice.

Eram convins că blocul sovietic va continua să dăinuiască, aveam familie și situație socială, eram în ascensiune, câștigam bine, așa că ne-am resemnat să îndurăm neplăcerile regimului.

Omul cu trei fețe (Concluzie tristă vehiculată în timpurile acelea):

Sub regimul comunist omul are trei fețe:

Una, la ședințele politice la locul de muncă;

A doua, acasă față de copii (nu se putea critica orice);

A treia pentru sine (poate și pentru prietenii apropiați)

Comentarii.

Evenimente istorice și politice

Din punct de vedere istoric și politic, această etapă se poate împărți în trei:

- a. Dominația sovietică*
- b. "Liberalizarea" lui Gheorghiu-Dej*
- c. Prima parte a guvernării lui Ceaușescu*

Dominația sovietică

Se caracterizează prin: continuarea ocupației militare sovietice și a plății despăgubirilor de război, învățământul obligatoriu al limbii ruse în școală, preamărirea științei, tehnicii și culturii sovietice și ruse, continuarea prigoanei - conform teoriei staliniste a "ascuțirii continue a luptei de clasă", industrializare forțată, cu preponderența industriei grele.

În această perioadă se proclamă primul plan cincinal (1951-55), se începe proiectul canalului Dunăre-Marea Neagră, se continuă colectivizarea agriculturii (la început forțată apoi mai lentă). Colectivizarea va fi decretată încheiată abia în 1962.

În 1952 sunt excluși din guvern Ana Pauker, Vasile Luca și Teohari Georgescu, (aparținând "aripii moscovite").

Se promulgă o nouă constituție de tip sovietic, iar Gheorghe Gheorghiu-Dej își consolidează poziția de conducător.

"Liberalizarea" lui Gheorghiu-Dej

În anii de după moartea lui Stalin (1953), Gheorghiu-Dej încetinește ritmul industrializării, crește producția de bunuri de larg consum și desființează raționalizarea produselor din comerț, crește salariile, abandonează proiectul canalului Dunăre-Marea Neagră, desființează cele mai importante lagăre de muncă.

România și Uniunea Sovietică desființează sovromurile.

România proclamă un curs de dezvoltare "independent", în cadrul blocului răsăritean, cooperarea cu toate statele pe baza recunoașterii egalității și neamestecului în treburile interne. Se strâng legăturile cu China.

În 1955, România aderă la Pactul de la Varșovia, cu toate că, mai târziu, se va opune să se efectueze manevre pe teritoriul românesc.

După revolta din Ungaria (1956), prezența militară sovietică este suplimentată, mai ales la granița cu Ungaria.

Deși "tulburările" din România au fost anemice și controlabile, se crește "vigilența" și se iau măsuri represive, mai ales împotriva studenților și muncitorilor suspecți, care ar putea incita la tulburări.

În 1957, sunt epurați Miron Constantinescu (cu legături la Moscova) și Iosif Chișinevschi, membri ai Biroului Politic. Aceștia, în 1956, l-au criticat pe Gheorghiu-Dej și au recomandat o liberalizare în stilul lui Hrușciov.

Ei sunt înfierăți ca staliniști și învinuiți de complicitate cu Ana Pauker.

Nicolae Ceaușescu este numit Șeful Cadrelor din PMR, în locul lui Miron Constantinescu.

Sfidarea lui Hrușciov

În 1958, Gheorghiu-Dej reușește să-l convingă pe Hrușciov să-și retragă trupele din România.

Gheorghiu-Dej, adept convins al industrializării, se opune planului lui Hrușciov, ca România să devină furnizoarea de produse agricole și materii prime ale statelor "industriale" membre în C.A.E.R.

Comerțul cu Uniunea Sovietică scade, în timp ce România începe să primească credite și tehnologie occidentală.

În ceea ce privește ruptura chino-sovietică (1960), România se situează pe o poziție neutră, continuând relațiile cu ambele țări.

Deasemenea are loc o apropiere de Yugoslavia, lansându-se proiectul hidrocentralei de la Porțile de Fier.

În "Declarația din aprilie 1964" a P.M.R., se respinge hegemonia sovietică în cadrul blocului comunist, reafirmând autonomia României.

Pe plan intern, sunt amnistiați "dușmanii de clasă" de dinainte și "șoviniștii", se începe "derusificarea" și promovarea culturii naționale.

Minoritatea maghiară se plânge de discriminare, prin abolirea unor concesi politice și culturale, în urma politicii de "românizare".

Prima parte a guvernării lui Ceaușescu

După moartea lui Gheorghiu-Dej, Nicolae Ceaușescu este numit prim secretar al P.M.R. (transformat în 1965 în P.C.R.), cumulează diferite funcții de partid și de stat (printre care Președinte al Consiliului de Stat și Comandatul Suprem al Armatei) se înconjoară de subordonați loiali, stăpânind Comitetul Central.

Continuă politica de românizare și deviația de la politica sovietică.

România recunoaște Republica Federală Germană și continuă relațiile diplomatice cu Israelul, după războiul din iunie 1967.

În 1968, condamnând invazia Cehoslovaciei inițiată de Uniunea Sovietică, Ceaușescu primește aprobarea lipsită de precedent, a majorității populației și aprecierea puterilor occidentale.

În primii ani ai guvernării permite eliberarea unor victime a prigoanei, se înmulțesc contactele cu vestul și se acordă unele libertăți pe tărâm literar, artistic și de învățământ.

După ce își consolidează puterea și apare cultul personalității (care în continuare va atinge culmi tragi-comice), se va cere reînțoarcerea scriitorilor și artiștilor la realismul socialist și se accentuează reprimarea disidenților.

În 1971, după reînțoarcerea din vizita în China, proclamă o versiune proprie de Revoluție Culturală.

Ion Gheorghe-Maurer și mii de directori și oficiali, care au propus sau implementat reformele precedente, sunt demși și înlocuiți.

În 1972, se adoptă rotația cadrelor (pentru a lipsi, pe un potențial oponent, de acumularea puterii), cu efecte negative asupra conducerii economiei.

În 1973 Elena Ceaușescu devine membră a Biroului Politic, iar în 1974 Ceaușescu este ales Președinte al Republicii.

Inflorirea economică forțată (falsă)

Durează aproximativ două decenii și jumătate și este posibilă datorită resurselor, care se investesc în industrializare și infrastructură.

Are loc o mai bună aprovizionare a populației, și creșterea nivelului de trai. Din păcate, este vorba de o înflorire falsă, forțată:

a. Resursele financiare investite nu provin din rentabilitatea economică, ci în ordine istorică, predominant din: trecerea bogățiilor țării în mâna statului (vezi capitolul "Jaful"), credite externe și forțarea exportului (ceea ce va produce mari suferințe poporului).

La acestea se adaugă acumulările de capital intern, prin menținerea nivelului de trai scăzut (puterea de cumpărare a salariatului fiind printre cele mai mici dintre țările comuniste europene).

b. În noile întreprinderi, de la început se seamănă "sămânța pieirii", prin mecanisme monopoliste ineficiente, incompetență, hoție, etc, care vor duce în final la falimentul sistemului.

Criza generală a economiei socialiste

Constă în pierderea competiției economice cu țările apusene dezvoltate, fiind cauza principală a prăbușirii tuturor regimurilor comuniste din Europa.

Rădăcinile crizei există deja de la înființarea acestor regimuri, prin crearea unor sisteme economice centralizate, monopoliste ineficiente.

În condițiile în care statul este unicul deținător al bogățiilor țării, având în mână cârma economiei, evoluția fenomenelor economice este un proces istoric îndelungat, care trece prin mai multe etape, până la prăbușirea inevitabilă.

Excepții:

1. *Cuba și Coreea de Nord, unde sistemul economic falimentar este menținut prin: dictatură, îndoctrinare și izolare.*

2. *China, unde sub egida Partidului Comunist s-a trecut la o economie de piață, predominant capitalistă, (cu toate că statul deține o parte din puterea de decizie pe tărâm economic), evitând astfel evoluția nefastă a crizei.*

Vorba lui Deng Xiao Ping: "Nu este important ce culoare are blana pisicii, câtă vreme prinde șoareci".

Factori agravanți ai crizei din România

Situația economică a unor state comuniste este "îndulcită" de existența unei tradiții industriale, o descentralizare limitată, cu prezența unui mic dar important sector particular, care permite o oarecare economie de piață.

Deși economiile acestor state rămân tot mai mult în urma economiilor statelor capitaliste dezvoltate, totuși se obțin rezultate net superioare României, mai ales în ceea ce privește aprovizionarea populației și nivelul de trai.

În România, situația este agravată de politica economică cu centralizare excesivă și marile greșeli pe tărâm economic ale guvernării ceușiste. Dezvoltarea economică forțată a dus la epuizarea acumulărilor de capital provenit din perioada de "Jaf", iar acumulările de capital intern prin menținerea nivelului de trai scăzut, nu ajung pentru "dezvoltarea economică planificată".

Politica relativ independentă (în cadrul blocului sovietic) a lui Gheorghiu-Dej este apreciată în occident și răsplătită, printre altele, prin credite și livrarea de echipament industrial modern, care sunt pompate în "dezvoltarea" în continuare a economiei ineficiente.

După o timidă încercare de reforme economice în 1969, Ceaușescu se opune descentralizării și reînnoiește eforturile pentru dezvoltarea industriei grele, exploatarea extensivă a resurselor naturale, recrutarea din sate a forței de muncă industrială, obținerea concesiunilor și creditelor occidentale.

Se construiesc uzine metalurgice și petrochimice gigantice, a căror capacitate depășește net posibilitățile de aprovizionare cu materii prime și energie autohtone.

Se încep investiții publice masive (ineficiente economic) ca: reluarea lucrărilor la canalul Dunăre-Marea Neagră, planul de sistematizare a capitalei, canalul București-Dunăre, planul de sistematizare a satelor, etc.

Dificultatea administrării unei economii în creștere, complexă și diversificată este și mai mult accentuată de "rotația" conducerii de partid și de stat, impusă de către Ceaușescu (pentru a preveni ca un potențial rival să acumuleze prea multă putere).

Deși are loc o "creștere economică" impresionantă, continuarea primirii de credite masive din occident (cu dobânzi mari) și imposibilitatea de a echilibra balanța comercială externă prin export intensiv de produse agricole și marfă (de multe ori de calitate îndoielnică și la prețuri uneori derizorii), a dus la înglodarea țării în datorii.

4. Decăderea

(Mijlocul anilor '70 - începutul anilor '80)

Asistent universitar

Iată-mă asistent universitar la clinica medicală, o poziție la care nici nu visam.

Secția o cunoșteam, efectuând o mare parte din specializare în cadrul ei.

Profesorul era un om deosebit: clinician excelent, foarte bun conferențiar, cunoștințe teoretice vaste, cultură generală enciclopedică, foarte corect (chiar prea corect pentru acele vremuri), pretențios cu studenții, dar omenos și binevoitor cu personalul. Era iubit, apreciat și stimat.

Printre colegi erau mai mulți medici mai în vârstă, foarte bine pregătiți, cu experiență clinică îndelungată, culți și manierați.

Am învățat mult de la ei.

De multe ori le ceream sfatul în legătură cu cazurile clinice pe care le aveam.

Printre cei mai tineri erau, deasemenea, oameni valoroși, foarte bine pregătiți.

Am primit în grijă un număr de saloane și o grupă de studenți.

Am depus un efort maximal ca vizitele clinice zilnice să fie reușite, să stabilesc diagnosticele corecte, să cer investigațiile și să dau tratamentele adecvate (cu resursele limitate care ne stăteau la dispoziție).

Am încercat să fac totul spre binele bolnavului, să transmit cât mai multe cunoștințe medicale studenților, să mă încadrez în orarul planificat al vizitei și să cultiv relațiile de colaborare și respect reciproc cu personalul în subordine.

Profesorul mi-a relatat că, atunci când se repartizau medicilor serii noi de studenți, cei repartizați mie își exprimau bucuria. Aceasta însemna că seria precedentă fusese mulțumită de mine, transmițând această părere, următorilor.

La ședințele profesionale, prezidate de profesor, când îmi venea rândul prezentam cazuri clinice și articole din literatura medicală internațională.

Făceam destul de multe gărzi, iar cu timpul am avut și un număr de pacienți particulari, pe care-i vizitam la domiciliu.

La început, am simțit că este degradant ca la externare pacientul să-mi ofere bani.

Am avut un oarecare proces de conștiință.

Era ilegal, nedrept și întina relația medic-pacient.

Pe de altă parte, circulația subterană a banilor era un fenomen generalizat. Pentru a obține ceva trebuia să "dai" (la vânzător, meseriaș, dentist, doctor, ș.a.m.d.).

Apoi, banii îți asigurau o viață mai îndestulată.

Trăiam în cadrul sistemului și încercam să mă autojustific.

Am hotărât să aplic niște reguli "mai umane" pentru acceptarea "ofertelor".

Nu condiționam tratamentul de primirea banilor (refuzam oferta la internare), în timpul internării nu făceam aluzii cu privire la recompensă, nu acceptam bani de la cei pe care îi consideram că au stare materială proastă, sau dela bolnavii terminali, spunându-le: "Dumneata ai mai multă nevoie de banii aceștia decât mine".

Totuși, marea majoritate a pacienților au fost "recunoscători".

Este interesant că aveam impresia că unii pacienți de la care refuzam să primesc bani, credeau ca nu vreau să mă ocup de ei în viitor, sau le voi acorda mai puțină atenție.

Mulți ani mai târziu, când am lucrat ca medic în străinătate - unde această practică nu era încetățenită - am refuzat categoric să primesc bani de la pacienții, rarissimi, care încercau acest lucru (desigur aveam un salariu mult mai mare decât în România).

Legătura medic-pacient mi s-a părut mult mai deschisă și sinceră, fără să fie umbrită de relația materială.

Relațiile cu colegii erau foarte plăcute, bazate pe respect reciproc. Discutam nu numai teme profesionale, ci și din alte sfere (viața cotidiană, artă, bancuri, etc). Simpatia era reciprocă.

Unul dintre medici, profilat mai mult pe cardiologie, m-a învățat să interpretez electrocardiografele, lăsându-mă apoi să scriu rezultatele independent, după care controla corectitudinea interpretării. Cu timpul, m-am perfecționat într-atât că doar rareori mai trebuia să mă corectez.

Când aveam puțin timp liber, învățam să citesc, la microscop, lamele de hematologie și citologie, cu ajutorul laborantei și a șefei laboratorului, o doamnă distinsă și o doctoriță foarte bine pregătită.

Cu conferențiarul de parazitologie am colaborat deosebit de fructuos, publicând împreună o lucrare referitoare la cazul interesant al unui pacient internat în secția mea.

Unul dintre colegii mai tineri, pasionat de cercetare, neavând antiseruri pentru antigenele pe care le cerceta, depunea o muncă de Sisif, producându-le prin injectarea unor iepuri (în occident, cercetătorii aveau la dispoziție serurile produse de firme specializate).

Nu toți medicii aveau un nivel profesional atât de ridicat.

Aveam un coleg, membru de partid, cu relații în elita conducătoare, cu nivel profesional destul de limitat. Fiind băutor înveterat, i se aducea băutură și la camera de gardă, uneori făcându-i-se rău. Odată, profesorul m-a rugat să-l dublez la o gardă. Altfel era un băiat liniștit, jovial, plăcut, bun coleg.

Având relații bune cu el, mi-a propus chiar să intru în Partid, propunere pe care nu am încercat s-o materializez.

Personal, m-a ajutat mult, aranjând o întâlnire cu unul din oamenii din conducerea de partid din Focșani.

La această întâlnire (la care a participat și el), cu masă abundentă udată cu băutură, am obținut detașarea soției la București, după ce lucrase doi ani la Panciu.

În secția unde lucram, am organizat o serie de audiții de muzică clasică (aduceam de acasă aparatul stereo), cu participarea câtorva medici melomani.

Am rugat pe unul dintre colegi, care avea o cultură muzicală mai serioasă, să țină înainte de audiții câte o mică prelegere despre compozitorii și lucrările ce urmau a fi audiate.

Activitatea politică era formală. Toți participau la ședințele "deschise", la citirea ziarului, dar chiar dacă luau cuvântul, se simțea apatia majorității.

Situația economică era în curs de înrăutățire, aveam probleme cu aprovizionarea cu medicamente, filme radiologice și alte materiale necesare spitalului.

La un moment dat, profesorul mi-a dat în grijă un mic stoc de diuretic (furosemid) injectabil, cu precizarea să-l distribui numai cazurilor "grave și strict necesare".

Aprovizionarea populației s-a înrăutățit treptat. A dispărut urda, smântâna, iar unt se găsea intermitent; uneori nu era zahăr; când "venea marfă" erau cozi la cartofi, pepeni, bere și alte produse.

Carnea dispăruse, iar pentru a o procura - la suprapreț - trebuiau relații.

La carmangerii se găseau oase de porc afumate, slănină și "șuncă de Praga" cu un gust ciudat, neplăcut, pe care lumea nu o prea cumpăra.

Socrul meu (învățător pensionar) suferea de o afecțiune cronică, cu spitalizări repetate.

În anul 1979, fiind internat la secția gastroenterologie a spitalului Fundeni, într-un memoriu către conducerea spitalului se plânge de înrăutățirea condițiilor de spitalizare: "Lenjeria este uzată, la dușuri lipsesc robinetele și apa caldă, WC-urile sunt neîngrijite, mâncarea este puțină și de proastă calitate"

În timp ce populația suferea din cauza aprovizionării și a serviciilor deficitare, membrii protipendadei de partid și de stat aveau centre de

aprovizionare speciale, cu un larg sortiment de produse, inclusiv marfă occidentală.

La fel aveau și o rețea de servicii, inclusiv spital, dotat cu aparatură modernă, medicamente străine și cele mai bune cadre specializate.

Vizitele de lucru ale "Tovarășului Ceaușescu" s-au transformat în spectacole regizate.

În preajma vizitei, piețele erau aprovizionate din abundență, pentru ca, imediat după terminarea vizitei, marfa să dispară.

Foarte repede mi-am dat seama că majoritatea medicilor, mai ales cei vârstnici, nutreau sentimente anticomuniste.

Unii tăceau, alții făceau iluzii ironice, iar cu câțiva am ajuns să ne spunem bancuri politice.

Unul din ei, cu un fin simț al ironiei, mi-a spus că dintre ziare preferă să citească "Sportul popular". "Este cel mai obiectiv ziar. Dacă scrie că una din echipe a câștigat cu 2:0, este o știre obiectivă"

Avea o cunoștință vorbitoare de română în Australia. I-a expedit, neînsoțit de comentarii, câteva exemplare din ziarul "Scânteia", pline de cuvântări ale lui Ceaușescu și articole despre el. "Foarte interesant" i-a răspuns colegul.

În decursul activității mele la spital, au părăsit țara în mod ilegal trei medici de la Clinica Medicală, printre care "cardiologul" și "cercetătorul".

Bancurile politice

Deși interzise, exista o abundență de bancuri politice și tot timpul apăreau altele noi. Le împărtășeam numai prietenilor și colegilor în care aveam încredere.

Pentru noi, aceste bancuri, care ironizau și își băteau joc de absurditățile regimului, erau ca oxigenul pentru astmatic.

După ce auzeam un banc nou, râdeam cu poftă, ne descrețeam frunțile, uitam de greutățile vieții zilnice, iar plăcerea și mai mare era să-l transmitem și altora.

Faptul că erau interzise le măreau farmecul, dându-ne senzația solidarității cu cei cu care le împărtășeam.

După o "ședință" de bancuri, aveam "tonusul sufletesc" mai ridicat, pretrecându-ne apoi toată ziua parcă mai bine dispuși.

Cred, că regimul ar fi trebuit să fie foarte mulțumit de existența acestor bancuri, care distrăgeau atenția de la opoziția fățișă.

Starea de spirit a oamenilor de pe stradă

Pe stradă întâlneai mulți oameni cu fețele întunecate, privind în gol sau nervoși.

La magazine era aglomerație, uneori cozi, vânzătoarele nepoliticoase, parcă îți făceau un mare bine că îți vindeau marfa de proastă calitate. De multe ori trebuia să dai un "ciubuc", ca să obții marfa dorită.

Există și marfă occidentală de import, pe valută, la magazine speciale, sau puteai să le cumperi de la cei care primeau pachete din străinătate.

Eu am plătit unui turist, cu o rată de schimb foarte avantajoasă pentru el, să-mi cumpere două casete pentru casetofon.

Miloacele de transport erau supraaglomerate, mai ales la orele de vârf, iar oamenii nervoși, se luau uneori la hartă, pentru nimicuri.

În timp ce nivelul de trai era în scădere, se investeau sume uriașe în proiecte grandioase, ca "sistematizarea capitalei".

S-a trecut la distrugerea unei mari părți a capitalei, care conținea clădiri de valoare istorică, biserici, etc. Pe buna dreptate, populația denumea în derâdere grandiosul bulevard construit din ordinul lui Ceausescu: "Victoria socialismului asupra capitalei".

"Povestea cartofului"

În anul 1986, fiind într-o vizită de lucru la mai multe spitale din Marea Britanie, am fost întrebat de către unul dintre medici: "Cum se poate ca într-o țară atât de bogată ca România situația economică să fie atât de rea?"

Ca să ilustrez situația, i-am propus să-i expun un scenariu posibil, bazat pe amintirile mele, ce se întâmpla cu cartoful din momentul recoltării și până când ajungea la consumator.

Toamna, recolta de cartofi trebuie scoasă din pământ, dar la țară nu se găsește destulă forță de muncă disponibilă pentru recoltat.

Asta nu este o problemă de nerezolvat, sunt scoși la "muncă patriotică" elevii, studenții și chiar soldații.

Aceștia nu sunt interesați să facă muncă de calitate. Cartofii sunt scoși la suprafață cu ajutorul plugului, dar se recoltează numai aceia care "se văd bine" și nu și cei acoperiți de un subțire strat de pământ. Consecința: o parte a recoltei rămâne în pământ!

Cartofii se adună pe câmp în grămezi mari, dar se ivește o altă problemă: nu există mijloace de transport! Două camioane sunt defecte de multă vreme, neputând fi reparate din cauza lipsei pieselor de schimb, un camion este plecat la o nuntă cu "tovarașul Secretar", iar restul - ocupate cu alte munci.

Între timp, accesul camioanelor este îngreunat de ploile de toamnă. Cartofii rămân pe câmp două-trei săptămâni. O parte se fură! O parte putrezesc!

În sfârșit, cartofii sunt transportați, selecționați pentru export(!), iar cei neadecvați exportului sunt depozitați în vederea consumului intern.

Rezultatul: criză în aprovizionarea cu cartofi!

Eu, cetățean de rând, vrând să cumpăr cartofi, trebuie să stau la coadă la "Legume și Fructe". Când îmi vine rândul, cer cinci kilograme de cartofi. Mi se spune că "se dau " numai trei kilograme.

Neavând de ales, accept fără discuții, la care vânzătorul mă "servește", luând cartofii cu fărașul, împreună cu ceva pământ și câțiva cartofi stricați, cântărește "trei kilograme" (care de fapt sunt numai 2,950), "greșește" la calculul totalului cu un leu (în favoarea lui) și "nu are destul mărunțiș" ca să-mi dea restul.

Eu cunosc toate aceste tertipuri și știu că m-a "înșelat", dar suport stoic "operația" spunându-mi: "Lasă, să trăiască și el!"

Ajungând acasă, aleg cartofii de pământ, arunc doi trei cartofi stricați și sunt fericit că "am găsit" cartofi (puteam să nu găsesc deloc).

Concluzia: Nimic nu funcționează: nici agricultura, nici transportul, nici comerțul!

Englezul s-a arătat mulțumit de "scenariu", declarându-mi că acum înțelege mai bine situația.

Bancuri:

- Previziunile economice pentru anul viitor:

"Va fi un an economic mediu: ceva mai rău decât anul precedent, dar mult mai bun decât anul următor".

- Care este diferența între o carmangerie dinainte de război și una de astăzi?

1. Înainte, pe firmă scria "La Ghiță măcelarul", iar înăuntru era carne.
2. Acum, pe firmă scrie "Carne", iar înăuntru este... Ghiță măcelarul.

- Un cetățean intră la magazin și întreabă:

- Aveți lapte?
- Nu
- Lasă, că știu eu cine e de vină! Și înjură.

A doua zi:

- Aveți unt?
- Nu
- Lasă, că știu eu cine e de vină! Și înjură.

A treia zi:

- Aveți smântână?
- Nu
- Lasă, că știu eu cine e de vină! Și înjură.

Apare securistul de după teșghea, îl invită la biroul lui, îl poștește să ia loc și-l întreabă:

- Acum spune-mi dumneata, să știu și eu, cine e de vină?
- Cine e de vină? Americanii sunt de vină!
- Aaa! Bine, poți să pleci.

În timp ce se îndreaptă spre ușă, cetățeanul se întoarce brusc spre securist și-l întreabă:

- Dar, de fapt, voi ,cine credeți că e de vină?

"Geniul din Carpați"

Profesorul meu a fost ales să fie unul dintre medicii personali ai lui Ceaușescu.

Am aflat (indirect) că, în timp ce perechea "conducătoare" mânca și bea cu ocazia unei serbări, profesorul care-i însoțea îi aștepta afară în mașină, fără să fie servit.

A fost o ilustrare a lipsei de bun simț și a desconsiderării intelectualității de către "Conducător" și anturajul său.

Cultul personalității cu preamărirea nemărginită era în contrast izbitor cu lipsa sa de cultură generală și greșelile de "esprimare" din cursul discursurilor.

Deși era periculos, circulau pe seama lui multe bancuri:

- Un sfat prețios al "Tovarășului" (Ceaușescu), valorează... cât o bombă atomică!
- Limbile străine vorbite de tovarașul Nicolae Ceaușescu: bâlbâita, daco-gestica, și Elena.
- Ai auzit că se desființează litera x din alfabetul român?
 - Dece?
 - Findcă nu "ezistă!"

La culesul strugurilor

Într-un an, am participat cu studenții la culesul strugurilor în Odobești.

A fost o muncă plăcută, deși unii studenți, neobișnuiți cu munca, aveau probleme cu orele prelungite de lucru.

Oficialitățile de partid veneau în vie "ca la ei acasă", încărcau mașinile cu lădițele de struguri și plecau.

La sfârșit, s-a făcut o mare serbare cu masă și vin din abundență. După ce am degustat mai multe vinuri, unul din pivniceri (cam cherchelit), s-a exprimat "Și acum să vă aduc ceva special: Beaujolais!". Întradevăr, acest vin roșu n-a fost rău.

Ulterior, fiind în Franța, am aflat că acolo este un vin destul de comun.

Primii doi ani, cât soția locuia cu copiii la Panciu, îi vizitam la 1-2 săptămâni.

Oficialitățile aveau "acces liber" la depozitul de vinuri din Panciu.

Soția, fiind specialistă în boli de femei, a fost și ea invitată, făcându-i-se cadou două canistre de câte 20 litri, pline cu vin. I s-a spus să revină de câte ori va avea nevoie.

Viața de familie

Eu locuiam în București, în apartamentul aproape nemobilat.

Cu reîntoarcerea soției, am aranjat apartamentul frumos, și familia s-a reunit.

Câștigam bine, dar mă feream să părem cheltuitori.

Începuseră cercetările cu veniturile ilicite.

Apartamentul era frumos mobilat.

Alimente aveam din abundență, obținute prin relații sau primite cadou.

Deseori, la sfârșitul săptămânii mergeam la socri. Uneori îi mai ajutam în gospodărie, și ne întorceam încărcăți cu produse de la țară.

Copiii urmau școala din cartier, învățau bine și nu le lipsea nimic.

Încercam să-i atrag spre științele exacte, dându-le probleme distractive.

Ne străduiam să le spunem numai adevărul, dar ne feream să criticăm fășis regimul sau să spunem în fața lor bancuri anticomuniste.

Cu soția ne plimbam, ieșeam la spectacole, ne întâlneam cu prietenii și rudele, uneori plecam în excursie.

Duceam o existență modestă, dar îndestulată, cu o viață de familie armonioasă.

Ceea ce mă deranja era că nu mai credeam în comunism, simțeam că totul în jurul nostru se deteriorează, sufeream de metehnele regimului și mai ales de "fățarnicia" pe care trebuia s-o practic la toate nivelele.

Pe de altă parte, am reușit să ne construim insula noastră de fericire și profesional eram în ascensiune.

Respingerea dosarului pentru examen

În anul 1978, în timp ce eram în vizită la socri, am fost anunțat de către un coleg, să mă întorc de urgență pentru a-mi depune dosarul pentru examenul de avansare.

Eram mulțumit și simțeam că am intrat pe făgașul cel bun.

Spre stupefacția mea, dosarul a fost returnat cu specificația: "Nu are avizul Comitetului de Partid al Capitalei".

Am fost profund afectat. Am simțit ca și cum arătătoarele istoriei s-au întors cu vreo douăzeci de ani.

Profesorul, contrariat, s-a deplasat personal să vadă care e motivul respingerii.

I s-a spus că problema este originea economico-socială nesănătoasă, inclusiv fostul domiciliu obligatoriu.

Consideram că nu este numai o mare nedreptate pentru mine, ci o pierdere și pentru stat și societate, să demiți un clinician și cadru didactic cu o experiență de cinci ani.

Împreună cu soția, am hotărât să cerem părăsirea țării cu toată familia.

Dacă toată viața mea de până acum am încercat să mă integrez în orânduirea socială existentă, chiar cu prețul "fățarniciei" impuse majorității cetățenilor, pentru prima dată în viață, luând o atitudine fățișă împotriva politicii oficiale am avut o senzație de ușurare și eliberare.

Mi-am lepădat masca de om cu "trei fețe" și puteam să mă exprim mult mai liber.

Am rămas uimit de numărul mare de oameni din jurul meu care mi-au acordat sprijin moral, exprimat în mod variat prin: înțelegere tacită, simpatie, aprobare, sau chiar solidaritate. Nu era vorba numai de oameni în situația mea, ci despre mulți alții, despre care nici nu bănuiam că vor avea o asemenea reacție.

Am simțit o mare liniște sufletească și forțe nebănuite de luptă, pentru atingerea țelului propus.

Primele rezultate au fost că soției i s-a anulat detașarea, iar mie nu mi s-a plătit salariul, cerându-mi-se să-mi caut alt loc de muncă.

Am scris imediat un memoriu la secția Pașapoarte, cerând urgentarea părăsirii țării, familia rămânând fără mijloace de susținere.

Nu știu ce s-a întâmplat, dar foarte curând, casiera de la Rectorat mi-a telefonat, întrebându-mă dacă prefer să-mi facă stat de plată

separat, sau să aștept să mi se achite datoria la salariul următor.

Am refuzat să-mi caut alt serviciu, așa că după un timp am primit o înștiințare că sunt detașat "în interes de serviciu" la Policlinica pentru Sportivi.

La Policlinica pentru sportivi

Pentru mine era un fel de stațiune de odihnă.

Activitatea medicală (pentru un clinician cu experiență de spital) era aproape nulă.

Activitatea științifică și pedagogică erau inexistente.

Salariul era ceva mai mare ca la spital, în schimb nu se mai primeau surplusurile anterioare.

În timpul serviciului, aveam multe ore libere (din lipsă de pacienți), când citeam, învățam limbi străine, discutam cu colegii.

Se pare că era o instituție unde se puneau pe linie moartă, o serie de "indezirabili".

În afară de mine, mai fusese transferată, deoarece făcuse și ea cerere de părăsire a țării, o specialistă în recuperare - din alt spital.

Mai era un medic mai în vârstă, foarte simpatic, anticomunist convins, fiu de fost ofițer superior din armata regală.

Venea deseori în cabinetul meu și discutam îndelung.

Fusese în vizită în R.D.G. și a ajuns la concluzia, că este vorba de același "tembelism comunist" ca la noi.

Odată, întrebându-l ce părere are despre o problemă, mi-a răspuns ironic: "Eu nu gândesc, Partidul gândește pentru mine!".

Priveam pe geam spre curtea policlinicii, unde se făceau renovări, și în timp ce doi muncitori lucrau cu încetinitorul, fără tragere de inimă, iar alți trei îi priveau, colegul a remarcat cu sarcasm: "Păi de aia este frumos socialismul!".

Banc:

La o casă de nebuni, pacienții sunt rugați să ajute la descărcarea cărămizilor aflate într-un camion. Imediat se împart în două echipe: una care descarcă camionul și cealaltă care încarcă cărămizile în camion.

- Opriți! Munca voastră nu are nici o eficiență! spune supraveghetorul.

- Ce contează? Treaba să meargă! îi răspunde unul din pacienți.

Îmi completam veniturile, însoțind diferite echipe sportive (gimnastică, box) la antrenamente sau competiții, mai aveam câțiva pacienți particulari și am început să fac gărzi de noapte pe "Salvare".

Munca pe " Salvare "

"Salvarea" era un mijloc de transport al bolnavilor spre camera de gardă și nici măcar cel mai rapid.

La orele de vârf, putea să treacă vreme îndelungată până la sosirea "salvării", mai ales că o serie de cetățeni transmiteau "simptome" false, pentru a accelera venirea ei.

Marea majoritate a ambulanțelor nu erau echipate cu utilaj modern pentru tratamente de urgență, și de fapt "Salvarea" devenise un mijloc "legal" de acordarea asistenței medicale la domiciliu.

De la primele gărzi efectuate, mi-am dat seama că cetățenii erau foarte mulțumiți dacă îi examinam, le explicam despre ce este vorba, uneori le administram un mic tratament pe loc, scriam o rețetă și o mică scrisoare către medicul de familie.

Aproape în toate cazurile, primeam "răsplata", însoțită de mulțumiri.

Desigur, și șoferul care aștepta răbdător, își primea partea.

Gărzile pe Salvare s-au dovedit mult mai "rentabile" decât gărzile la camera de gardă a spitalului.

În decurs de doi ani și trei luni, cât am mai rămas în țară după depunerea cererii de emigrare, am primit cinci răspunsuri negative la memoriile pe care le-am depus.

La ultima audiența, mi s-a spus clar: "Nu vei primi aprobare pentru părăsirea țării, nici acum și nici peste cinci ani!"

Am aflat că autoritățile române, au transmis unui avocat american, care se ocupa, în mod voluntar, de cazuri ca ale mele, că de fapt "n-am înaintat cerere de plecare".

După ce am reușit să transmit (printr-un turist) hârtiile cu cele cinci răspunsuri negative, la scurt timp am fost invitați să ne ridicăm pașapoartele.

Astfel, în anul 1980, a luat sfârșit perioada trăită în România Socialistă.

În schimb, lămurirea cauzelor, a mecanismelor și consecințelor dezastrului economico-social a țării natale, au continuat și continuă să mă frământa până astăzi.

Comentarii

Evenimente istorice și politice

România condamnă invazia sovietică din Afganistan din 1979.

Probleme economice

Producția industrială a României a crescut de 100 de ori din 1950 până la mijlocul anilor șaptezeci, când economia începe să capoteze.

Neputându-se trece de la o producție extensivă la una intensivă, pentru prima dată în economie apare lipsa forței de muncă.

Din cauza productivității reduse, "desvoltarea industriei" necesită creșterea numărului muncitorilor industriali, în medie, cu 5% pe an.

Noii angajați provin, în majoritate, din rezerva de forță de muncă de la sate, care de-a-lungul anilor a scăzut drastic, la munca agricolă rămânând în special femeile și bătrânii.

Cam 30% din muncitorii industriali sunt navetiști de la țară, bucurându-se și de deținerea lotului individual de către familie.

Mulți au un nivel de educație scăzut, absenteismul și alcoolismul fiind fenomene frecvente, ce influențează negativ productivitatea.

La aceasta se adaugă natalitatea scăzută, îmbătrânirea populației, emigrarea unor specialiști, risipirea forței de muncă printr-o proastă planificare și conducere.

Producția autohtonă nu mai poate acoperi cu materii prime necesarul uriașelor uzine, construite la comanda gigantomaniilor de la conducere.

Se importa petrol, gaze naturale, cocs, minereu de fier, curent electric, etc.

Prețul petrolului crește pe piața internațională, în schimb scad prețurile oțelului și produselor petrochimice.

Cutremurul din 1977, anii secetoși, producția redusă din agricultură, neglijată timp de decenii (productivitatea la hectar fiind pe locul 20 în Europa), sunt factori suplimentari la generarea crizei.

5. Falimentul

(Începutul anilor '80 - 1989)

Eu, nemaifiind în România, am scris acest capitol după mărturiile D-lui Ștefan, tehnician constructor, din cartierul Pantelimon.

Pe șantierele capitalei

În toată această perioadă am efectuat numeroase lucrări edilitare în capitală.

- Când s-a construit pasajul din piața Universității, s-a săpat o groapă uriașă.

Sub asfalt, s-a găsit pavaj de granit, sub acesta un pavaj și mai vechi din grinzi de stejar tratate termic, foarte bine conservate, iar și mai adânc - nisip.

Tot acest material trebuia transportat la groapa de gunoi, în schimb se aducea nisip cumpărat, după cum era prevăzut în devize.

Șoferii basculantelor comercializau materialele excavate, și "aranjau" confirmarea efectuării cursei la groapa de gunoi.

Șefii de echipe "se trezeau cu bani în buzunar" de la șoferii basculantelor entuziasmați de chilipir.

Deasemenea aveau cont deschis la restaurantul Intercontinental.

Eu am refuzat banii și nici la restaurant nu m-am dus. Unul din șoferi m-a apostrofat: "În viața mea n-am văzut un șef mai prost!"

Într-o zi, una din basculante a fost depistată de către un milițian în timpul descărcării materialului.

Ancheta a dus la identificarea întregii rețele și condamnarea la închisoare a participanților (șoferii 6 luni, șefii de echipe 1,5 ani).

Eu, nefiind implicat, nu am fost suspiciionat.

- Șantierele erau despărțite de stradă cu panouri metalice, care trebuiau întreținute, vopsite, spălate. Se demontau ori de câte ori trecea "conducătorul", apoi se remontau. Această operație era deosebit de supărătoare, pierzând ore prețioase, când lucram pe traseul pe unde "Tovarășul" trecea des.

- La un moment dat am primit ordin să construim un pasaj subteran pentru trecători pe calea Victoriei, lângă numărul 174.

Am săpat, cu pereți mulați, cam jumătate din traseul planificat, când ni s-a ordonat să astupăm săpătura și să abandonăm lucrarea.

- Concomitent efectuam lucrări de consolidare la hotelul Lido.

Aici am fost puși să zidim 7 ferestre, care erau îndreptate spre biroul numărul 1 (al Tovarășului).

De două ori pe zi circulația era oprită, iar noi trebuia să ne retragem în interiorul clădirii și să așteptăm 30-45 minute, până trecea convoiul lui Ceaușescu de la reședință la Comitetul Central și invers. În continuare trebuia să mai așteptăm încă vreo 20-30 minute până trecea convoiul Tovarășei.

Atunci am făcut imprudența de a comenta, că eu cu soția ieșim împreună și nu înțeleg de ce Tovarășii merg separat.

Urmarea a fost, că am fost invitat, cam de vreo 12 ori, de către doi securiști, în biroul șantierului și pus să copiez pasaje din "Amintirile din copilărie" de I. Creangă, cu litere cursive apoi cu litere de tipar. Fiecare ședință dura 3-4 ore, în care timp bineînțeles se resimțea lipsa mea pe șantier.

Aceste "extemporale" se desfășurau fără comentarii sau întrebări, din partea lor sau a mea.

Erau și securiști cumsecade și poate chiar ostili regimului. Unul m-a sfătuit să fim atenți ce vorbim și dacă intră unul să ne uităm dacă are mâinile bătătorite de muncă.

- La începutul anului 1986, începusem construirea unui pod peste calea ferată dublă spre Constanța, la vre-un kilometru de gara Herăstrău.

Lângă șantier, s-a construit exclusiv pentru Ceaușescu, un pasaj denivelat cu barieră, care era încuiată cu lacăt.

Dispoziția era, că trebuia să vină un echipaj și să ceară gării Băneasa oprirea circulației feroviare până la trecerea convoiului prezidențial.

Tot drumul era supraveheat de securiști înarmați, iar noi trebuia să "înghețăm", nemișcați, până trecea convoiul.

Într-o zi, convoiul prezidențial a sosit precipitat, unul din gardă a apostrofat angajatul CFR-ului că nu apucase să oprească circulația.

După trecerea unei garnituri cu cisterne dinspre Băneasa, împotriva recomandării ceferistului, pe care l-a înjurat, unul din însoțitori a smuls bariera și s-au angajat să treacă pasajul.

În timp ce mașina prezidențială traversa pasajul, se apropia cu viteză, acceleratul din direcția Constanța, care nu putea fi văzut din cauza curbei.

Mecanicul locomotivei a observat pericolul și fluiera disperat.

Ceaușescu împingea în bordul mașinii, ca să "treacă mai repede", iar mașina a reușit să evite coliziunea "la mustață" (cum se zice în popor).

Restul convoiului se oprise la timp, dar toată lumea era palidă.

Dupa circa 7 minute s-a întors și partea convoiului care reușise să treacă, s-a oprit circulația feroviară, iar Ceaușescu a traversat pasajul pe jos.

Da atunci n-a mai trecut pe acolo, decât peste pod, după ce a fost terminat.

- În ultima perioadă, efectuam lucrări edilitare și pavaje la "Casa poporului".

Construiam canale, casete pentru rețeau de apă, cabluri, etc.

"Tovarășul" vizita șantierele centrului civic în fiecare sâmbătă, uneori și în alte zile ale săptămânii.

Planurile se modificau de multe ori, fiind nevoiți să astupăm săpăturile, să refacem pavajul unor lucrări în curs și să începem o altă variantă.

La sfârșitul lui octombrie 1989, am primit dispoziție ca barăcile șantierului să se retragă câteva sute de metri.

Lucrările s-au sistat.

Ne prezentam la lucru, discutam în barăci, unii beau câte o țuică.

Eram plătiți cu 60% din salariu.

Am făcut liste pentru a trimite în concediu cât mai mulți, dar oamenii vroiau concediu de sărbători.

Atunci am avut o propunere periculoasă. Adresându-mă șefului de șantier i-am spus: "Fac pariu cu matale pe o sticlă se whisky, că "Ăsta" nu apucă anul nou".

Erau prezenți vreo 7-8 oameni și m-am gândit apoi, că dacă unul din ei mă toarnă, sunt un om terminat. Dar nu s-a întâmplat nimic.

Lipsa de activitate a durat până la răsturnarea regimului. Nici azi nu înțeleg care a fost cauza întreruperii lucrărilor.

Pe data de 21 decembrie, după terminarea mitingului din Piața Palatului, în timp ce mergeam, s-a oprit lângă mine o mașină cu șeful șantierului care mi-a strigat: "Nea Fănică, s-a terminat! S-a dus dracului!"

"Taci D-le, aici e plin de securiști! Ai răbdare, să vedem", i-am răspuns.

În întuneric și în frig

Curentul se întrerupea intermitent, ceea ce îmi crea o stare de nervozitate. Lumânări nu se găseau, baterii erau insuficiente.

Erau locuri, la țară, unde curentul se livra doar 2 ore din 24.

Caloriferele erau aproape reci.

Stăteam în casă îmbrăcați cu haine groase.

În iarna anului 1984/85, se depusese un strat de gheață, de un deget grosime, pe partea interioară a geamului din dormitor. Am acoperit geamul cu o pătură.

Existau apartamente unde temperatura în dormitor era de 5-6 grade.

În blocurile din provincie, unii locuitori își instalau în apartamente sobe cu lemne, iar burlanele le scoteau prin perete sau geam.

Alții instalau sobe cu motorină și scoteau burlanul prin gura de aerisire din baie.

Gazul nu avea presiune. Am scos regulatorul și i-am înlocuit membranele cu un dop de șampanie din plastic în care am făcut o gaură de 4-5 mm. Duzele aragazului le-am lărgit la diametrul de 2 mm. Cuptorul nu se putea folosi deloc.

Noaptea, când creștea presiunea, regulatorul începea să vâjâie, și închideam parțial robinetele, ca să nu se întâmple vre-un accident.

La intrarea conductei în bloc era o supapă care avea o piesă de bronz, ce închidea gazele când presiunea era mică.

Contra cost (se adunau bani dela locatari), se putea aranja neoficial cu meseriașii de la gaze să înlocuiască piesa de bronz cu una de aluminiu care, fiind mai ușoară, permitea livrarea gazelor la bloc chiar dacă presiunea era mai joasă.

Televiziunea transmitea două ore pe zi, jumătatea programului fiind ocupat cu sau despre "Tovarășul".

Probleme de aprovizionare

Magazinele de alimente aveau rafturile goale. Cozile erau un fenomen generalizat.

La carmangerii stăteau în permanență cam 40-60 de persoane. Pensionarii ședea pe scăunele.

De obicei, carnea care se aducea nu era suficientă pentru numărul de persoane care stăteau înșirați la coadă.

Unii pensionari deveniseră profesioniști în a sta la coadă pentru a câștiga bani. Cumpărau carnea cu 37.5 lei kilogramul și o vindeau cu circa 100 lei kilogramul.

Se vindeau pachete din plastic cu mazăre, fasole, morcovi, ardei și o bucată de os cu carne (cam 200 grame). Cumpăram câteva pachete pentru a găti o supă de carne.

De sărbători se aduceau portocale și banane. Se formau cozi de 100-200 persoane. Se vindeau doar 4-5 portocale și un mănunchi de banane.

Lactatele se furnizau în cantități mici, insuficiente.

Zahărul era maroniu.

Pe fundul sticlei cu ulei se aduna un strat tulbure de două degete. Pâinea era semicartelată. Se dădea o pâine de persoană, dacă ajungeai devreme.

La țară se vindea 1/2 kilogram zahăr și 1/2 kilogram ulei de persoană, pe lună. Pâine nu se dădea deloc. Soluția muncitorului agricol era furtul.

Lucrând și soția, rar apucam să cumpărăm ceva. Luam la suprapreț de la pensionari.

Uneori reușeam să iau pâine și câteva kilograme de zahăr la suprapreț dela vânzători (prin legături).

Mai puteam obține câteva ouă și carne de la țară, făcând troc contra pâine, zahăr și ulei.

Fiind în vizită la Gura Humorului, zonă necolectivizată, am reușit să fac rost de 7-8 kg. carne de vițel.

Un milițian binevoitor m-a sfătuit să tranșez carnea în bucățele și să o prăjesc, fiindcă pe drum sunt controale, putându-te deferi justiției și condamna la 1,5 ani închisoare pentru speculă.

I-am urmat sfatul. Vorba aceea: "Legea este o barieră peste care sar lei, pe sub care trec cățeii și la care se opresc boii".

Dacă omul avea nevoie de un pumn de ciment sau ipsos, negăsindu-le în magazin trebuia să la obțină "la negru". Astfel se încuraja furtul.

Problemele circulației și criza de benzină

Pe timpul iernii se puna interdicție de circulație asupra autovehiculelor proprietate personală.

Autovehiculele de stat puteau circula numai cu autorizație (de exemplu: 50% din parc). Excepție făceau miliția, pompierii, salvarea, oficialitățile.

În București se circula alternativ: o zi autovehiculele ce aveau numere cu soț, o zi cele cu numere fără soț.

Socrii, bătrâni și bolnavi, locuiau în județul Călărași.

Nefiind în stare să mai muncească, deseori le aduceam alimente și mâncare gătită.

Când îi vizitam, trebuia să opresc mașina la limita municipiului București și continuam drumul câțiva kilometri, pe jos.

Miliția făcea controale la intrarea în sat.

Aveau patru găini, pe care le țineau închise și se chinuiau să le hrănească, de multe ori seara la lumina lămpii.

Ne-am hotărât să le tăiem.

În timp ce călătoream spre București cu o găină tăiată în portbagaj, am fost oprit de un milițian. "Măi, cei cu sburătoarea asta", m-a apostrofat la controlul portbagajului. Atunci m-am înfuriat și l-am pus la punct cum trebuie să se adreseze unui cetățean, și i-am explicat situația. Până la urmă mi-a permis să plec.

Procurarea benzinei era o altă problemă dificilă.

În București "se dădea" un rezervor de benzină pe lună (de 50 lei, ceea ce erau aproximativ 55 litri). Se pare că în anumite zone din provincie se primea mult mai puțin (5 litri pe lună).

"Coadă" la benzinărie era de "o lungime" de trei zile și două nopți sau două zile și trei nopți.

Problema o rezolvam trimitând 2 șoferi de basculante de pe șantierul unde lucram, să stea "la coadă" cu 3-4 autoturisme ale personalului șantierului.

Desigur, șoferii se pontau, ca fiind la lucru, iar acțiunea era știută de toți de pe șantier.

Se mai procura benzină de la conducătorii auto care utilizau mașina puțin. În schimbul statului "la coadă", se putea cumpăra (la suprapreț) jumătate din cantitatea de benzină primită.

Erau probleme și cu aprovizionarea cu motorină a utilajelor de pe șantier.

Se alocuau cantități de motorină mult sub nivelul cerințelor, iar motorina era de calitate proastă, conținea apă și iarna se congela.

De multe ori, din patru utilaje muncea unul. Practic, ne prefăceam că muncim.

Bancuri:

- Jurământul șoimilor patriei:

Eu șoim al patriei, jur!,
Să cresc mare și voinic,
În întuneric și în frig,
Și să nu mănânc nimic.

- Rețetă de supă de pui.

Apă pui, sare pui, pui nu pui!

- Invățătoarea întreabă pe Bulă:

- De ce ai venit la școală cu pantalonii necălcați?

- Păi, să vedeți, mi-a fost frică.

- De ce ți-a fost frică?

- Păi am pus radioul în priză, și l-am auzit vorbind pe tovarășul Ceaușescu. Am pus televizorul în priză și l-am văzut pe tovarășul Ceaușescu ținând o cuvântare. Apoi, mi-a fost frică să pun fierul de călcat în priză!

- Un prieten, care a participat la construcția metroului din București în calitate de inginer (acum în străinătate), a făcut o comparație plastică între cele două sisteme economice:

- Sistemul economic capitalist - un camion încărcat, care merge pe o șosea asfaltată, fără greutate deosebite.

- Sistemul economic socialist - o căruță supraîncărcată, trasă de două mârtoage, pe un drum desfundat de țară și niște nenorociți care biciuesc caii și se opintesc să urnească căruța din loc.

După răsturnarea regimului

După căderea regimului, un prieten din occident mi-a zis:

"România are totuși un avantaj, nu are datorii externe!", la care eu i-am răspuns:

"Este ca și cum ai fi achitat toate împrumuturile pentru casa pe care ai cumpărat-o, însă... casa a ars!"

Bancul cu: "Nicolae Ceaușescu, Conte de Scornicești, Duce... țara de râpă", s-a adeverit!

Întrădevăr, țara era distrusă: gigantica "industrie socialistă" lucra în pierdere și era necompetitivă, agricultura inefficientă, resursele naturale

stoarse, mediul poluat, transporturile și comerțul erau primitive și necivilizate, visteria goală, mentalitatea oamenilor schimbată mult în rău.

La început, lichidarea vechilor structuri duce la o înrăutățire a situației economice și sociale.

Vechiul sistem este în curs de prăbușire, iar cel nou încă nu i-a preluat toate funcțiile.

Apare "criza trecerii de la sistemul socialist la sistemul capitalist".

"Ce este mai rău decât comunismul? Ce vine după el!"

Deși "criza" poate dura mulți ani, situația se va ameliora pe măsură ce se dezvoltă noul sistem.

Această criză a fost deosebit de acută în România, unde economia de piață, "germenele" sistemului capitalist, era practic inexistentă.

Închiderea coloșilor industriali a dus la șomaj și importuri de mărfuri occidentale scumpe.

Desființarea gospodăriilor colective din agricultură a reintrodus fărâmițarea pământului, la niște proprietari care au pierdut deprinderea lucrării acestuia, care nu aveau utilaje agricole moderne, loc de depozitare a produselor, mijloc de comercializare.

Magazinele s-au umplut de produse străine scumpe, în contrast cu continuarea scăderii nivelului de trai.

Desființarea unor măsuri sociale de pe vremea vechiului regim au accentuat sărăcia.

A apărut polarizarea socială, cu o pătura avută și o majoritate săracă.

În acest mediu a înflorit, în continuare, corupția, șpaga, hoția.

Din fericire, după căderea regimului singura alternativă a României este calea de dezvoltare capitalistă și apropierea de țările occidentale.

Desigur, greșelile guvernanților pot să întârzie dezvoltarea, însă direcția acesteia mi se pare bună.

Trecerea la un nou sistem economic-social este dureroasă și îndelungată.

Pentru a schimba mentalitatea oamenilor și a ajunge la un grad de dezvoltare acceptabil este nevoie de o perioadă istorică de o durată apreciabilă.

Exemplul cel mai bun este R.D.G., care a plecat de la un nivel de dezvoltare economic superior României și care, prin unirea cu R.F.G., a primit alocații și investiții de sute de miliarde de dolari.

Cu toate acestea, până astăzi, pe teritoriul fostei republici comuniste, nivelul de trai este mai mic, șomajul mult mai mare, populația mai nemulțumită.

Dimpotrivă, mulți germani din vest, afirmă că ar prefera să se construiască din nou zidul Berlinului, pentru a nu subsidia pe "leneșii" din est.

Comentarii

Etapa falimentului se caracterizează prin proasta funcționare și prăbușirea tuturor structurilor: criză financiară, industrie deficitară pe pragul prăbușirii, epuizarea resurselor naturale, agricultură ramasă în urmă și dezorganizată, planificare și conducere ineficiente, cultul personalității, nepotism, parazitismul elitei conducătoare, atitudine antiintelectuală și antitehnică, regresia tehnicii, științei, artei și culturii, ideologie stalinistă rigidă și anacronică, respingerea reformelor, continuarea reprimării populației, politică externă nerealistă.

Falimentul sistemului, provoacă suferințe grele populației, datorită lipsurilor în aprovizionarea cu alimente, căldură, apă caldă, gaze, curent electric, problemele transportului, nerespectarea drepturilor omului, etc.

Criza financiară.

În 1981, România nu este în stare să plătească nici măcar dobânzile pentru datoria externă - de peste 10 miliarde USD

Ulterior, reușește să treacă la o balanță comercială excedentară, prin forțarea exportului, cu prețul "licitării" bunurilor țării,

distrugerea accelerată a economiei, provocarea de mari suferințe populației.

Comerțul extern

Masivul deficit comercial extern cu țările apusene și împrumuturile din băncile străine, din anii 70, duc la îndatorarea țării.

Comerțul cu țările în curs de dezvoltare scade, mai ales din cauza războiului dintre Irak și Iran, oprind aprovizionarea cu petrol iranian.

România lărgeste comerțul cu Uniunea Sovietică, comerțul cu țările socialiste reprezentând mai mult de jumătate din valoarea totală a comerțului exterior.

Vestul acuză România de practici comerciale inacceptabile, opunerea la reforme economice, și încălcări grave ale drepturilor omului.

În 1988, Statele Unite suspendă statutul națiunii celei mai favorizate, iar în 1989 Comunitatea Economică Europeană refuză să semneze un nou acord comercial cu România.

Producția industrială

Industria grea și constructoare de mașini continuă să fie partea preponderentă. Produsele industriei ușoare constituie numai un sfert din valoarea producției industriale totale.

Creșterea producției industriale, sub regimul comunist, este impresionantă.

România este printre primele 10 țări din lume în ceea ce privește producția de oțel pe cap de locuitor.

Este o mare exportatoare de mașini unelte, locomotive și material rulant, utilaj petrolier, produse petrochimice, etc.

S-au făcut pași importanți în dezvoltarea industriei aeronautice, construcțiilor navale, automatizare și calculatoare.

Din păcate, această uriașă industrie, în ansamblul ei, este deficitară.

Chiar înainte de a se construi, multe întreprinderi industriale sunt planificate fără o bază informațională solidă.

În multe cazuri nu se prospectează în mod realist sursa de aprovizionare cu materii prime, costul utilajului industrial, cererea pe piață a produsului finit.

La aceasta se adaugă tendința gigantomană și alte "sfaturi prețioase" și incompetente ale "Tovarășului" și a "altor tovarăși" din conducere, care modifică în mod abuziv planurile, contrar părerii specialiștilor.

O importantă parte a forței de muncă nu are o calificare corespunzătoare, provenind de la țară, mulți fiind navetiști.

Motivația de a munci este redusă.

Productivitatea muncii este pe ultimul loc în Europa.

În ultimul deceniu al regimului, se resimte lipsa forței de muncă.

În afara proastei conduceri a unor întreprinderi, trebuie să adăugăm conducerea centralizată, dezastruoasă, a unei economii complexe și diversificate, de către niște birocrați în veșnică rotație, în parte incapabili.

Rezultatul: dificultăți de aprovizionare cu materii prime, la care ulterior se adaugă criza de energie, prețuri de cost ridicate ale producției, dificultăți de a găsi piețe de desfacere, unele produse fiind de calitate inferioară, iar altele trebuind valorificate pe piețe deja "saturate".

Multe produse se vând pe piețele externe, în pierdere, de dragul dolarilor, statele apusene învinuind România de "dumping".

Utilajele industriale, chiar dacă sunt importate din occident, cu restricțiile de import ulterioare și întreținerea proastă, de-a-lungul anilor, devin desuete.

După căderea regimului, mulți "mamuți industriali" falimentari își închid porțile, devenind "monumente" rugininte ale gigantomaniei și incapacității conducerii comuniste.

Resursele naturale și poluarea mediului

Exploatarea nemiloasă a resurselor naturale și folosirea lor în economia falimentară, duc la spolierea fără rost a bogățiilor naturale ale țării și poluarea mediului.

Se apreciază că mai mult de un sfert din pământul arabil suferă de eroziune. iar folosirea chimicalelor a crescut aciditatea solului în multe locuri.

Industrializarea intensă și irigarea terenurilor agricole cresc consumul de apă, ajungând la limita rezervelor și creind lipsuri în aprovizionarea cu apă.

Din cauza epuizării rapide a combustibililor fosili, se trece la import masiv de gaz metan, petrol, cărbune cocsificabil.

Se importă 80% din minereul de fier și, contrar prevederilor privind suficiența rezervelor interne, se continuă importul suplimentar de metale neferoase: cupru, zinc, plumb.

În urma activităților industriale, de exploatare a resurselor minerale și folosirea substanțelor chimice în agricultură, pe zone întinse se constată poluarea mediului înconjurător: aerul, apa, solul.

Agricultura

Sectorul agricol este mult slăbit, cu țărani fără motivația de a munci.

Irigația este îngrădita din cauza lipsei de curent electric și apă.

Criza economică, care a împiedicat investițiile pentru modernizarea agriculturii și creșterea centralizării administrative, sunt motive în plus pentru stagnarea sectorului agricol, producția la hectar fiind pe locul 20 în Europa.

La mijlocul anilor '80, Ceaușescu recunoaște, că loturile individuale ale membrilor CAP plus țărani particulari, deși dețin numai 12% din suprafața arabilă, contribuie cu 40-50% din producția națională de carne, lapte, legume și fructe.

"Concluzia" este îngrădirea acestui tip de producție și canalizarea forței de muncă agricolă spre "producția socialistă"!

Introducerea cotelor obligatorii către stat, care se plătesc cu o treime din prețul pieței, scade și mai mult motivația.

Realizarea planului de sistematizare a satelor ar fi erodat mai mult baza de producție agricolă, prin îndepărtarea oricărui stimulent de a produce și înstrăinând și mai mult țărănimea.

Sistematizarea satelor

Pe motivul recuperării terenului agricol, Ceaușescu lansează această acțiune, care urma să distrugă satele "neviabile", reprezentând cam jumătate din cele 13.000 de localități rurale.

Era vorba de construcția unor blocuri mici, fără canalizare, țăranii fiind deposedați de loturile individuale, întrerupând viața tradițională de la țară.

Pe lângă grava disrupție socială și culturală pe care l-ar fi produs, planul necesita o investiție financiară exorbitantă.

Deasemenea, ar fi afectat multe așezări străvechi maghiare și germane, ceea ce declanșează protestul acestor minorități, cu ecouri în străinătate.

Din fericire, "sistematizarea satelor" a putut fi realizată doar în mică măsură, din lipsă de fonduri.

Programul de austeritate

Obsedat de achitarea datoriilor, Ceaușescu impune un program de reducere drastică a importurilor și creșterea maximală a exporturilor, în dauna aprovizionării interne .

Restricțiile de import lezează și întreprinderile cu utilaj tehnic modern prin lipsă de piese de schimb, frânarea ținerii pasului cu noutățile tehnice.

"Raționalizarea" alimentelor, combustibilului, electricității și a altor produse, produc lipsuri și grele suferințe populației.

În fața magazinelor, prost aprovizionate, se constituie lungi cozi.

În sectorul energetic se introduce disciplina militară, încălzirea și apa caldă sunt oprite majoritatea timpului, furnizarea curentului

electric se face cu întreruperi.

*Circulația autovehicolelor este mult restrânsă (mai ales iarna).
România ajunsese țara cu cel mai scăzut nivel de trai din Europa.*

Politica demografică

Deși s-au făcut numeroase înlesniri mamelor și familiilor cu copii, natalitatea este în scădere.

Toate măsurile draconice ca: interzicerea avorturilor, a folosirii contraceptivelor, controlul ginecologic al femeilor în întreprinderi, taxele de celibatar, îngreunarea divorțurilor, coborârea vârstei de măritiş la 15 ani, etc., duc doar la o creștere temporară a natalității, scăzând apoi mult sub cifrele planificate.

În schimb, crește mortalitatea infantilă și maternă.

Condițiile de viață austere descurajează cuplurile, care fac tot posibilul să scape de sarcina nedorită.

Avorturile ating cifre foarte ridicate, dintre care un număr important se efectuează cu mijloace empirice, ducând la complicații, cu pierderea vieții multor femei tinere.

Sănătatea poporului

Este afectată, din cauza: declinului asistenței medicale, malnutriției, poluării, fumatului excesiv și alcoolismului.

Învățământul

Suferă din cauza lipsei de entuziasm a unei importante părți a personalului, greutăți în obținerea revistelor de specialitate străine, lipsa de material didactic, îndoctrinare.

Numărul studenților scade, din lipsă de fonduri.

Elita conducătoare

În anii '80, din cei peste trei milioane și jumătate de membri ai PCR, 80% sunt de origine muncitorească sau țărănească.

Ceaușescu duce o viață de rege neîncoronat, având numeroase palate și castele, când călătorește se iau măsuri de securitate speciale, iar traficul rutier se oprește până când trece convoiul mașinilor de lux.

Aproximativ 10.000 de persoane constituie elita politică (nomenclatura centrală).

Ceaușescu se înconjoară de oameni care îl preamăresc, instalează membrii propriei sale familii în cele mai importante funcții de partid și de stat.

De remarcat că membrii elitei conducătoare locuiesc în locuințe somptuoase, au mașini de lux, paznici, se aprovizionează cu alimente și obiecte de lux din magazine exclusive, au un spital și alte servicii speciale.

Acești birocrați, unii needucați, antiintelectuali, antitehnocrați, adversari ai schimbării, sunt direct implicați în scăderea drastică a condițiilor de trai și represiunea culturală.

Cultul personalității și nepotismul

Cultul personalității atinge culmi de necrezut.

"Geniul din Carpați", care se naște odată la câteva secole, este asemuit lui Ștefan cel Mare, preamărit de poeți, personajul omniprezent al mijloacelor de informație.

Fuziunea organelor de partid și de stat permite lui Ceaușescu să controleze, direct, multe din prerogativele Marii Adunări Naționale, a Consiliului de Stat, a Consiliului de Miniștri, a Comitetului de Stat al Planificării și alte organe guvernamentale.

Numirea membrilor de familie, în importante poziții de partid și guvernamentale, atinge asemenea proporții, încât observatorii occidentali utilizează termenul de "socialism dinastic".

În 1989, cel puțin 27 rude de al lui Ceaușescu, dețin funcții importante în aparatul de partid și de stat.

Elena Ceaușescu este numită în Comitetul Central, Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie și alte funcții.

Fratele lui Ceaușescu, Ilie, este șeful Consiliului Politic Superior al Armatei, băiatul, Nicu, secretarul Uniunii Tineretului Comunist, ș.a.m.d.

Atitudinea antiintelectuală și antitehnică

Campania antiintelectuală, începută încă din anii '70, se manifestă prin criticarea intelectualilor pentru atitudinea lor burgheză și intelectualistă.

Procentul intelectualilor din PCR scade simțitor.

Mii de intelectuali ocupați în cercetare sau administrație sunt trecuți la munca "productivă".

Scriitorii și artiștii sunt acuzați că nu proclamă țelurile și marile înfăptuiri ale socialismului și nu ajută la crearea omului socialist de tip nou.

Uniunea scriitorilor epurează membri care nu sunt dedicați ideologiei și patriotismului.

Sistemul politic are monopolul informației.

Mijloacele de informație în masă sunt puse sub un control strict, vizitele jurnaliștilor în străinătate mult restrânse, iar jurnaliștilor străini deseori li se refuză viza de intrare în țară.

Restricția importării documentației științifice și tehnice, reducerea drastică a legăturilor cultural-științifice cu străinătatea, opunerea la introducerea largă a calculatoarelor, sunt numai câteva exemple, care contribuie la rămânerea în urmă și izolarea României.

Politica externă

România continuă să-și reafirme politica de independență și neamestec în treburile interne, respingând "Doctrina Brejnev".

Ignorează boicotul sovietic al Jocurilor Olimpice din Los Angeles din 1984.

Deși adversar declarat al reformelor lui Gorbaciov, Ceaușescu este nevoit, până la urmă, să apeleze la Uniunea Sovietică - care redevine unul din partenerii comerciali importanți ai României.

Securitatatea

Serviciile secrete, generos retribuite, nemiloase și eficiente, raportate la numărul populației sunt cele mai mari dintre statele comuniste.

Cu violarea drepturilor constituționale, cetățenii pot fi urmăriți, convorbirile telefonice interceptate, agenții de securitate pot pătrunde în locuințe sau birouri și să aresteze pe cei suspecți de necredință față de regim.

În plus, Ceaușescu controlează direct trupe de securitate speciale, un fel de "gardă de palat", cu un efectiv de 20.000 ostași.

Fiind comandantul suprem al armatei, propovăduie participarea în masă la "războiul întregului popor", ceea ce duce la deprofesionalizarea armatei regulate.

Politica de emigrare

La mijlocul anilor '70, Statele Unite, Germania de Vest și Israelul protestează în legătură cu politica de îngrădire progresivă a emigrării.

Regimul încearcă să oprească emigrarea cetățenilor productivi prin mijloace variate de intimidare.

Cei ce depuseseră cerere de plecare sunt șicanați, trecuți la munca de jos sau demiși, alții - interogați și urmăriți de securitate.

Fiind îngrijorat de soarta cetățenilor români de origine germană, cancelarul Helmuth Schmidt vine la București și negociază un plan de cumpărare a aprobărilor de emigrare.

Între 1978-1988, emigrează în Germania peste 10.000 persoane anual, contra unei plăți de câteva mii de USD de persoană.

Politica etnică

Se duce o campanie de asimilare a minorităților.

Schimbarea denumirilor maghiare și germane cu denumiri românești, revizuirea cărților de istorie cu ignorarea eroilor minorităților, restrângerea publicațiilor și suspendarea programelor

de televiziune în limbile respective, duc la tensionarea relațiilor cu Budapesta.

Un mare număr de maghiari părăsesc țara, declanșând mari demonstrații împotriva lui Ceaușescu la Budapesta.

În 1989, Ungaria depune o plângere oficială la Comisia pentru Drepturile Omului de la Organizația Națiunilor Unite din Geneva, acuzând România de violarea grosolană a drepturilor fundamentale ale omului.

Rezoluția Comisiei cheamă la investigarea învinuirilor aduse României.

Nemulțumirea muncitorilor

Salariile mici, penalizarea muncitorului pentru neîndeplinirea planului fabricii (ce nu depindea de el), condițiile de lucru neprielnice, lipsa de bunuri de larg consum, au drept rezultat demoralizarea salariaților și o productivitate redusă.

Muncitorii mai vechi încep să-și exprime nemulțumirea cu salariile, cerând o legătură mai strânsă cu productivitatea individuală.

Se înmulțesc exprimările cu privire la împărțirea inechitabilă a resurselor, vizând condițiile speciale ale elitei conducătoare.

În 1977, minerii de pe Valea Jiului declară grevă - din cauza lipsei de aprovizionare cu alimente și pensionare forțată cu alocație redusă.

În 1987, la Brașov au loc demonstrații și tulburări, însoțite de arderea portretelor lui Ceaușescu, provocarea de pagube la consiliul popular și sediile partidului, jefuirea alimentelor din magazinele rezervate forurilor conducătoare.

Căderea regimului

În noiembrie 1989, la al 14-lea Congres al PCR, Ceaușescu este reales în "unanimitate" ca prim secretar al partidului.

Pare că regimul este stabil și că România va rămâne ultima țară comunistă din Europa, dar sub aspectul aparent liniștit, majoritatea populației este potrivnică regimului.

Evenimentele din Timișoara vor fi scânteia declanșării revoluției.

Răsturnarea regimului, în decembrie 1989, devenise posibilă datorită profunde nemulțumiri a poporului (pe plan intern) și prăbușirii blocului comunist (pe plan extern).

Din păcate, eșecul modelului ceaușescian al "societății socialiste multilateral dezvoltate", a produs mari suferințe poporului și va afecta multe generații în viitor.

Încheiere

Deși mulți regretă "vremurile bune", când sistemul comunist era în perioada de înflorire, mijloacele de existență ale individului fiind asigurate de la naștere până la moarte, de fapt este vorba de un proces istoric, ce s-a întins pe aproape o jumătate de secol și a cărui mecanisme au dus, în mod inexorabil, la faliment.

Criza generală a economiei socialiste, care a dus până la urmă la prăbușirea sistemului în țările blocului sovietic, a fost mult amplificată - în România - de centralizarea excesivă (cu toate consecințele negative) și de marile greșeli din perioada conducerii lui Ceaușescu.

În momentul prăbușirii regimului, dezastrul a fost complet: economia distrusă, visteria goală, resursele naturale în curs de epuizare, mediul poluat și poate lucrul cel mai grav - schimbarea mentalității oamenilor.

Generațiile crescute sub regimul comunist au pierdut spiritul inițiativei individuale, în schimb mulți s-au obișnuit cu asigurarea mijloacelor de existență de către stat, "munca" formală, corupția și hoția.

După cum reiese din fragmentele autobiografice ale acestei scrieri, deși defavorizat ca "origine socială", au fost mulți ani când n-am dus-o deloc rău în România Socialistă și mi-au trebuit decenii până când am început să înțeleg amploarea dezastrului. economic și social.

Astăzi, când România are unul din nivelele de dezvoltare economico-sociale dintre cele mai joase din Europa, mă consider un optimist moderat.

Calea spinoasă a trecerii de la o economie distrusă, la o alta, de tip nou, este dureroasă și lungă (o epocă istorică), presupunând și solicitând multe jertfe.

Deși se fac și acum greșeli, direcția generală de dezvoltare mi se pare bună.

Sper ca generațiile tinere să-și schimbe mentalitatea spre una pozitivă, să se extindă masa celor cu inițiativă individuală, străduința de perfecționare și progres, ca hărnicia și talentul lor să fie valorificate.

Notă bibliografică:

Majoritatea datelor istorice s-au extras prin internet din - Ronald D. Bachman. A Country Study: Romania. Federal Research Division, Library of Congress, 1989.

Note de lectura

Revista presei aradene

In anul ce a trecut (atat de repede !) a aparut la Editura aradeana Mirador un volumas, AMINTIRI DIN ROMANIA SOCIALISTA semnata Gheorghe Rafael Stefanescu.

Lectura lui m-a facut sa retraiesc perioada descrisa in carte.

Motto-ul:

”Pentru a privi spre viitor, trebuie sa cunostem trecutul”, mi-a amintit gandul ce ma framanta de ani, de a pune pe hartie observatiile, zbuciumul, experienta de o viata, act ce trebuie sa-l indeplineasca toti cei ce au reusit sa traiasca constient, oameni care si-au pus mereu intrebari si au incercat sa ramana oameni adevarati in lumea schimonosita de atatea rele prin care au trecut.

Cartea d-lui Gh. R. Stefanescu se citeste lejer, datorita capacitatii ei de a captiva prin sinceritate, a claritatii expunerii si a documentarii care completeaza fluxul amintirilor proprii, apropiind-o de ceea ce numim istorie.

Pigmentarea cu bancurile vremii aduce un plus de atractie si plasticitate.

Pentru mine lectura a avut si *”sonor”*.

Cand am citit despre intamplarile din vremea razboiului, am reauzit explozii de bombe si zureitul avioanelor, bubuitul antiaerienelor, pe care nu le-am uitat.

Cand a fost vorba de deportari mi-am amintit de cunostintele si rudele duse in Rusia la munca fortata, unde unii si-au lasat oasele.

"Muncile agricole" mi-au amintit prima deplasare la cules de porumb de la Baciul-Cluj, cand tehnicianul mi-a sosit: Daca nu-l culegeti d-voastra, aici va putrezi (era in 1962, anul incheierii colectivizarii) si al multelor iesiri la camp de mai tarziu cu elevii.

Apoi, am revazut lungul sir de lipsuri, nefarsitele cozi, am retras teama de a vorbi, chiar de a concepe scrisori, etc.

Asadar, eu am citit cartea pe nerasuflata.
Ma intreb insa cum reactioneaza cei mai tineri.

Pot ei intelege grozavia regimului comunist, ce se lauda ca este in serviciul tarii si poporului?

.....

Indiscutabil, asemenea carti sunt necesare.

[Hugo Hauptmann - Virtual Arad](#)

Cuprins

Prefață	7
1. Primele amintiri (1942 – 1947)	12
Războiul - Ocupația sovietică - Viața la țară - Școala - Evenimente politice - "Educația sexuală"	
<i>Comentarii</i>	23
2. "Jaful"	28
Gospodăria - Jefuiți - Seceta - Reforma monetară - Prigoana - Bancuri - Activități culturale și de propagandă - Suferințele mamei - Școala - A doua iubire - A 2-a reforma monetară -Arestarea mamei	
<i>Comentarii</i>	37
Evenimente istorice și politice - "Jaful" - Reformele monetare - Naționalizarea - Confiscarea valutei și metalelor prețioase - Impozitarea particularilor - Cote obligatorii din recoltă - Prigoana - Cultura - Reforme sociale - Invățământul obligatoriu și gratuit - Lichidarea analfabetismului - Asistența medicală gratuită - Dreptul la muncă și pensie de vârstă - Urbanizarea	

3. "Înflorirea" 42

Cu domiciliu obligatoriu la Aiud - La recoltatul nuielelor - Muncitor la fabrică - Moartea lui Stalin - "Distracții" la fabrică - "Mirajul" bicicletei - Elev la "fără frecvență" - Student la medicină - Arestarea fiului gazdei - Viața de student - La "inelat" - Un eveniment unic - Iubirea cea mare - Exmatriculat - Fochist - Muncitor pe șantier - Elev la școala sanitară - Relații de prietenie - Activități culturale și sportive - Prietena - Întâmplări hazlii - Repartizarea - Asistent Medical la Aeroportul Kogălniceanu - In gazdă - Munca la aeroport - Examen de admitere la medicină - Din nou student - "La fermă" - "Cobai de experiență" - Întâmplări hazlii - Calorii ieftine - Asistent medical la Băla - Asistent igienist la Sanepid - Asociația "Țâța vacii" - O nouă dragoste - Viața de familie, internatul și specializarea - Aspecte economico-sociale negative și schimbarea orientării mele politice - Impunerea ideologiei comuniste. - Promovarea după criterii politice - Producție de marfă necerută pe piață - Investiție grandioasă fără studiu aprofundat preliminar - Cerere nejustificată de fonduri, din cauza nerespectării temenelor planificate - Marfă de calitate îndoielnică, exportată în pierdere, pe prețuri de nimic - Ecomomia monopolistă de stat, frână a progresului - Productivitatea scăzută a muncii - Munca "patriotică" - Corupția, șpaga, hoția - Omul cu trei fețe

Comentarii 87

Evenimente istorice și politice - Dominația sovietică - "Liberalizarea" lui Gheorghiu-Dej - Sfidarea lui Hrușciiov - Prima parte a guvernării lui Ceaușescu - Înflorirea economică forțată (falsă) - Criza generală a economiei socialiste - Factori agravanți ai crizei din România.

4. Decăderea	93
Asistent universitar - Bancurile politice - Starea de spirit a oamenilor de pe stradă - "Povestea cartofului" - "Geniul din Carpați" - La culesul strugurilor - Viața de familie - Respingerea dosarului pentru examen - La Policlinica pentru sportivi - Munca pe " Salvare "	
<i>Comentarii</i>	106
Evenimente istorice și politice - Probleme economice	
5. Falimentul	108
Pe șantierele capitalei - În întuneric și în frig - Probleme de aprovizionare - Problemele circulației și criza de benzină - După răsturnarea regimului	
<i>Comentarii</i>	117
Criza financiară - Comerțul extern - Producția industrială - Resursele naturale și poluarea mediului - Agricultură - Sistematizarea satelor - Programul de austeritate - Politica demografică - Sănătatea poporului - Învățământul - Elita conducătoare - Cultul personalității și nepotismul - Atitudinea antiintelectuală și antitehnică - Politica externă - Securitatea - Politica de emigrare - Politica etnică - Nemulțumirea muncitorilor - Căderea regimului	
Încheiere	128
Note de lectura, Hugo Hauptmann, Virtual Arad	130

Majoritatea profesorilor erau excepționali. Severi dar drepți, cu simț pedagogic, pasionați de materiile pe care le predau, aveau chemare pentru meseria de profesor.

Săraca, (mama) le-a spus că dacă ar fi avut aur, l-ar fi dat și ar fi fost eliberată, așa că, singura ei vină este că a respectat legile statului și nu deține aur.

Aveam 14 ani și simțeam că toate drumurile îmi sunt barate. Situația părea fără speranță, dar...am ajuns la concluzia că...singura soluție este munca.

Ceea ce mă deranja era că nu mai credeam în comunism, simțeam că totul în jurul nostru se deteriorează, sufeream de metehnele regimului și mai ales de fățarnicia pe care trebuia s-o practic la toate nivelele.

ISBN: 973-8484-41-3